

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

Kje so ženske?

Prepoznavnost, vključenost
in vidnost žensk

Ob 50-letnici sistemskega zaposlovanja
policistk, nekoč imenovanih miličnice

Martina Stergar
mag. Terezija Andreja Povše
dr. Aleksander Koporec Oberčkal
Darinka Kolar Osvald

Kje so ženske?

Prepoznavnost, vključenost
in vidnost žensk

Ob 50-letnici sistemskega zaposlovanja policistk,
nekoč imenovanih miličnice

Martina Stergar
mag. Terezija Andreja Povše
dr. Aleksander Koporec Oberčkal
Darinka Kolar Osvald

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in
univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 162608387
ISBN 978-961-6797-67-2 (PDF)

Izdalo: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija

Avtorji: Martina Stergar, mag. Terezija Andreja Povše, dr. Aleksander
Koporec Oberčkal, Darinka Kolar Osvald

Revizorja: Tomaž Pečjak, Manuel Vesel

Fotografije: Ministrstvo za notranje zadeve, Specialna knjižnica
Ministrstva za notranje zadeve, Služba za odnose z javnostmi Ministrstva
za notranje zadeve, Arhiv Sektorja za odnose z javnostmi, Policija, Muzej
slovenske policije, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Robert Balen
(Večer), Marko Fric, Tadeja Kolenc, Daniel Novaković (STA), Erik Perušek,
Tamino Petelinšek (STA), Bor Slana (STA), Ana Vidmar, Aleš Završek,
številni zasebni zbiralci in drugi

Lektoriranje: Milena Fabiani

Prevajanje: Marija Blatnik

Lektoriranje uvodnega besedila: Christian Green

Oblikovanje besedila in naslovnice: Ana Vidmar

Elektronska izdaja

URL: <https://www.policija.si/delovna-podrocja/enakost-spolov>

Ljubljana, september 2023

Kazalo

	O avtorjih	13
	Zahvala	15
	Uvod	23
	Introduction	27
1	Zgodovina vključevanja žensk v slovensko policijo	31
1.1	Zgodovina vključevanja žensk v policijske organizacije po svetu	31
1.2	Zgodovina slovenske policije	34
1.3	Danica Melihar Lovrečič, prva slovenska policistka – policijska pionirka	36
1.4	Narodne zaščitnice	39
1.5	Po drugi svetovni vojni	41
1.6	Referentke v kriminalistični službi	43
1.7	Sprejem uniformiranih policistk – nekoč imenovanih miličnice	45
1.8	Udeležba žensk v vojni za Slovenijo	50
1.9	Po letu 1992	52
1.10	Dijakinje Srednje policijske šole	54
2	O MNZ in policiji ter trenutnem položaju žensk v slovenski policiji	57
2.1	Organizacija slovenske policije	57

2.2	Ženske na vodstvenih položajih na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu Republike Slovenije za notranje zadeve	60
3	Enakost spolov	65
3.1	Zagotavljanje enakih možnosti žensk in moških na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu Republike Slovenije za notranje zadeve	67
3.2	Koordinatorica/koordinator za enake možnosti žensk in moških	67
3.3	Center za raziskovanje in socialne veščine na Policijski akademiji (CRSV)	68
3.4	Posvetovalno telo za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi	73
3.5	Sodelovanje slovenske policije v Evropski mreži policistk (ENP)	74
3.6	Slovenske policistke v mednarodnih civilnih misijah	75
3.7	Hrabro in požrtvovalno delo policistk	76
4	Kriminalistke, miličnice, policistke	79
4.1	Irena Fekonja (Medved), nekdanja miličnica	80
4.2	Darja Prudič, nekdanja miličnica	80
4.3	Jolanda Ravnikar, nekdanja miličnica	81
4.4	Branka Bizjan, nekdanja miličnica	82
4.5	Zdenka Celin, nekdanja miličnica	84
4.6	Ljuba Šolar, nekdanja miličnica	85
4.7	Majda Župevc, nekdanja kriminalistka	87

4.8	Frančiška Mohorčič, nekdanja miličnica	88
4.9	Elizabeta Potočnik, nekdanja miličnica in komandirka	89
4.10	Zofija Kolenc, Moje delo v milici – miličnica, osebna izpoved	90
4.11	Katja Bašič, nekdanja kriminalistka	98
4.12	Tatjana Mušič, nekdanja kriminalistka	101
4.13	Zdaj smo lahko vsi bolj mirno spali – zapis kriminalistike na Policiji, Oddelku za mladoletniško kriminaliteto	102
5	Načelnice - nekoč komandirke slovenske policije (kratka predstavitev nekdanjih in trenutnih načelnic slovenske policije) od leta 1991 do 2021	105
5.1	Tina Otilija Medved, nekdanja komandirka	105
5.2	Olga Fajmut Kladnik, nekdanja komandirka	106
5.3	Tanja Žiberna Flakus, nekdanja komandirka	107
5.4	Tamara Bizjak, načelnica Policijske postaje Šentjernej	107
5.5	Alenka Korošec Peruzin, načelnica Policijske postaje za izravnalne ukrepe Koper	108
5.6	Majda Nagode, načelnica Policijske postaje Ljubljana Center	108
5.7	Jožica Škrlec, nekdanja komandirka	109
5.8	Marija Tertinek, nekdanja komandirka	110
5.9	Zdenka Pušnik, nekdanja komandirka	111
5.10	Jasmina Gorenčič, nekdanja načelnica	111

6	Policistke so o svojem delu povedale	113
6.1	Mag. Tatjana Bobnar	113
6.2	Melita Močnik	118
6.3	Simona Lilek	120
6.4	Breda Šprajcar	122
6.5	Mojca Šemerl Harmel	123
6.6	Mateja Müller	128
6.7	Majda Nagode	132
6.8	Vanja Bratušek	136
6.9	Neža Miklič	138
6.10	Martina Stergar	142
6.11	Adrijana Pavlovič	143
6.12	Mojca Jovan	144
6.13	Jasna Litrop Mulec	145
7	Raznolikost zgodb nas bogati	147
7.1	Nataša Žagar	147
7.2	Mirela Ćorić	147
7.3	Stanislava Zupanc	148
7.4	Renata Oražem	149
7.5	Biserka Debeljak	152
7.6	Silva Weiss Janžek	157
7.7	Andrej Bolčina	159
8	Ženske, zaposlene na Ministrstvu za notranje zadeve (intervjuji s posameznicami, zaposlenimi na strokovno-tehničnih delovnih mestih na Ministrstvu za notranje zadeve in v policiji)	167

8.1	Zofija Vidic	167
8.2	Jana Koželj	168
8.3	Nevenka Pinter	169
9	Nekateri vidiki organizacijskega življenja v policiji: razlike med spoloma	173
9.1	Raziskava policije	173
10	Zaključek	175
11	Literatura in viri	177

Kazalo fotografij

Fotografija 1:	Avtorji publikacije Kje so ženske? Prepoznavnost, vključenost in vidnost žensk ob 50-letnici systemskega zaposlovanja policistk, nekoč imenovanih miličnice, dr. Aleksander Koporec Oberčkal, Darinka Kolar Osvald, mag. Terezija Andreja Povše, Martina Stergar.	12
Fotografija 2:	Minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar	18
Fotografija 3:	Vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije mag. Senad Jušić	20
Fotografija 4:	Generalna direktorica policije od 12. 12. 2018 do 13. 12. 2020 mag. Tatjana Bobnar	60
Fotografija 5:	Ministrica za notranje zadeve od 21. 11. 2008 do 2. 9. 2011 Katarina Kresal	61

Fotografija 6:	Ministrica za notranje zadeve od 18. 9. 2014 do 13. 9. 2018 Vesna Györköös Žnidar	62
Fotografija 7:	Ministrica za notranje zadeve od 1. 6. 2022 do 14. 12. 2022 mag. Tatjana Bobnar	63
Fotografija 8:	Ministrica za notranje zadeve od 14. 12. 2022 do 21. 2. 2023 Sanja Ajanović Hovnik	64
Fotografija 9:	Darja Prudič	80
Fotografija 10:	Jolanda Ravnikar	81
Fotografija 11:	Branka Bizjan	82
Fotografija 12:	Zdenka Celin	84
Fotografija 13:	Ljuba Šolar	85
Fotografija 14:	Majda Župevc	87
Fotografija 15:	Frančiška Mohorčič	88
Fotografija 16:	Elizabeta Potočnik	89
Fotografija 17:	Zofija Kolenc	90
Fotografija 18:	Katja Bašič	98
Fotografija 19:	Tina Otilija Medved	105
Fotografija 20:	Olga Fajmut Kladnik	106
Fotografija 21:	Tanja Žiberna Flakus	107
Fotografija 22:	Tamara Bizjak	107
Fotografija 23:	Alenka Korošec Peruzin	108
Fotografija 24:	Majda Nagode	109
Fotografija 25:	Marija Tertinek	110
Fotografija 26:	Zdenka Pušnik	111

Fotografija 27:	Jasmina Gorenčič	112
Fotografija 28:	Melita Močnik	118
Fotografija 29:	Simona Lilek	120
Fotografija 30:	Breda Šprajcar	122
Fotografija 31:	Mateja Müller	128
Fotografija 32:	Vanja Bratušek	136
Fotografija 33:	Neža Miklič	138
Fotografija 34:	Adrijana Povlovič	143
Fotografija 35:	Mojca Jovan	144
Fotografija 36:	Jasna Litrop Mulec	145
Fotografija 37:	Nataša Žagar	147
Fotografija 38:	Stanislava Zupanc	148
Fotografija 39:	Biserka Debeljak	152
Fotografija 40:	Jana Koželj	168
Fotografija 41:	Nevenka Pinter	169

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Število zaposlenih v policiji	59
Preglednica 2:	Število zaposlenih na vodstvenih delovnih mestih v policiji	61
Preglednica 3:	Število zaposlenih na MNZ in IRSNZ	62
Preglednica 4:	Število zaposlenih na vodstvenih delovnih mestih na MNZ in IRSNZ	63

Kazalo slik

Slika 1: Organigram Centra za raziskovanje in socialne veščine

68

Ministrstvo za notranje zadeve z organoma v sestavi, Policijo in Inšpektoratom Republike Slovenije za notranje zadeve, ni odgovorno za vsebino izjav nekdanjih in sedanjih zaposlenih, ki jih vsebuje ta publikacija. Odražajo namreč njihove poglede in stališča do dela na ministrstvu, ki pa niso nujno tudi pogledi in stališča ministrstva. Za izjave smo jih zaprosili v letih 2022 in 2023, zato ni nujno, da so ob izidu te publikacije še na položaju, na katerem so bili, ko so dali ali zapisali izjavo.

Fotografije v publikaciji so objavljene v soglasju z avtorji oziroma lastniki.

V Policiji so se imena enot, organizacij, ustanov in nazivov večkrat preimenovala. Ministrstvo za notranje zadeve se je v letu 1991 preimenovalo iz Republiškega sekretariata za notranje zadeve. Načeloma smo takratne enote poimenovali v skladu s takrat veljavnimi imenovanji. Vendar tega nismo mogli vedno dosledno upoštevati, še zlasti ko smo opisovali delo organov za notranje zadeve skozi daljše časovno obdobje. Milica se je v policijo preimenovala leta 1992.

Fotografija 1: Avtorji publikacije Kje so ženske? Prepoznavnost, vključenost in vidnost žensk ob 50-letnici sistemskega zaposlovanja policistk, nekoč imenovanih miličnice, dr. Aleksander Koporec Oberčkal, Darinka Kolar Osvald, mag. Terezija Andreja Povše, Martina Stergar.

Foto: E. Perušek, 2023, Policijska akademija.
Avtorske pravice: Policija.

O avtorjih

Martina Stergar, višja policijska inšpektorica, zaposlena v Centru za raziskovanje in socialne veščine na Policijski akademiji, se je v policiji zaposlila leta 1996. Svoje izkušnje je med drugim pridobivala kot kriminalistična inšpektorica na Upravi kriminalistične policije, oddelku za mladoletniško prestopništvo v Ljubljani, kjer je več let preiskovala kazniva dejanja zoper mladoletne prestopnike, nasilje v družini, spolne napade na otroke oziroma kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost. Več let je delala tudi v Službi direktorja Policijske uprave Ljubljana. Na Policijski akademiji trenutno vodi področje enakosti spolov, kjer potekajo dejavnosti integracije načela enakosti spolov. Vodi tudi Posvetovalno telo za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi, imenovana pa je bila tudi za koordinatorico za enake možnosti žensk in moških v policiji.

Mag. Terezija Andreja Povše, sekretarka v vodstvu Direktorata za logistiko, je na Ministrstvu za notranje zadeve zaposlena od leta 2005. Do leta 2010 je vodila Službo za organizacijo in kadre, nato je karierno pot nadaljevala kot vodja Službe za sistem kakovosti ter v vodstvu Sekretariata. Je dolgoletna članica Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi (Policije in Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve). Redno se udeležuje posvetov in konferenc, s čimer omogoča večje ozaveščanje zaposlenih s tega področja. Izkušnje in dobre prakse prenaša na zaposlene. Prav tako je tudi dolgoletna članica mednarodnega policijskega združenja IPA (International Police Association). Njen znanstvenoraziskovalni interes je predvsem področje organizacije, menedžmenta ter upravljanja in zagotavljanja kakovosti v organizacijah javnega sektorja.

Dr. Aleksander Koporec Oberčkal je višji policijski inšpektor, ki je svoje delo opravljal na vseh ravneh policijske organiziranosti. Po kadetski šoli za miličnike, ki jo je končal leta 1988, je deloval na Policijski postaji Jesenice, Postaji prometne policije v Kranju. Vodil je Službo direktorja Policijske uprave Kranj in Oddelek za organizacijo in kadrovske zadeve v tej službi. Trenutno je zaposlen v Centru za raziskovanje in socialne veščine na Policijski akademiji, kjer vodi in razvija področje raziskovanja v policiji. Njegov znanstvenoraziskovalni interes poleg kadrovskega menedžmenta določa splošna policijska dejavnost, v okviru katere se ukvarja z raziskovanjem organizacijske kulture, socialne klime, javnega mnenja in drugih socialnopsiholoških elementov organizacijskega življenja v policiji.

Darinka Kolar Osvald je višja policijska inšpektorica, vodja Muzeja slovenske policije, umetnostna zgodovinarica in kustodinja. Na Ministrstvu za notranje zadeve se je zaposlila leta 1999. Po opravljenem strokovnem izpitu in kriminalističnem tečaju je do leta 2011 opravljala naloge kriminalistične inšpektorice na področju kriminalitete, povezane s kulturno in naravno dediščino v okviru Sektorja za premoženjsko kriminaliteto in Sektorja za mednarodno policijsko sodelovanje Uprave kriminalistične policije. Ob tem je vodila tudi Medresorsko delovno skupino za varovanje kulturne dediščine – t. i. VARDED. Kot muzealka je predana skrbi za varovanje policijske kulturne dediščine in razvoj policijskega muzealstva. Je dejavna članica Mednarodnega muzejskega sveta ICOM (International Council of Museums).

Zahvala

Pri ustvarjanju te publikacije so avtorji izhajali s svojih strokovnih področij, z izkušnjami o tematiki in gradivom, s katerim so razpolagali. Publikacija je dobra podlaga za raziskovanje novih dejstev s področja žensk in njihovega vključevanja v policijo, ki bi ga bilo treba v prihodnje dopolniti z novimi dejstvi in raziskavami. Zahvaljujemo se vsem, ki so pokazali pozitivno naravnost do te tematike in so bili pripravljeni sodelovati zaradi skopih in težko dostopnih podatkov, s katerimi smo se spopadali.

Zahvaljujemo se vodstvu policije in Ministrstvu za notranje zadeve, ki je prepoznalo pomen tovrstnih vsebin za razvoj tako policijske stroke kot profesionalizma ključnih akterjev ter s tem povezane višje kakovosti storitev organizacije, ki jo zastopamo.

Posebna zahvala gre tudi naslednjim posameznikom in posameznicam, ki so s svojim prispevkom sodelovali pri ustvarjanju te publikacije: Darji Prudič, Jolandi Ravnikar, Branki Bizjan, Zdenki Celin, Ljubi Šolar, Majdi Župevc, Frančiški Mohorčič, Elizabeti Potočnik, Zofiji Kolenc, Katji Bašič, Tini Otiliji Medved, Olgi Fajmut Kladnik, Tamari Bizjak, Alenki Korošec Peruzin, Majdi Nagode, Jožici Škrlec, Mariji Tertinek, Zdenki Pušnik, Jasmini Gorenčič, mag. Tatjani Bobnar, Meliti Močnik, Simoni Lilek, Bredi Šprajcar, Mojci Šemerl Harmel, Mateji Müller, Vanji Bratušek, Neži Miklič, Renati Oražem, Biserki Debeljak, Zofiji Vidic, Jani Koželj, Nevenki Pinter, Ivanu Winklerju, Ani Vidmar, Dragu Misleju, Alenki Drenik, Branku Slaku, Deanu Božniku, Aniti Čelofiga Kovačič, Mileni Trbulin, Aleksandri Golec, Antonu Pozveku, Boštjanu Turku, Franku Zadniku, Angelu Čibeju, Marku Fricu, Lauri Štrumbelj Novak, Tatjani Odlazek, Uršuli Belaj, Kseniji Subotič, Suzani Rauš, Katji Ipavec, Miji Božič Vehovec,

Ireni Kozlovič Kocjančič, Ani Pristavec, Adrijani Pavlovič, Mojci Jovan, Jasni Litrop Mulec, Silvi Weiss Janžek, Moniki Golob, Srečku Vrbnjaku, Jolandi Vidic, Apoloniji Grobin, Murisu Begoviču, Andreji Mileni Žakelj, Alenki Krmelj, Boštjanu Severju, Andražu Šegšu, Antonu Bukovniku, Simonu Turku, Alešu Marnu, Danilu Jamerju, Eriku Perušku, Brigiti Petric, Nataši Podhraški, Marti Mur Poklukar, Andreju Bolčini, Aleksandru Thalerju, Stelli Straus, Petri Kaloh, Diani Breznik, Tanji Žiberna Flakus, Ireni Fekonja, Nataši Žagar, Petri Sošič, Olgi Germadnik, Marjeti Jenko Ravas, Tini Hribar.

Policistkin pečat

Odtisi njenih neizbrisljivih sledi,
zavarovani v zgodovinski publikaciji.

Več desetletij snovanja in oblikovanja,
usvajanja potrebnih veščin in znanja.

Zakonitost, strokovnost, korektnost, vzor,
raznolikost pomembnih nalog, vsebinski nabor.

Mreženje vrednot medosebnih odnosov,
zapisega poslovnih in humanih doprinosov.

Enakopravnost spolov pri opravljanju dolžnosti
za temelj državne demokratične krepkosti.

Slovenija je izoblikovala pomemben policistkin pečat,
čigar oblika, barva, vsebina in vrednost so njen zaklad.

Avtorica: Nevenka Pinter, 2022

Spoštovani!

Letos mineva kar pol stoletja od prve sistemske zaposlitve uniformiranih policistk v policiji. Gre za mejnik v policijskem poklicu in korak k enakopravnejši družbi. Nekoč imenovane miličnice so s tem dosegle večjo stopnjo vključenosti na delovna mesta. Kljub temu je uvedba zaposlovanja veljala le deset let in se je nato ponovno, dokončno uveljavila šele leta 1994.

Miličnice so z močno željo in zlasti vztrajnostjo tlakovale pot vsem naslednjim generacijam žensk, ki so zaposlene v policiji. Z opravljanjem enakopravnih nalog so vsakodnevno razbijale mite in stereotipe. Dokazovale so, da ženske niso šibkejši spol, temveč se lahko kosajo tudi z opravili in službami, ki so zgodovinsko veljali za moške. S svojo trdno voljo in predanostjo so pripomogle k razvoju policijskega poklica.

Zgodovina boja za pravice in enakopravnost ne sme biti pozabljena. Letos smo v ta namen poleg publikacije, ki jo držite v rokah, v sodelovanju s Posvetovalnim telesom za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi, Policijo in Inšpektoratom RS za notranje zadeve, in Muzejem slovenske policije pripravili razstavo z naslovom Kje so ženske?. S temi aktivnostmi želimo ozaveščati o pomembnem, a pogosto prezrtem delu slovenske zgodovine in opolnomočiti vse zaposlene za aktivno spreminjanje družbenih norm, saj pravice posameznikov niso in ne smejo postati samoumevne.

Fotografija 2: Minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar

Foto: B. Slana, 2023, Avtorske pravice: Slovenska tiskovna agencija - STA.

Drage policistke,

danes si modrih vrst brez vas ne moremo predstavljati. Ste pomemben del celote, ki je potrebna za ustvarjanje dobrih zgodb in uspehov. S svojo zavzetostjo in strokovnostjo soustvarjate policijsko delo in skupnost. Skupaj s kolegi policisti omogočate varnost vseh državljanek in državljanov, za kar smo vam neizmerno hvaležni.

Zavedati se moramo, da je odgovornost vsakega zaposlenega, da opažene neenakosti poskuša ustrezno obravnavati in si prizadevati za njihovo odpravo. Verjamem, da je skupno delovanje tisto, ki ustvarja spremembe, izboljšuje sistem in oblikuje pravičnejši jutri. Ob tej častitljivi obletnici vam iskreno čestitam in želim, da vas in družbo kot celoto tovrstni simbolni opomniki navdihujejo in motivirajo tudi v prihodnje.

Srečno!

Boštjan Poklutar,
minister za notranje zadeve

Spoštovani ustvarjalci in ustvarjalke ter bralci in bralke monografije Kje so ženske?, cenjene zaposlene v policiji.

Fotografija 3: Vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije mag. Senad Jušić

Foto: T. Kolenc, 2023, Avtorske pravice: Policija.

Pol stoletja je že, odkar se v policijskih vrstah sistematično zaposlujejo uniformirane pripadnice ženskega spola, in natanko toliko časa je bilo potrebnega, da smo njihovo prisotnost v naši instituciji tudi poglobljeno raziskali. Že spomladi, ob dnevu žena, smo si lahko ogledali razstavo o tem, na katerih delovnih mestih v policiji so se skozi zgodovino zaposlovale ženske ter kakšna je bila njihova vloga nekoč in kakšna je danes. »Kje so ženske?« je zelo pomenljivo vprašanje, saj asociira na dejstvo, da nežnejši spol ni bil od nekdaj del te tradicionalno moške organizacije. Bogata zgodovina policije je bila namreč namenjena pretežno moškim in njihovim dosežkom.

Prav zato je tako pomembno, da zdaj v rokah držite monografijo, ki razkriva in prikazuje prisotnost žensk v policiji. Gre za obsežno delo, za katerim se skriva veliko truda, saj je bilo za njegovo pripravo treba poiskati in preučiti številne pisne, slikovne in ustne vire. Rezultat je celosten prikaz tematike z navedbo virov, izkušenj in resničnih življenjskih zgodb. Monografija zato ni abstraktna, ampak še kako prepričljiva in pristna. Neprecenljivo je tudi samo dokumentiranje virov, na katerih temeljijo v monografiji navedena dejstva. Takega dela v slovenski policiji doslej še ni bilo in bo nedvomno pomembna podlaga za vse nadaljnje raziskave na tem področju.

Marsikoga preseneča, da smo že leta 1936, v času Kraljevine Jugoslavije, dobili prvo slovensko policistko in prvo policistko v Jugoslaviji. Takrat je bil to izjemen uspeh za vso družbo in o tem

so pisali številni jugoslovanski mediji. Gre namreč za čas, ko je bila slovenska ženska v družinskem življenju podrejena moškemu, brez političnih pravic in ji niso bili dostopni vsi poklici in vsa delovna mesta. Od ženske se je pričakovalo, da bo predvsem dobra mati in gospodinja. Toda to je bilo obenem obdobje, ko so se ženske počasi že začele osvobajati takšnih stereotipnih vlog in opredelitev.

Da brez žensk in njihove pomoči ne gre, se je pokazalo že med drugo svetovno vojno, ko se je veliko moških odpravilo na bojišča in so morale prav ženske zapolniti njihova delovna mesta. Kmalu po osvoboditvi so se ponovno vrnile v okrilje svojega doma. Korenita sprememba se je zgodila leta 1973, ko so bile v milico sprejete prve miličnice, zato je to leto velika prelomnica in je eden največjih mejnikov za poklic miličnic. Toda to obdobje je bilo kratkotrajno – že leta 1983 namreč niso zaposlovali novih miličnic. Naslednja pomembna letnica je 1994, ko je bila sprejeta odločitev o ponovnem zaposlovanju žensk v policiji. In vse ostalo je postalo zgodovina.

Ženske so bile torej tako ali drugače vedno prisotne v varnostnih organizacijah, njihov prispevek pa v resnici nepogrešljiv, kljub tradicionalnemu pogledu na žensko, kljub različnim strahovom in predsodkom, ki so bili nekoč glavni razlog za odpor in njihovo neenakopravno vključevanje.

Od takrat je bil na področju enakosti narejen velik napredek in policistke so danes prisotne na različnih področjih naše policijske organizacije, toda to žal še ne pomeni, da so predsodki in stereotipi povsem odpravljeni. Namen te monografije je opozoriti na zavedanje, kako pomembne so prepoznavnost, vključenost in vidnost obeh spolov v organizaciji, ki je dolga leta veljala kot tradicionalno moška.

Spoštovane sodelavke, vaše delo v modri uniformi je cenjeno in šteje. Sodobna policija brez žensk ne bi mogla obstajati in obstati. Le skupaj smo namreč popolni in zmoremo skrbeti za varnost vseh prebivalcev Slovenije. Hvala vam, da ste del naše institucije.

Mag. Senad Jušić,
vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije

Uvod

Zamisel za nastanek te publikacije je nastala med člani in članicami Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi.

Posvetovalno telo je ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal ustanovila leta 2009 na predlog takratne Službe za organizacijo in kadre na Ministrstvu za notranje zadeve. Oblikovano je bilo z namenom uresničevanja načela enakosti spolov, pri čemer sta imeli pomembno vlogo tudi takratna koordinatorica za enake možnosti žensk in moških na Ministrstvu za notranje zadeve Marina Vrečar ter njena takratna namestnica v Policiji, mag. Tatjana Bobnar.

Priložnost za večji prispevek na tem področju smo člani in članice posvetovalnega telesa videli prav v tem letu, ko obeležujemo 50-letnico sistemskega zaposlovanja uniformiranih policistk, ki so se zaposlile za delo na postajah takratne milice. Gre za enega pomembnejših mejnikov iz zgodovine slovenske policije. Ob tej priložnosti smo med zaposlenimi v policiji izvedli tudi obsežnejšo raziskavo s področja enakih možnosti žensk in moških z naslovom Nekateri vidiki organizacijskega življenja v policiji: razlike med spoloma. Raziskali smo šest različnih elementov, in sicer enake možnosti, karijerne ambicije, poklicne težnje, ravnotežje med poklicnim in zasebnim življenjem, interes za delo v mednarodnih civilnih misijah, zanimali so nas tudi odgovori in prevalenca subjektivnega dojemanja spolnega nadlegovanja ter nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu glede na spol. Rezultati navedene raziskave nakazujejo, da razlike med spoloma obstajajo

tudi danes in da je treba delo na področju zagotavljanja enakih možnosti nadaljevati.¹

Slovenska policija se zaveda pomena svoje zgodovine in ohranjanja svoje kulturne dediščine. V prid tej trditvi priča tudi razstava z naslovom Kje so ženske?, ki smo jo oblikovali, postavili in ponudili na ogled v prostorih Policijske akademije v Šmartnem marca leta 2023. Vsebina² razstave nas popelje po poti pomembnih mejnikov iz zgodovine žensk v slovenski policiji.

Že na začetku poizvedovanja in zbiranja zgodovinskih dejstev o vlogi žensk v policiji smo ugotovili, da je gradivo na tem področju skopo in težko dostopno. K temu je v določeni meri pripomogla časovna oddaljenost dogodkov, prav tako pa področje enakosti spolov ni bilo tako razvito, kot je danes, in se o spolu kot pomembni življenjski spremenljivki ni toliko govorilo in pisalo. Dostopno gradivo je bilo najpogosteje napisano v nevtralni moški slovnični obliki, o možnostih uporabe spolno občutljivega jezika,³ ki moške in ženske nagovarja enakovredno in bolj vidno, se takrat še ni govorilo. Duh takratnega časa je le delno nakazoval, kakšna je bila dejanska vloga žensk v slovenski policiji v času pred drugo svetovno vojno in po njej.

Kljub navedenemu pa lahko z določeno stopnjo gotovosti trdimo, da se je položaj žensk v policiji začel spreminjati in vsaj za ženske izboljševati davnega leta 1936 s prvo policistko Danico Melihar

¹ Rezultati raziskave so dostopni v ločeni publikaciji, v tiskani in elektronski različici, nekoliko podrobnejši povzetek pa je v 10. poglavju pričujočega pisanja.

² Vsebina razstave Kje so ženske? je bila kasneje povzeta v številki revije Varnost, 2023, in sicer na straneh od 72 do 77 (2023).

³ Spolno občutljiva raba jezika označuje prizadevanja, da tudi z jezikovnimi sredstvi obravnavamo moške in ženske enakovredno, s tem pa omogočamo vidnost obeh spolov (Šauperl, Dobrovoljc, Jeram, Gulič, 2018).

Lovrečič, ki je v svojem kariernem razvoju dosegla visok položaj policijske komisarke.

Kljub manjši zastopanosti žensk v policiji zgodovinski viri prikazujejo, da so bile ženske v policiji že zelo zgodaj prisotne na različnih položajih in da so svoje delo opravljale v okviru različnih delovnih mest, ki so bila skozi čas tudi drugače poimenovana. Podobno je bilo pri moških policistih. Policija je imela policijsko komisarko, narodne zaščitnice, miličnice na postajah milice, referentke, kriminalistke, miličnice v kazensko poboljševalnih domovih, policistke na policijskih postajah. Ženske, zaposlene v policiji, so sodelovale v vojni za Slovenijo, zasedale vodstvene položaje in celo najvišji položaj v zgodovini slovenske policije, položaj generalne direktorice policije. Več jih je bilo, bolj so se uveljavljale na različnih področjih (na primer v administraciji), prav tako na področju policijske dejavnosti, kjer so s svojo strokovnostjo, profesionalnostjo, zakonitostjo, predanostjo in zavzetostjo, pa tudi z visoko stopnjo vljudnosti in prijaznosti, prispevale k razvoju ter napredku policije.

Publikacija je sestavljena iz teoretičnega in empiričnega dela. V prvem delu se osredotočimo na pregled dostopnih zgodovinskih dejstev in ugotovitev o vključevanju žensk v slovensko policijo. Nato se dotaknemo trenutnega položaja žensk, zaposlenih na Ministrstvu za notranje zadeve in v slovenski policiji, s poudarki na vodstvenih delovnih mestih. V tem delu tudi poudarimo, kako pomembno je vključevanje politike enakosti spolov v našo organizacijo, ter nakažemo veljavno organizacijo in hierarhijo.

Drugi del je empirične narave. V tem delu navajamo vsebine opravljenih intervjujev, kategoriziranih glede na različna dela, ki jih ženske, ki so pri tem sodelovale, opravljajo oziroma so jih opravljale.

V intervjujih so navedene dragocene izpovedi sodelujočih o poklicu in delu v policijski organizaciji, ki ob zbranih zgodovinskih dejstvih pripomorejo k razumevanju nekdanjega in sedanjega položaja žensk v pretežno moški organizaciji, tj. policiji.

Pričujoča publikacija je bila pripravljena z namenom, da tudi tako ozaveščamo o pomembnosti nenehnega poudarjanja prednosti, ki jih ženske lahko prispevajo k razvoju policije. V upanju, da bo dosegla svoj namen, vam avtorji želimo prijetno branje.

Introduction

The concept of this publication was developed by the members of the Advisory Body for the Integration of the Principle of Gender Equality at the Ministry of the Interior with two bodies within the Ministry (hereinafter: Advisory Body).

The then Minister of the Interior, Katarina Kresal, established the Advisory Body in 2009 at the proposal of the then Organisation and Personnel Service of the Ministry of the Interior. It was formed to realise the principle of gender equality, whereby significant roles at the time were also played by the then Coordinator for Equal Opportunities of Women and Men at the Ministry of the Interior, Marina Vrečar, and her then Deputy at the Police, mag. Tatjana Bobnar.

The members of the Advisory Body saw an opportunity for a greater contribution in this field in the year when the 50th anniversary is being celebrated of the systemic recruitment of uniformed policewomen, who were employed at what were formerly the militia stations. This was one of the significant milestones in the history of the Slovenian Police. On this occasion, an extensive survey was made among the police employees regarding equal opportunities of women and men entitled *Nekateri vidiki organizacijskega življenja v policiji: razlike med spoloma* (Certain Aspects of Organisational Life in the Police: Gender Differences). We examined six different elements, i.e. equal opportunities, career ambitions, professional aspirations, balance between professional and private life, and interest in working on international civilian missions. We were also interested in the prevalence of subjective perception of sexual harassment, harassment and mobbing in the workplace in relation to gender.

The results of the relevant research reveal that the differences between genders still exist and that work in the field of ensuring equal opportunities must continue⁴.

The Slovenian Police is aware of the importance of its history and the preservation of its cultural heritage. The exhibition entitled *Kje so ženske?* (Where are the Women?) also testified to the foregoing, which was designed, organised and showcased at the premises of the Police Academy in Šmartno in March 2023. The content of the exhibition⁵ reminds us of the important milestones in the history of women in the Slovenian Police.

At the very start of our inquiry and collection of historical facts on the role of women in the police, we discovered that material in this field is scarce and difficult to access. To a certain extent, this is due to the time distance of events. Furthermore, the field of gender equality was not as developed in the past as it is today and gender, as a significant life variable, was not spoken and written about much. The available material was most frequently written in neutral masculine gender and the option of using gender-sensitive language⁶ that would address men and women equally had not yet been discussed at the time. The spirit of the relevant time only partially indicated what the actual role of women in the Slovenian Police was before and after the Second World War.

⁴ The research results are available in a separate publication in a printed and an electronic version. A somewhat detailed summary can be found in Chapter 10 of this publication.

⁵ The content of the exhibition „Where are the Women?“ was later summarised in an article in the magazine *Varnost*, (2023), pgs. 72-77. Ljubljana: Ministry of the Interior of the Republic of Slovenia.

⁶ Gender-sensitive language denotes the efforts to address men and women equally, including by way of linguistic means, and thus enables the visibility of both genders (Šauperl, Dobrovoljc, Jeram, Gulič, 2018).

Irrespective of the foregoing, it can be said with some degree of certainty that the situation of women in the police started changing or improving as far back as 1936 with the first female police officer, Danica Melihar Lovrečič, who attained the position of a police commissioner.

Despite poor representation of women in the police, historical sources reveal that women held various positions at an early time and performed their tasks within various workplaces that were named differently over time. The same was true for male police officers. The police employed a female police commissioner, female national guards, female militia officers at militia stations, female clerks, female criminal police officers, female militia officers at correctional facilities, and female police officers at police stations. Over the years, women employed by the police participated in the Slovenian War of Independence, held senior positions and even the highest position in the history of the Slovenian Police, the Director General of the Police. With an increase in their numbers, they became more established in various fields (e.g. in administration), as well as in the field of policing, where they contributed to the development and progress of the police with their expertise, professionalism, legitimacy, dedication and commitment, including a high level of politeness and kindness.

The publication consists of theoretical and empirical parts. The first part focuses on an overview of the available historical facts and findings about the inclusion of women in the Slovenian Police. We discuss the current situation of women employed at the Ministry of the Interior and the Slovenian Police with an emphasis on managerial positions. In this section, we also underline the importance of incorporating the policy of gender equality into our establishment and indicate the applicable organisation and hierarchy.

In the second, empirical, part, we provide the content of implemented interviews categorised with regard to different jobs that women participating in the interviews performed or still perform. Valuable testimonies were given in the interviews about the profession and work in the police which, in addition to collected historical facts, contribute to an understanding of the past and the current situation of women in an organisation in which men are prevalent, i.e. the police.

This publication was produced to raise awareness about the importance of continuously highlighting the advantages that women bring to the development of the police. With the hope that it achieves its purpose, the authors wish you pleasant reading.

1 Zgodovina vključevanja žensk v slovensko policijo

1.1 Zgodovina vključevanja žensk v policijske organizacije po svetu

Policijske organizacije so od začetka njihovega nastanka veljale za organizacije, kjer so bili zaposleni pretežno moški. Potreba po vključenosti policistk v policijske organizacije po svetu je prišla postopoma. Spoznanje, da vključitev policistk oziroma ženskih predstavnic v policijsko organizacijo prispeva k večji kakovosti dela, je bila zasluga žensk samih. Številni dogodki in ugotovitve, med drugim tudi kršitve paznikov nad zapornicami (kot je na primer posilstvo zapornice, ki so ga storili pazniki v newyorškem zaporu leta 1826), so ženske organizacije spodbudili, da so začele intenzivneje opozarjati, da je v zaporih treba zaposlovati tudi ženske. Svoje zahteve so ženske organizacije stopnjevale in širile na druga področja, tudi v policijske organizacije (Schulz v Pagon in Lobnikar, 1993, str. 72–73), kar je v takratnem času pomenilo ogromno socialno spremembo.

Zaposlovanje prvih policistk s polnimi pooblastili je potekalo med letoma 1891 in 1915.

V Združenih državah Amerike je bila prva policistka Marie Owens, ki se je policiji pridružila 1891. leta, za prvo policistko pa štejejo Lolo Baldwin, ki je postala policistka leta 1908 (Daily News, 2010, 2017). Kot navaja Pečar (1968, str. 107), je bil eden izmed razlogov, da so začeli v policijo sprejemati ženske, tudi policijsko pooblastilo oziroma izvajanje osebnih preiskav žensk storilk kaznivih dejanj. Za

te namene je newyorška policija zaposlila žensko že leta 1850. Alice Stebbins Wells⁷ iz Los Angelesa v Kaliforniji je mnenje o koristih zaposlovanja policistk v policijske organizacije širila že na začetku 19. stoletja. Leta 1910 se je zaposlila na delovnem mestu policistke (Dovgan, 1974, str. 298).

V Kanadi je bila med prvimi ženskami v policiji Katherine Ryan, ki se je zaposlila leta 1900 (Royal Canadian Mounted Police, 2016). V Evropi so bile prve države, ki so zaposlovale policistke, Zahodna Nemčija, Švica, Nizozemska, Velika Britanija (Pečar, 1968, str. 107). V Nemčiji je bilo to leta 1903, ko se je kot policistka zaposlila pisateljica Henriette Arendt (European Network of Policewomen, 2013). Leta 1907 so v Metropolitan Police v Združenem kraljestvu zaposlili prvo policijsko uslužbenko v kriminalistični policiji, ki je dela opravljala v civilu, njene naloge pa so bile, da je pomagala pri skrbi žensk in otrok, ki so jih rešili izkoriščanja trgovcev z ljudmi (Dovgan, 1974, str. 298). Prve tri ženske, zaposlene na švedski policijski upravi v Stockholmu, so bile Agda Hallin, Maria Andersson in Erica Ström. V policiji so se zaposlile leta 1908 (Carlsson, 2008). Naša sosednja država Italija je v policijo sprejela prvo uniformirano policistko, Roso Scafa, leta 1959 (Revello, 2020).

V Avstraliji je zaposlovanje prvih žensk potekalo leta 1915, ko sta bili iz nabora 400 kandidatk izbrani medicinska sestra Lillian May Armfield in socialna delavka Maude Marion Rhodes (Female police selected, 1915).

Razlogi za vključevanje žensk v policijo po svetu so bili različni, med drugim tudi vse večja občutljivost družbe do najšibkejših

⁷ Alice Stebbins Wells je bila tudi prva predsednica mednarodnega združenja policistk, ustanovljenega leta 1915 (IAWP – International Association of Women Police).

predstavnikov, kot so otroci brez staršev, vzgojno zanemarjenih mladih, mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, drugačnega pristopa do žensk storilk kaznivih dejanj, obravnave prostitucije, kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, begov otrok od doma, alkoholizma, beračenja in drugo. Temu se je prilagajala tudi zakonodaja, prav tako pa tudi policija, ki je s sprejemanjem policistk v 19. stoletju omogočala ločeno oziroma drugačno obravnavo, bolj podobno socialnemu delu (Pečar, 1968, str. 107).

Leta 1915 je bilo ustanovljeno mednarodno združenje policistk⁸ (IAWP – International Association of Women Police). Mednarodno združenje policijskih šefov (IACP – International Association of Chiefs of Police) je leta 1922 sprejelo izjavo, s katero so potrdili nepogrešljivost policistk v policijskih organizacijah. Policijske organizacije, ki so v svoje vrste vključevale tudi policistke, so veljale in še veljajo za naprednejše (Schulz 1989; v Pagon in Lobnikar, 1993, str. 73).

Delo policistk je bilo na začetku omejeno. Policije so policistkam najprej zaupale delo z mladoletnimi prestopniki, ženskimi storilkami kaznivih dejanj, žrtvami spolnih deliktov, pobeglimi, zlorabljenimi in zanemarjenimi otroki (Sulton in Townsey 1981: v Pagon in Lobnikar, 1993, str. 73).

Ovira za enakopravno opravljanje policijskih nalog je obstajala tudi znotraj policijskih vrst. Policisti se ob začetkih njihovega vključevanja niso strinjali, da bi policistke opravljale vsa policijska

⁸ Mednarodno združenje policistk deluje še danes. Na začetku so imeli 320 članov, danes so članice in člani iz 73 različnih držav. Nadaljujejo svoje poslanstvo zavzemanja za boljši karierni status in enake možnosti policistk. Vsako leto v različnih državah prirejajo delavnice in konference, na katerih promovirajo raznolikost ter vključenost. Leta 2015 je organizacija praznovala 100. obletnico (IAWP – International Association of Women Police).

opravila (Remmington 1983, v Pagon in Lobnikar, 1993, str. 73).

Čeprav so bili razlogi policij po svetu pogosto skupni glede spoznanj, da lahko tudi policistke uspešno opravljajo policijska opravila, da je bilo njihovo vključevanje v policijske vrste postopno, na začetku pa tudi omejeno glede del, ki so jih opravljale, ima vsaka policija glede vključevanja policistk v policijo svojo zgodbo. Zgodbo slovenske policije bomo spoznali v nadaljevanju.

1.2 Zgodovina slovenske policije

Skozi zgodovino so bile temeljne naloge slovenske policije zagotavljati varnost državljanek in državljanov (Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije, 2021, str. 5). Začetki oblikovanja današnje policije segajo v leto 1850, v čas Avstrijskega cesarstva, Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, Kraljevine Jugoslavije, Kraljevine Italije, Federativne ljudske republike Jugoslavije, Socialistične federativne republike Jugoslavije do samostojne Republike Slovenije (Kolar Osvald in drugi, 2017). Policija v zgodnjih začetkih delovanja v svoje vrste na policijskem področju ni sprejemala žensk. Zakon o orožništvu iz leta 1930 v času Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (1918–1941) je od kandidata med drugim zahteval, da ima odslužen vojaški rok (Kolenc, 2002, str. 13). Šele med drugo svetovno vojno (1941–1945) zasledimo ženske, ki so jih vključevali v narodno zaščito zaradi vojnih razmer in pomanjkanja moškega kadra pri vzdrževanju javnega reda in miru ter opravljanju drugih varnostnih nalog (Državni sekretariat za notranje zadeve LRS, 1954). Sicer pa so se ženske med drugo svetovno vojno množično vključile v narodnoosvobodilni boj. Več kot 100 000 se jih je za svobodo bojevalo v partizanskih odredih v medvojni Jugoslaviji, veliko je bilo ubitih in ranjenih (Jogan in drugi, 1986). Po drugi svetovni vojni je iz narodne zaščite nastala narodna

milica (Kolenc, 2002, str. 15). Vendar je bil po vojni leta 1946 sprejet Zakon o narodni milici, ki je med drugim določal, da je vanjo lahko sprejet pripravnik, ki je odslužil obvezni vojaški rok v jugoslovanski armadi (Čelik, 2008, str. 159).

V slovenski policiji so bile ženske med drugo svetovno vojno in po njej v manjšini, opravljale so dela v administraciji, danes⁹ govorimo o zaposlenih na strokovno-tehničnih delovnih mestih. V tej publikaciji se večji poudarek namenja policistkam, ki dela opravljajo na policijskem področju in izvajajo policijska pooblastila.¹⁰ Te so skozi zgodovino naletale na več ovir pri zaposlovanju v policijo, kot na primer sprejetje zakonodaje, ki je ženskam onemogočala sprejem v nekdanjo milico, ustavitev zaposlovanja v letu 1983, neenake možnosti na področju šolanja.

Večjo prelomnico za slovenske policistke predstavlja leto 1973, ko je bil v času socialistične Jugoslavije objavljen razpis za sprejem miličnic za delo na postajah milice (Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, 1973). Po tem pomembnem obdobju, ne samo za policistke, temveč tudi za policijo, je policija z nekaj prekinitvami nadaljevala zaposlovanje uniformiranih policistk in tudi vseh drugih policistk vse do danes.

Dr. Janez Pečar je leta 1968 v članku revije Varnost zapisal: *»Mnogi se še spominjajo, kako so kmalu po osvoboditvi na naših cestah usmerjale promet miličnice. Pozneje so izginile, ostale so le še paznice v kazenskih zavodih in tu in tam še kakšna referentka v tistih enotah kriminalistične službe, ki se ukvarjajo z mladoletnimi storilci*

⁹ Glej Zakon o javnih uslužbencih (2007).

¹⁰ Policijsko pooblastilo je z zakonom določen ukrep, ki policistom in policistkam omogoča opravljanje policijskih nalog in s katerimi se praviloma posega v človekove pravice ali temeljne svoboščine ali v druge pravice (Zakon o nalogah in pooblastilih policije, 3. člen).

in ženskami storilkami kaznivih dejanj» (Pečar, 1968, str. 118).

Čeprav se dr. Pečar v svojem zapisu osredotoči na obdobje po vojni in med drugim opazi, da so policistke v določenem času izginile s cest, pa zgodovina kaže, da so v slovenski policiji obstajale že prej. Ena od teh je bila Danica Melihar Lovrečič.

1.3 Danica Melihar Lovrečič, prva slovenska policistka – policijska pionirka

Zgodba naše prve policistke Danice Melihar, poročene Lovrečič, se je v policijski zgodovini znašla relativno pozno. Kot je povedal nekdanji načelnik¹¹ Uprave za notranje zadeve Ljubljana Branko Slak, je Danica Lovrečič stopila v stik z njim približno okoli leta 1997. Z njim se je želela sestati na Upravi za notranje zadeve Ljubljana, kjer je službovala in jo krajši čas tudi vodila. Tako je prvič izvedel, da je bila Danica prva policistka ne samo v Sloveniji, temveč v celotni Jugoslaviji. S seboj je prinesla listine, s katerimi je potrdila verodostojnost svojih izjav. Njena pričevanja o času službovanja in dela na Upravi policije v Ljubljani ter njenih zaslugah v tistih najtežjih letih med drugo svetovno vojno in po njej so ga spodbudila, da so ji leta 2001 podelili zbirko znakov vseh enot slovenske policije (Slak, B., osebna komunikacija, 20. april, 2023).

Policijska kariera naše prve policistke Danice Melihar, poročene Lovrečič, se je začela že davnega leta 1936 (Puhar v Šelih in drugi, 2017, str. 478). To je bilo v času Kraljevine Jugoslavije in v času, ko je bila slovenska ženska v družinskem življenju podrejena moškemu,

¹¹ Načelniki uprav za notranje zadeve se danes imenujejo direktorji policijskih uprav (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 2013, 44. člen).

brez političnih pravic,¹² in ji niso bili dostopni vsi poklici ter vsa delovna mesta. Od ženske se je pričakovalo, da bo predvsem dobra mati in gospodinja (Jeraj, 2005, str. 334). In kdo je bila pravzaprav Danica Melihar? Rodila se je 5. februarja 1911 v Tržiču. Kot ena od redkih deklet se je šolala na pravni fakulteti, ki jo je končala z odliko. Danica ni bila nekaj posebnega samo pri izbiri študija, temveč tudi pri izbiri poklica, saj se ji je s trdom kot odlični študentki uspelo zaposliti na Upravi policije v Ljubljani¹³ (Puhar v Šelih in drugi, 2007). O tem, da je Jugoslavija dobila prvo policistko, so pisali tudi v beograjskem časopisu Vreme (D. G., 1937). Zasluge za njeno zaposlitev na Upravi policije Ljubljana imajo tudi predstavnice Splošnega ženskega društva, ki so se po prvi svetovni vojni močno zavzemale, da bi tudi v policiji na pomembna mesta zaposlovali ženske, ki bi policijsko delo opravljale z drugačnim posluhom, občutljivostjo in pristopom (Puhar v Šelih in drugi, 2007, str. 478). Pomagale so ji, da je zaposlitev kot diplomirana pravnica v policiji dobila na področju prostitucije in mladoletnega prestopništva (Turnšek, 2001, str. 21). Na začetku so bili kolegi policisti do nje nezaupljivi in je niso sprejemali, s svojim pristopom pa je hitro pridobila njihovo zaupanje (Lovrečič, 1988b, str. 1048). V policiji se je ukvarjala predvsem z otroki, ženskim kriminalom, prostitucijo, sodomijo, spolnimi boleznimi, prepovedanimi splavi, umori otrok in drugim (Turnšek, 2001, str. 21).

V svojih spominih iz časov službovanja v policiji je zapisala: *»Prostitutke sem obravnavala povsem drugače kakor moj predhodnik, grobo jih je zasliševal in jih zmerjal, jaz pa sem se jim skušala približati po človeški plati, zato sem morala biti sama z vsako posebej. Stražnika, ki jo je pripeljal na zaslišanje, sem vselej poslala pred vrata«* (Lovrečič, 1988b, str. 1049).

¹² Slovenska ženska je dobila volilno pravico v letu 1946 (Jeraj, 2005).

¹³ Uprava policije Ljubljana se danes imenuje Policijska uprava Ljubljana.

Kot policijska komisarka se je Danica izkazala tudi med italijansko in nemško okupacijo. Kot članica Osvobodilne fronte in civilna uslužbenka na Upravi policije Ljubljana je pomagala pri osvobajanju naših ljudi, zato je večkrat ogrožala tudi lastno življenje (Lovrečič, 1988b, str. 1056–1057). Po koncu druge svetovne vojne jo je novo vodstvo kot večino policistov zaprlo, jo po nekaj dneh izpustilo, nato pa ji zaupalo organizacijo nove policije. Kljub temu je bila Danica kmalu za tem kot veliko njenih službenih kolegov odpuščena iz policije, ker se ni hotela pridružiti komunistični partiji. Krivična izguba dela v državni službi jo je spremljala skozi življenje (Turnšek, 2001, str. 22).

Iz spominov Danice Lovrečič

Ko je bila Danica Lovrečič stara 77 let, od konca njenega službovanja v policiji pa je preteklo 43 let, so bili njeni spomini na službovanje v policiji objavljeni v reviji Borec (1988).

V spominskem pričevanju je med drugim povedala:

»Ko sem dopolnjevala gradivo za te spomine, sem na cesti srečala nekdanjo uslužbenko policije. Dejala je, da je škoda, da o našem delu na policiji nihče nič ne piše. Pa je res škoda, sem pomislila, saj so se dogajale velike stvari« (Lovrečič, 1988a, str. 1022).

»Nisem si mislila, da bom kdaj pisala spomine, še najmanj pa, da jih bom pisala o tako kočljivi in nehvaležni zadevi, kot je policija« (Lovrečič, 1988b, str. 1047).

»Policije vedno služijo režimu. Vsak režim postavi na vodilno mesto svojega človeka. Tako je tudi jugoslovanski minister za notranje zadeve pred drugo svetovno vojno dr. Anton Korošec za upravnika

policije v Ljubljani imenoval režimskega človeka dr. Lovra Hacina» (Lovrečič, 1988b, str. 1047).

O Lovru Hacinu je Danica napisala: »Toda vedno je pokazal razumevanje, kadar sem izrazila željo, da bi se strokovno izpolnila ali si ogledala delovanje kakšnega doma v Sloveniji ali, na primer, socialni odsek na upravi policije v Zagrebu. Ko sem mu omenila, da bi si rada ogledala, v kakšnih razmerah živijo obsojenke v ženski kaznilnici v Begunjah, je kar sam naročil avto. Povabil je tudi poveljnika orožnikov Barleta in upravnikov osebni šofer policist Oton Vončina nas je vse tri odpeljal v Begunje« (Lovrečič, 1988b, str. 1049).

»Poklicno delo me je zanimalo, pridobila sem si naklonjenost sodelavcev in preostalih policijskih uslužbencev. Klicali so me kar mama policije. Ob različnih težavah so prihajali k meni po nasvet. Prav nič me ni mikalo, da bi poklic zamenjala za delo v gospodinjstvu« (Lovrečič, 1988a, str. 1026).

1.4 Narodne zaščitnice

Čas druge svetovne vojne (1941–1945), boja proti okupatorju, ki je zavzel naše ozemlje, predstavlja za vse, in tudi za policijo, posebne razmere. Napadalci – Nemci, Italijani in Madžari so pri nas vzpostavili svoje varnostne in vojaške sile. V svoj policijski aparat so vključevali tudi nekdanje zaposlene iz časov Kraljevine Jugoslavije. Zaradi boja proti okupatorju je bila leta 1941 ustanovljena Narodna zaščita, ki je poleg vojaških sil vzpostavila tudi svoj varnostni aparat (Čelik, 2008, str. 146–149).

Jeseni leta 1944 je predsedstvo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta¹⁴ izdalo odlok o splošni mobilizaciji za dokončno uničenje fašizma. Ta odlok je veljal tudi za narodne zaščitnike, ki so se v velikem številu (več kot 60 odstotkov) takoj priključili najbližjim partizanskim enotam. Oddelek za narodno zaščito se je takrat znašel v precej težkem položaju, saj so morali na osvobojenem ozemlju še naprej skrbeti za javni red in mir ter opravljati druge varnostne naloge, moštva pa ni bilo. To je bil razlog, da so v narodno zaščito poklicali tudi ženske, ki so pokazale veliko zanimanje za to delo in ga tudi zelo dobro opravljale. Za vse zainteresirane so organizirali poseben tečaj. Stane Vrhovnik je o tečajnicah povedal naslednje (Državni sekretariat za notranje zadeve LRS, 1954, str. 120):

»Spominjam se otvoritve tečaja. Na naš poziv je prišlo okrog 40 deklet in žena. Najstarejša med njimi je bila 60-letna komandirka narodne zaščite na Notranjskem. Bila je znana daleč naokrog, odločna in pametna žena. Večinoma so bile tečajnice mlada dekleta, polne življenja in volje, veselja do našega dela. Med njimi se posebej spominjam Malke Poje, komandirke iz Notranjske, ki je bila najboljša tečajnica. Po osvoboditvi je bila celo namestnik okrajnega načelnika narodne milice na Rakeku.« V nadaljevanju je povedal tudi: *»Zaščitnice so bile na tečaju zelo disciplinirane, marljive in vsi smo bili z njimi zadovoljni. Na izpitih smo bili presenečeni nad njihovim znanjem. Če se prav spominjam, jih je tri četrtine položilo izpite z odličnim in prav dobrim uspehom. Uspeh je presegel pričakovanja. Ko smo ocenjevali uspehe tečajev zaščitnikov in sedaj zaščitnic, je bilo očitno, da je bil splošen uspeh prvega tečaja zaščitnic precej boljši od zaščitnikov«* (prav tam).

¹⁴ Vrhovni predstavniški in zakonodajni organ slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja, Zasedanje SNOS v Črnomlju (Mikuš, 1963).

1.5 Po drugi svetovni vojni

Na območju Primorske je razvoj milice po drugi svetovni vojni potekal drugače kot v drugih predelih Slovenije. Območje Primorske je bilo namreč razdeljeno na con A in B, saj se takratna Jugoslavija in Italija nista mogli sporazumeti glede suverenosti nad teritorijem, imenovanim Svobodno tržaško ozemlje (1947–1954). V con B je službo javne varnosti opravljala narodna zaščita, ki se je leta 1954 preimenovala v ljudsko milico (Kolenc, 2002, str. 18).

Po drugi svetovni vojni je narodna vlada preverila ravnanja nekdanjih državnih uslužbencev med drugo svetovno vojno. Na delovnih mestih so ostali samo tisti, ki so dokazali privrženost narodnoosvobodilnemu boju. Narodna milica je nadomestila narodno zaščito. Ministrstvo za notranje zadeve se je po drugi svetovni vojni dokončno organiziralo šele maja leta 1946 (prav tam str. 14–21).

Poleg dr. Janeza Pečarja je tudi Pavle Čelik, nekdanji miličnik, avtor več knjig o slovenski policiji, v svoji knjigi zapisal: *»Treba je povedati, da so takoj po vojni v narodni milici v Sloveniji delale tudi nekatere ženske. Po sprejetju Zakona o narodni milici konec leta 1946 pa je bilo to nemogoče, saj so bili miličniki lahko samo moški«* (Čelik, 1991, str. 110–111).

O šolanju in izobraževanju miličnikov je napisanega veliko gradiva, temu se je namenjal res veliko pozornosti (prav tam, str. 55). Po letu 1945 je v centralni šoli narodne milice absolviralo 98 tovarišev in tovarišic (Ministrstvo za notranje zadeve Narodne vlade Slovenije, 1945). Koliko je bilo tovarišic in kje so se pozneje zaposlile, nam na podlagi gradiva, s katerim smo razpolagali, ni uspelo ugotoviti. Leta 1950 je bil v reviji Ljudski miličnik objavljen članek o šolanju prvih 18 miličnic v Litiji. Na tečaj so prišle iz Kazensko poboljševalnega doma

Rajhenburg, da bi se usposobile za to delo. Službo, ki je zahtevala tudi vojaška znanja, so zaradi mladosti in neizkušenosti težko opravljale. Tritedenski tečaj je zanje organizirala Uprava ljudske milice. Zanje so organizirali tudi vojaške vaje in predavanja iz zakonodaje, kazenskega zakonika, politične ekonomije in drugega. Izkazale so se predvsem v streljanju. Za pripadnice ljudske milice Kazensko poglobljeno doma Rajhenburg je uprava milice organizirala tudi drug tečaj (Ljudski miličnik, 1950, št. 10, str. 3 in št. 11., str. 3). Muzej novejšje zgodovine hrani fotografijo skupine miličnic, zaposlenih v Kazensko poglobljenem domu Begunje na Gorenjskem septembra 1947, za potrebe razstave so pridobili tudi fotografijo miličnic in miličnikov, zaposlenih v Kazensko poglobljenem domu Rajhenburg med letoma 1950 in 1952 pred gradom Rajhenburg, kjer je nekoč delovala kazenska ustanova (M. K., 2016).

Kljub sprejeti zakonodaji v letu 1946, ki je za sprejem v milico zahtevala odslužen vojaški rok, nam je nekdanji policist Policijskega oddelka Komen Franko Zadnik povedal, da v svojem arhivu hrani fotografijo miličnice, fotografirane pred takratno Postajo narodne milice Komen, iz leta 1952, kar je zapisano na hrbtni strani fotografije. Hrani pa tudi fotokopije iz knjige zaposlenih na takratni Postaji narodne milice Komen. V tej knjigi sta na delovnih mestih miličnic vpisani dve ženski. Ena izmed njih se je v milici zaposlila leta 1947, končala pa je tritedenski miličniški tečaj v Litiji (Zadnik, F., osebna komunikacija, 4. maj, 2023). Miličnica na fotografiji ima oblečeno miličniško uniformo, v rokah pa drži brzostrelko.

Drugačna narava dela miličnikov na postajah milice in zaposlenih v kazensko poglobljenih domovih je bila razlog, da so začeli področji ločevati, čeprav sta še vedno delovali v okviru milice. Spremenilo se je tudi izobraževanje. S spremembami se je v kazensko poglobljenih domovih opuščalo tudi ime miličnik,

zaposleni/zaposlene v zaporih so se preimenovali v stražarje v kazensko poboljševalnih zavodih oziroma paznike/paznice. V letu 1967 se je zgodil še prenos pristojnosti izvrševanja kazenskih sankcij z organov za notranje zadeve na organe, pristojne za pravosodje (Čelik, 1991, str. 37).

Leta 1967 je bila ustanovljena šola za miličnike kadete. Od leta 1974 je trajala štiri leta. Leta 1980 se je preimenovala v kadetsko šolo za miličnike, v katero so bili sprejeti samo moški s končano osnovno šolo. Kadeti so med šolanjem odslužili vojaški rok. Kadrovanje v kadetsko šolo se je ločilo od kadrovanja v šolo za miličnike, ustanovljene leta 1972, kamor so bili sprejeti samo moški, ki so že odslužili vojaški rok (prav tam, Čelik, 1991, str. 55–58). V šolskem letu 1975/1976 so se jim na Šoli za miličnike v Ljubljani pridružile tudi ženske (Pagon in Lobnikar, 1993, str. 73).

Leta 1998 so se v Srednjo policijsko šolo prvič in tudi zadnjič lahko vpisala tudi dekleta. Šolanje je trajalo do leta 2002 (Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije, 2016a).

1.6 Referentke¹⁵ v kriminalistični službi

Takoj po drugi svetovni vojni je bilo najtežje pridobiti ustrezen strokovni kader za miličniški poklic. Od leta 1945 do leta 1966 je bolj ali manj primanjkovalo miličniškega kadra, ki je bil tudi slabo izobražen. Nenehno se je delalo na pridobivanju ustreznega novega kadra. (Ministrstvo za notranje zadeve VLRS, 1946). Že takrat so ugotavljali, da je opravljanje tovrstne službe zelo zahtevno, veliko dela na terenu z ljudmi, ponoči, v neenakomernem delovnem

¹⁵ Po drugi svetovni vojni so današnje kriminalistke imenovali referentke.

času, zaradi česar so miličniki ob doseženih pogojih hitro zapuščali službo in si poiskali bolj plačano delo v gospodarski panogi. Poleg drugih pogojev je po vojni veljal za ustrezen kader tisti, ki je bil udeležen v narodnoosvobodilnem boju. Pomembna pa je bila tudi ustrezna politična usmerjenost (Ministrstvo za notranje zadeve LR Slovenije, 1947).

Ljuba Dovgan, nekdanja inšpektorica milice (Dovgan, 1974, str. 300), je v članku revije Varnost napisala, da so bile ženske po drugi svetovni vojni zaposlene v kriminalistični službi, državni varnosti, pazniški službi in tudi drugje, vendar jih ni bilo veliko. Zapisala je tudi, da so bile prve operativke, ki so delale na področju mladoletniškega kriminala, socialne delavke (prav tam).

Naraščajoč mladoletniški kriminal in obravnavanje žensk kot storilk kaznivih dejanj je bil razlog, da so v kriminalistični službi leta 1959 v tajništvih okrajev Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Novo mesto ustanovili odseke za mladinsko prestopništvo in tipično žensko kriminaliteto. V tajništvih za notranje zadeve okrajev Gorica, Koper in Murska Sobota so ustanovili referate (Državni sekretariat za notranje zadeve LRS, 1959). Na Odseku za mladinski kriminal in na novoustanovljenem samostojnem referatu za mladinsko in žensko kriminaliteto sta bili leta 1959 na vodstvenih delovnih mestih ženski (Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, 1960).

Dr. Janez Pečar¹⁶ je leta v reviji Varnost (1968) objavil pomemben članek o »ženski policiji¹⁷«, v katerem je predstavil pozitivne izkušnje vključevanja žensk v policijo po svetu in v Evropi. V

¹⁶ Nekdanji profesor za kriminologijo na več fakultetah in odgovorni urednik Revije za kriminalistiko in kriminologijo.

¹⁷ O policistkah so na začetku pisali uporabljali izraz ženska policija, v nekaterih policijah so obstajale tudi samostojne enote, ki so jim poveljevale samo ženske (Pečar, 1968).

prid zaposlovanju policistk je navajal veliko kriminalističnih in operativnih opravil, ki bi jih policistke lahko opravljale, kot na primer osebne preiskave, spremljanje žensk storilk in otrok v razne zavode, nadzorovanje železniških postaj, letališč in pristanišč ter različnih lokalov, kamor zahajajo mladoletniki, iskanje pobeglih ali izginulih otrok, odvrčanje nevarnosti pred spolnimi napadi na otroke, alkoholizem pri otrocih, mladoletnikih (Pečar, 1968, str. 118). Kljub množici navedenih nalog pa to še vedno ni bilo delo, ki bi bilo enakovredno delu policistov.

Zametek vključevanja žensk v uniformirano policijo predstavlja tudi odločitev Tajništva za notranje zadeve, ki je skrb za naše malčke leta 1957 zaupalo prometnim študentkam. Te so podpisale pogodbo o honorarnem delu. Na osnovnih šolah so poučevale o prometni varnosti. Njihova uniforma je bila zelo podobna uniformi sprejetih miličnic v letu 1973 (Tovariš, 1957).

V slovenski policiji lahko torej rečemo, da so bili začetki vključevanja policistk v policijsko organizacijo povezani tudi z delom na področju mladoletniškega kriminala, obravnavanjem prostitucije, žensk in otrok. To je tudi razlog, da smo temu področju v publikaciji namenili več pozornosti.

1.7 Sprejem uniformiranih policistk – некоč imenovanih miličnice

Pred letom 1973 je bilo več pobud, da bi v Republiki Sloveniji v uniformirano policijo začeli sprejemati tudi ženske. Pobudo oziroma predlog za zaposlitev miličnic je dala Uprava javne varnosti v Ljubljani, ker naj bi potrebovali več zaposlenih za naloge, ki naj bi bile podobne socialnemu delu (Čelik, 1991, str. 110–111). Republiški

sekretariat za notranje zadeve Republike Slovenije je leta 1973 objavil razpis za sprejem več miličnic za delo na postajah milice (Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, 1973).

13. maja 1973, ko so bile v Tacnu športne igre organov javne varnosti Jugoslavije, so v javnosti prvič predstavili ženske miličniške uniforme (Čelik, 1991, str. 96–97). Zaradi promocije so jih oblekle uslužbenke organov za notranje zadeve (Bašič, K., osebna komunikacija, 15. september, 2022).

Na delovno mesto miličnik pripravnik v Upravi za notranje zadeve Ljubljana je bila prva ženska razporejena 1. decembra 1973, naslednja pa 1. januarja 1974. Tema dvema so sledile še tri 1. decembra 1974 v UNZ Maribor. To je bilo prvih pet zaposlenih žensk v takratni slovenski policiji. Do konca leta 1975 je bilo nato postopoma zaposlenih še okoli 50 miličnic pripravnic (MNZ UOK, 2013).

Obdobje po letu 1973, ko so bile v milico sprejete miličnice, ki so se zaposlile na postajah milice po Sloveniji, pomeni veliko prelomnico in pomemben mejnik za policijski poklic, ki je dolga leta veljal za izključno moškega. V šolskem letu 1975/1976 se je na Šoli za miličnike v Ljubljani začel redni izobraževalni program za miličnice (Pagon in Lobnikar, 1993, str. 73). Predavanja so spremljale skupaj z miličniki pripravniki, ki so že imeli odslužen vojaški rok (Šolar, L., osebna komunikacija, 8. april, 2022).

Ivan Winkler, nekdanji načelnik milice, je povedal, da je bila policija do leta 1973 pretežno moška organizacija. Žensk je bilo malo. Začutil je potrebo, da se v ljubljansko policijo zaposlijo tudi ženske, saj je menil, da je bilo veliko primernih delovnih mest v policiji, ki bi jih lahko opravljale tudi ženske. Vendar je tak predlog v policiji prinesel številna prepričevanja in dokazovanja o upravičenosti, potrebah in razlogih za tako odločitev (Winkler, 2016).

O okoliščinah zaposlovanja miličnic na postaje milice v letu 1973 je bil z gospodom Winklerjem, starem več kot 90 let, leta 2022 opravljen intervju, v katerem je povedal: »Med policisti je vladal velik odpor glede zaposlovanja miličnic v takratno milico. Kljub temu jim je uspelo, da se je zaposlovanje žensk v milico začelo. Največji razlog za sprejem žensk je bil gotovo ta, da moški določenih policijskih pooblastil niso mogli izvajati oziroma se to ni spodobilo (kot na primer osebne preiskave žensk).« Takrat je predlagal, da je treba miličnice vključevati postopno. »Težave bi se namreč lahko pojavile na delovnem področju, ki je bilo povezano z večjo odsotnostjo miličnic zaradi skrbi za otroke. Ker so miličnic zaposlili več, kot so predlagali, so imeli komandirji kasneje veliko težav. Vendar pa so kljub odporom, dvomom in strahu z zaposlovanjem žensk v policijo, prebili led. Nenehno so poudarjali, da jim bo uspelo, če se bodo vsi trudili.« V razgovoru je še povedal, da so bile kriminalistke, nekoč referentke v policiji, zaposlene v manjšem številu že pred sprejemom miličnic na postaje milice in so se ukvarjale z mladoletnim prestopništvom. Ivan Winkler nam je zaupal tudi, da mu pozneje ni bilo všeč, da so iz policistk naredili moške, saj niso več nosile ženskih uniform in kril (Winkler, J., osebna komunikacija, 13. junij, 2022).

Po sprejemu miličnic leta 1973 se v reviji Varnost vse pogosteje pojavljajo vsebine oziroma članki s področja mladoletnega prestopništva (glej npr. Pečar, 1975, Bašič, 1975a,b,c). Zasledimo tudi intervjuje z zaposlenimi ženskami v policiji, o njihovih izkušnjah v policiji, začetkih, težavah, s katerimi se srečujejo, zavzemanju za enake možnosti v organizaciji ter postopnem zaupanju. Največkrat je bilo to ob mednarodnem dnevu žensk, 8. marcu (Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, 1975, 1976).

Z večjim vključevanjem žensk v moški svet se v reviji Varnost vse pogosteje pojavljajo tudi vsebine, ki se navezujejo na ženska

vprašanja. Eno izmed takih je tudi preprečevanje nasilja nad ženskami. S to tematiko so se v Sloveniji inštitucije, policija in tudi vladne in nevladne organizacije začele bolj aktivno ukvarjati v devetdesetih letih (Robnik, 2016).

Stanje na tem področju se je odražalo tudi v policiji. Leta 1990 v reviji Varnost zasledimo kritične navedbe strokovne skupine organov za notranje zadeve glede obravnavanja nasilja nad ženskami in v družini. Policistke in kriminalistke so povedale: *»Ženske policistke oziroma miličnice in kriminalistke ugotavljamo drugorazredni položaj ženske tako v družbi kot tudi v okviru dela organov za notranje zadeve, še posebej na delovnih mestih miličnic ali kriminalistk. Upoštevati bi morali posebnosti ženskega pristopa do določenega problema in do določene vrste žrtev ter v okviru tega tudi vlogo ter mesto ženske v policiji, kar je drugod v svetu že izdelano«* (Seminar nasilje nad ženskami – zlasti v družini).

Prisotnost mladih miličnic na cesti in v postopkih milice pa ni vplivala samo na delo znotraj policije, temveč je puščala vtise in navdihe tudi pri občanah. Drago Mislej je nekdani miličnici v Kopru posvetil naslednjo pesem.

Tovarišica miličnica

Prišla je kakor strela z jasnega neba,
skrivnostna kakor osmo čudo sveta
in trije kolesarji so zleteli na tla
in dva motorista po gobe sta šla.

Matere podile otroke so spat,
zdaj pa brez besed in konec debat.

Če ne boste tiho, bo ona prišla,
tovarišica miličnica.

Očetje so se zbrali na tajni posvet.
Ja, kam pa vse to vodi, kam gre ta svet.
Zdaj ko še miličnik ni več, kar je bil,
saj lahko bo v službi porodniško dobil.

Tatovi so se zbrali na občni zbor
in pismo so poslali na primerni odbor:
kar je prav, je prav, a to ne gre,
bežati pred žensko pač spodobi se ne.

Začasni sindikat za žensko obrt
prijavil je na občini štrajk odprt.
Parole so pripravile članice vse,
na njih pa zapisale besede te:

Ja, kaj te je prineslo,
zakaj si prišla,
pa ravno v naše mesto,
tovarišica miličnica.

Avtor: Drago Mislej

Avtor pesmi je januarja 2023 o njenem nastanku leta 1977 povedal:

»Že kar nekaj časa je minilo, ampak spominjam se, da je takrat v Koper prišla prva miličnica. Bil sem urednik mladinskih oddaj na radiu Koper in seveda se nam je zdelo to nekaj res posebnega. Mislim, da smo jo celo povabili na intervju, čeprav se tega natančno ne spomnim. Potem ko smo pesem posneli v studiu Radia Koper,

smo se z njo tudi spoznali. Seveda ji ni bilo najbolj prav, ker je pesem nekoliko zafrkljiva, ko pa smo se bolje spoznali, je tudi ona razumela, da gre v resnici za zelo blago komentiranje sprememb v policijskem kadrovanju. V naslednjih letih in desetletjih je pesem postala nekakšna vez med nami in upam, da se bomo, tudi zaradi pesmi, kmalu spet srečali.»

1.8 Udeležba žensk v vojni za Slovenijo

Ko se sprašujemo, kje so ženske, ne moremo mimo obdobja vojne za Slovenijo in sodelovanja žensk v vojni za Slovenijo. Pri zbiranju informacij in gradiva o vlogi žensk v vojni za Slovenijo smo se tako kot druge spoprijemali z zelo skopimi podatki o udeležbi žensk, delu in njihovem prispevku v času vojne za Slovenijo. Gradivo in podatki, ki smo jih imeli na razpolago, so redkeje vsebovali vključenost in vidnost žensk v zvezi s sodelovanjem miličnic in kriminalistk ter drugih uslužbenk Ministrstva za notranje zadeve v času vojne za Slovenijo.

Pomembne zasluge za uspeh vojne za Slovenijo imajo organi za notranje zadeve in teritorialna obramba. Vojna za Slovenijo je zahtevala posebno angažiranost različnih služb oziroma uslužbencev in uslužbenk organov za notranje zadeve. Vsaka služba je opravljala svoj del celovite naloge. To so bile varnostnoinformativna služba, kriminalistična služba, milica in druge. Uprava skupnih služb je delo opravljala nemoteno 24 ur dnevno, poskrbela je za oskrbo osebne in kolektivne opreme, vzpostavljanje nemotenega delovanja zvez, materialno-tehnično opremo ter druge oblike preskrbe. V organih za notranje zadeve Republike Slovenije so priprave na osamosvojitveno vojno potekale že leto prej (Tavčar, 1991).

V vojni za Slovenijo so se izkazali komandirji in komandirke, miličniki in miličnice, kriminalisti in kriminalistke ter drugi uslužbenci in uslužbenke organov za notranje zadeve. Na dan začetka vojne za Slovenijo sta bili pripravljene tudi Specialna enota Republiškega sekretariata za notranje zadeve in Posebna enota milice. Priznanje za težko in nevarno delovanje v času osamosvojitvene vojne, ki ga je poleg številnim starešinam namenil v svoji knjigi Pavle Čelik, sta dobili tudi komandirki Marija Tertinek iz Uprave notranjih zadev Slovenj Gradec – Oddelka mejne milice Radelj in komandirka Elizabeta Potočnik iz Uprave notranjih zadev Maribor – Oddelek mejne milice Slivnica (Čelik, 1992, str. 164–165).

Kriminalistična služba oziroma kriminalisti in kriminalistke so med vojno opravljali redno delo, pa tudi druge naloge. Sprejemali so ujetnike v zbirnem centru za vojne ujetnike, opravljali identifikacije in razgovore z njimi, iskali storilce kaznivih dejanj iz vrst pripadnikov Jugoslovanske ljudske armade, pripadnikov varnostne službe Jugoslovanske ljudske armade in pripadnikov zvezne enote milice, zvezne carinske uprave in zvezne Službe državne varnosti. Kriminalisti in kriminalistke so opravljali tudi ogleda dogodkov in kaznivih dejanj, povezanih z vojno za Slovenijo. Dokumentirali so nastalo škodo med spopadi in evidentirali telesne poškodbe. Mnogi so bili vključeni v operativno spremljanje enot in posameznih pripadnikov Jugoslovanske ljudske armade. Delovali so še zunaj Republike Slovenije in pomagali pri pobegih slovenskih vojakov iz enot Jugoslovanske ljudske armade (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 1996).

Uprava za upravno pravne zadeve MNZ se je vključila v problematiko vojnih ujetnikov. 2. julija 1991 so ustanovili koordinacijsko skupino za vojne ujetnike pri Ministrstvu za notranje zadeve, Upravi za upravnopravne zadeve. Vzpostavili so centralno evidenco vojnih

ujetnikov, nastanitev, transport. Delo so koordinirale območne podskupine. Pri neposredni izvedbi nalog koordinacijske skupine je sodelovalo 24 delavcev, od tega je bilo kar 14 žensk. Skupno so opravili 1463 ur, kar zneso 182 delovnih dni (Ministrstvo za notranje zadeve, 1991).

Leta 1991 je bilo v Sloveniji okoli 4400 uniformiranih miličnikov in 440 kriminalistov (Kolar Osvald in drugi, 2017). 1. julija 1991 je bilo na pooblaščenem uniformiranem delovnem mestu 154 žensk. Na pooblaščenem neuniformiranem delovnem mestu kriminalistke je bilo zaposlenih 24 žensk (MNZ UOK, 2023). Ne smemo pa pozabiti prispevka preostalih uslužbencev in uslužbenk organov za notranje zadeve.

Čeprav je bilo v obdobju vojne za Slovenijo v milici in kriminalistični službi zaposlenih malo žensk, je njihova vloga na poti v samostojnost pustila globoko sled. Mnoge od njih so prejele status vojnih veterank. Vloga žensk in njihov prispevek v vojni za Slovenijo bi si v prihodnosti prav gotovo zaslužila večjo pozornost in bolj poglobljeno analizo.

1.9 Po letu 1992

Po osamosvojitvi slovenske države je slovensko policijo zaznamovalo kar nekaj večjih organizacijskih sprememb, ki so vplivale na delo policistov in policistk. Cilji so bili izboljšati učinkovitost policijskega dela in s preventivnim delom policijo približati ljudem. S sprejetjem Zakona o policiji, ki je začel veljati 18. junija 1998, je slovenska policija postala samostojni organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve. Milica se je leta 1992 preimenovala v policijo, miličniki in miličnice v policiste in policistke. Spreminjala

se je zakonodaja. Slovenija je leta 2004 vstopila v Evropsko unijo. Leta 2007 se začnejo aktivnosti za vzpostavitev schengenskega območja (Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije, 2016a, str. 72–73).

O policistkah so se zanimali tudi novinarji, ki so želeli o ženskah in policijskem poklicu seznaniti zunanjo javnost, ena takih je bila novinarka revije Jana Maja Lupša (Čelik, 1992, str. 210). Leta 1992 je bil pri Vladi Republike Slovenije ustanovljen Urad za žensko politiko, ki je spremljal položaj žensk na različnih področjih dela (Robnik, 2016, str. 11). Ta je v letu 1994 Ministrstvo za notranje zadeve zaprosil za podatke o ženskah v policiji (Lobnikar, 1996, str. 240). Čeprav je znotraj uprav za notranje zadeve že leta 1992 potekala poizvedba o potrebah ponovnega zaposlovanja uniformiranih policistk v policiji, leta 1994 začnejo nove priprave za zaposlovanje uniformiranih policistk, ki jih od leta 1983 niso več zaposlovali. To je bil tudi razlog, da se je njihovo število zmanjšalo (Božnik in Tavčar, 1995, str. 11–13). Po podatkih iz leta 1992 je Šolo za miličnike v Ljubljani od leta 1975 do 1983 namreč uspešno končalo 224 miličnic (Čelik, 1992, str. 210). V letu 1992 je bilo v policiji 160 policistk, leta 1994 pa le še 153 (Božnik in Tavčar, 1995, str. 11–13). Na upravah za notranje zadeve so preverjali, koliko policistk opravlja delo na terenu in koliko jih opravlja administrativna dela. Slednje so vprašali, če bi bile ponovno pripravljene delati na terenu, vendar večjega zanimanja niso pokazale (Pagon in Lobnikar, 1993).

Po analizi stanja in potreb po uniformiranih policistkah je uprava policije v letu 1994 napisala mnenje, da policija potrebuje policistke predvsem na področjih izvajanja osebnih preiskav žensk, postopkih z otroki in mladoletniki, žrtvami ženskega spola in obravnavanju spolnih deliktov. Negativna stališča do ponovnega zaposlovanja uniformiranih policistk so izrazili predvsem komandirji policijskih

postaj. Kot razloge so med drugim navajali, da policistke ne morejo enako uspešno kot policisti opravljati nalog ob kršitvah javnega reda in miru, da jih samostojno ne morejo razporejati na delo in v intervencijske skupine. Zaradi materinstva imajo težave z izmenskimi deli, zaradi bolniške in porodniške odsotnosti so pogostejše odsotne z dela. Vse to so bili razlogi, da so policistke zaprošale za notranje oziroma administrativno delo. V istem letu so na upravi policije pripravili dodatno mnenje, v katerem so navedli, da soglašajo s ponovnim zaposlovanjem policistk, vendar le v primeru, da bodo opravljale operativno delo in ne administrativno (Lobnikar, 1996, str. 240).

Njihov odgovor je bil podlaga, da so leta 1994 v dnevnikih objavili razpis za ponovno zaposlitev uniformiranih policistk v slovensko policijo. Zanimanje deklet je bilo zelo veliko, saj je policija prejela kar 460 prošelj za delo policistke, sprejetih pa je bilo 23 policistk (Božnik in Tavčar, 1995, str. 11–13).

Psihične in fizične obremenitve ter pomanjkanje prostega časa so bili med drugim razlogi, da so policistke prve generacije zapuščale policijske vrste. Po njihovih navedbah so policistom pogosto pomagale pri tipkanju na pisalne stroje ali teleprinterje. Težave so se pojavile tudi, ko je bilo treba usklajevati materinstvo s policijskim delom. Veliko jih je delo na terenu zamenjalo za delo v administraciji (prav tam).

1.10 Dijakinje Srednje policijske šole

Leta 1967 se je s programom, namenjenim samo fantom, začelo izobraževanje na triletni Srednji kadetski šoli. Leta 1974 se je šola preoblikovala v štiriletno Kadetsko šolo za miličnike in nato

leta 1992 v Srednjo policijsko šolo. V 90. letih so se pojavili predlogi za ukinitvev »kadetnice«; nekateri so menili, da so kadeti pri 14 letih premalo zreli za tako zahteven poklic, kot je poklic policista, ki ga začnejo opravljati samostojno že pri 18 letih. Ukinitvev Srednje policijske šole je bila velika sprememba. Program Srednje policijske šole je trajal do leta 2002. Zadnji in edini letnik je končalo tudi 23 deklet. Po tem programu v policiji ni bilo več šolanja, ki bi bilo namenjeno samo predstavnikom moškega spola. Srednja policijska šola se je preimenovala v Šolo za policiste, štiriletni izobraževalni program pa je nadomestil 18-mesečni izobraževalni program za odrasle, ki je bil utemeljen na poklicnem standardu policist/policistka na 5. ravni zahtevnosti (Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije, 2016a, str. 72–73).

Večji sprejem žensk v uniformirano policijo je bil ob vstopu Slovenije v schengensko območje in potrebi po varovanju zunanje meje Evropske unije. Od leta 2015 v policiji poteka višje strokovno izobraževanje, ki traja dve leti, in je javnoveljavni študijski program. Po koncu študija študent/študentka pridobi višjo strokovno izobrazbo na ravni VI/1 in naziv strokovne izobrazbe policist/policistka (Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije, 2016a).

2 O MNZ in policiji ter trenutnem položaju žensk v slovenski policiji

Navedli smo kar nekaj prelomnic ali mejnikov, ki so vplivali na zaposlovanje žensk v uniformirano in neuniformirano policijo, kar je gotovo prispevalo k spremembam na strokovnem področju delovanja policije.

2.1 Organizacija slovenske policije

Policija je neodvisen organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve. Svoje naloge opravlja na treh ravneh, državni (Generalna policijska uprava), regionalni (policijske uprave) in lokalni (policijske postaje). Policijo vodi generalni direktor (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 2013, 16. čl. in 17. čl.).

Notranje organizacijske enote Generalne policijske uprave strateško usmerjajo, načrtujejo, organizirajo in nadzorujejo posamezna področja dela za celotno policijo (Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije (2021), str. 16–27). Na regijski ravni za varnost ljudi in njihovega premoženja skrbi osem policijskih uprav: Ljubljana, Maribor, Celje, Novo mesto, Nova Gorica, Kranj, Koper in Murska Sobota, ki jih vodijo direktorji in trenutno tudi direktorica policijske uprave (prav tam).

Na lokalni ravni imamo v Sloveniji 111 policijskih postaj, ki jih trenutno vodijo tri načelnice. Postaje pokrivajo določeno območje ali področje policijskega dela. Območne so splošne policijske postaje, področne pa postaje prometne, mejne, pomorske, letališke, konjeniške, postaje vodnikov službenih psov in postaje za

izravnalne ukrepe (prav tam).

Področja delovanja policije so odkrivanje in preiskovanje prekrškov in kaznivih dejanj, vzdrževanje javnega reda in miru, nadzor državne meje, urejanje in nadziranje cestnega prometa in varovanje oseb in objektov (prav tam).

Policisti in policistke izvajajo še druge naloge na posameznih delovnih področjih, kot so v skupnost usmerjeno policijsko delo oziroma preventivno delo, operativno-komunikacijsko dejavnost, forenzično in kriminalistično tehnično dejavnost, izobraževanje in usposabljanje, mednarodno sodelovanje in mirovne misije, delo na področju odnosov z javnostjo, delo s službenimi psi in konji, dejavnost na področju informatike in telekomunikacij, dejavnost specializiranih enot, kot so na primer Letalska policijska enota, Specialna enota policije, Posebna policijska enota, Policijski orkester, sodelovanje z vrhunskimi športniki in športnicami, aktivnosti v zvezi z muzejsko dejavnostjo (prav tam).

Za izvajanje vseh teh zahtevnih nalog morajo policisti in policistke ob sprejemu v policijo ustrezati določenim pogojem, pri tem pa spoštovati vrednote in vrline, ki izražajo poslanstvo policije, zapisane v Kodeksu policijske etike (Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, 2008). Vsak ne more postati policist ali policistka v organizaciji, ki sicer vsakodnevno ponuja tako raznoliko, strokovno in tudi požrtvovalno delo. Gre namreč za specifično delo, ki poteka v neenakomernem delovnem času, ponoči, ob praznikih in koncu tedna, delo, pri katerem lahko policistke in policisti ogrožajo tudi lastna življenja. Zaradi narave dela je težje tudi usklajevanje službenih nalog z zasebnimi.

Kljub specifičnemu delu, ki velja na področju policijske dejavnosti, policistke danes uspešno opravljajo policijsko delo na številnih

področjih. Eno izmed njih je tudi delo v Letalski policijski enoti, kjer smo prvo pilotko dobili leta 2004, (Pavovec, 2011), in v Specialni enoti policije, ki je policistko dobila leta 1991 (Specialna enota policije, 2022).

Preglednica 1: Število zaposlenih v policiji

	Uradniška delovna mesta			Strokovno-tehnična delovna mesta		
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj
Državna raven	1.467	381	1.848	25	107	132
Lokalna raven	3.526	812	4.338	84	449	533
Regionalna raven	1.022	169	1191	85	324	409
Skupaj	6.015	1.362	7.377	194	880	1.074

Vir: MNZ UOK, 2021

Preglednica prikazuje število zaposlenih v policiji na uradniških delovnih mestih 31. 12. 2021 in na strokovno-tehničnih delovnih mestih glede na spol. Največ žensk, 1.362, je zaposlenih na uradniških delovnih mestih, 880 pa na strokovno-tehničnih. Žensk je največ zaposlenih na lokalni ravni oziroma na policijskih postajah, in sicer 1.261. Zastopanost uradnic je 18,46 odstotka, zastopanost vseh žensk v policiji pa 26,53 odstotka.

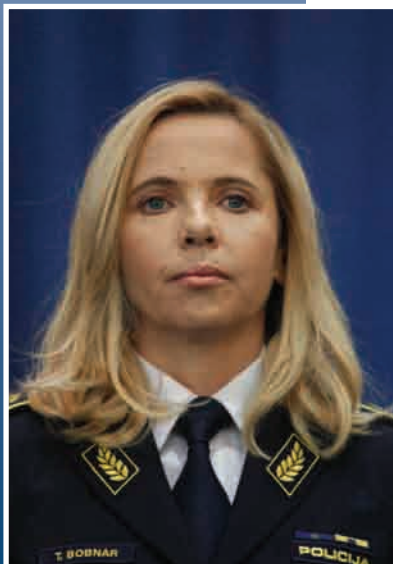

2.2 Ženske na vodstvenih položajih na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu Republike Slovenije za notranje zadeve

Na Ministrstvu za notranje zadeve smo prvič dobili ministrico za notranje zadeve leta 2008, to je bila Katarina Kresal (UOK MNZ, 2023). Kmalu za tem, leta 2009, pa tudi prvo namestnico generalnega direktorja policije, mag. Tatjano Bobnar. To funkcijo je opravljala do leta 2018, ko jo je vlada imenovala za generalno direktorico policije. Policijo je vodila do leta 2020. Na tej in preostalih funkcijah je vselej podpirala dobre projekte, namenjene ljudem, med drugim tudi projekte za enakost spolov v organizaciji. Leta 2022 je bila imenovana za ministrico za notranje zadeve, a je še v istem letu odstopila s položaja.

Fotografija 4: Generalna direktorica policije od 12. 12. 2018 do 13. 12. 2020 mag. Tatjana Bobnar

Foto: A. Završek, 2018, Avtorske pravice: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija.

O svoji karierni poti je med drugim povedala:

»Ko so v policiji razbijali stereotipe in predsodke, je bilo potrebno biti tudi avtoritaren, da so naredili korak naprej k odprtosti policije, k njenemu demokratičnemu razvoju in miselnosti. Tako kot je nestrpnost prisotna v slovenski družbi, je lahko tudi v policiji, ampak smo v zadnjih desetih letih namenili zelo veliko pozornosti omenjeni tematiki in razbili marsikateri tabu. Ne nazadnje sem sama s kandidiranjem na to delovno mesto zagotovo razbila stekleni strop. In dejstvo je, da slovenska policija nikoli ne bo več takšna, kot je bila. Prizadevali si bomo, da bo samo še boljša« (Bobnar, v Miko, 2019).

Leta 1998 sta Policija in Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve postala organa v sestavi Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, ki imata pomembno vlogo pri oblikovanju

politike enakosti spolov. Na Ministrstvu za notranje zadeve so bile na najvišjem položaju do zdaj štiri ministrice, in sicer: Katarina Kresal (21. 11. 2008–2. 9. 2011), Vesna Gyerkeš Žnidar (18. 9. 2014–13. 9. 2018), mag. Tatjana Bobnar (1. 6. 2022–14. 12. 2022) in Sanja Ajanović Hovnik (14. 12. 2022–21. 2. 2023) (UOK MNZ, 2023).

Preglednica 2: Število zaposlenih na vodstvenih delovnih mestih v policiji

	Uradniška delovna mesta			Strokovno-tehnična delovna mesta		
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj
Državna raven	92	6	98			
Lokalna raven	103	3	106			
Regionalna raven	187	8	195	2	14	16
Skupaj	382	17	399	2	14	16

Vir: MNZ UOK, 2021

Preglednica prikazuje število zaposlenih na vodstvenih delovnih mestih 31. 12. 2021 v policiji, ki vključuje uradniška delovna mesta (uradnikov na položajih) in strokovno-tehnična delovna mesta (na položajih). Najmanj vodstvenih delovnih mest zasedajo ženske na lokalni ravni oziroma na delovnem mestu načelnic policijskih postaj. Največ pa na regionalni ravni oziroma na ravni policijskih uprav. Na državni ravni, kjer se izvajajo strateške naloge usmerjanja, načrtovanja, organiziranja in drugo, od 92 moških te naloge opravlja šest žensk.

Center za izobraževanje in usposabljanje na Policijski akademiji za zaposlene v policiji od leta 2010 organizira usposabljanja za

Fotografija 5: Ministrica za notranje zadeve od 21. 11. 2008 do 2. 9. 2011 Katarina Kresal
Foto: D. Novakovič, 2010,
Avtorske pravice: Slovenska tiskovna agencija – STA.

Fotografija 6: Ministrica za notranje zadeve od 18.9.2014 do 13. 9. 2018 Vesna Györkös Žnidar

Foto: R. Balen, 2018, Avtorske pravice: Večer.

vodilne delavce v policiji, program vodenje v policiji. Od takrat je bilo izvedenih:

- 19 osnovnih usposabljanj (I.–V. modul), ki jih je uspešno opravilo 37 žensk in 372 moških;
- 3 nadaljevalna usposabljanja (VI. modul), ki sta jih uspešno opravili dve ženski in 49 moških;
- 1 usposabljanje za najvišji vodstveni kader (VII. modul), udeležilo se ga je 17 moških (Polijska akademija, Center za izpopolnjevanje in usposabljanje, 2023).

Preglednica 3: Število zaposlenih na MNZ in IRSNZ

	Moški	Ženske	Skupaj
Ministrstvo za notranje zadeve	205	444	649
Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve	9	9	18
Skupaj	214	453	667

Vir: MNZ UOK, 2021

Preglednica 3 prikazuje število zaposlenih na Ministrstvu za notranje zadeve in Inšpektoratu RS za notranje zadeve 31. 12. 2021. Na ministrstvu je bilo 31. 12. 2021 zaposlenih več žensk kot moških, medtem ko je na inšpektoratu delež zaposlenih moških in žensk 31. 12. 2021 enak.

Preglednica 4: Število zaposlenih na vodstvenih delovnih mestih na MNZ in IRSNZ

	Moški	Ženske	Skupaj
Ministrstvo za notranje zadeve	27	23	50
Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve	1	0	1
Skupaj	28	23	51

Vir: MNZ UOK, 2021

Na dan 31. 12. 2021 je na ministrstvu na vodstvenih delovnih mestih delež zaposlenih žensk nekoliko nižji od deleža zaposlenih moških, medtem ko je na inšpektoratu na vodstvenem delovnem mestu zaposlen moški.

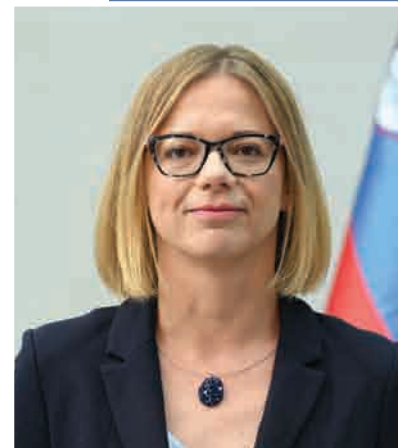
Fotografija 7: Ministrica za notranje zadeve od 1. 6. 2022 do 14. 12. 2022 mag. Tatjana Bobnar

Foto: T. Petelinšek, 2022a, Avtorske pravice: Slovenska tiskovna agencija - STA.

Fotografija 8: Ministrica za notranje zadeve od 14. 12. 2022 do 21. 2. 2023 Sanja Ajanović Hovnik

Foto: T. Petelinšek, 2022b, Avtorske pravice: Slovenska tiskovna agencija - STA.

3 Enakost spolov

Enakost žensk in moških je ena izmed temeljnih človekovih pravic, za katero se zavzema politika enakosti spolov. Zakon o enakih možnostih žensk in moških določa, da morajo biti ženske in moški ne le zakonsko, ampak tudi v praksi enako prepoznavni, razpolagati morajo z enako družbeno močjo, biti enako udeleženi na vseh področjih javnega in zasebnega življenja ter imeti enako korist od rezultatov družbenega napredka (Zakon o enakih možnostih žensk in moških, 2002).

Slovenija spada med države, ki se po merjenju različnih indeksov enakosti žensk in moških uvrščajo visoko. Evropski inštitut za enakost spolov (European Institute for Gender Equality – EIGE) nas uvršča na 12. mesto med državami Evropske unije (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2023).

Za tak rezultat je bila v preteklosti sprejeta pomembna zakonodaja s področja delovnega prava in socialnega varstva, ki še danes velja za naprednejšo (Robnik, 2016, str. 11).

Čeprav je zaznan velik napredek, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ugotavlja, da že desetletja obstajajo področja, kjer bi si želeli hitrejših sprememb. V trenutni Resoluciji o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških (2015–2020) so ministrstva med drugim zaznala slabši napredek žensk na področju ekonomske neodvisnosti, usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, gospodinjskih opravil, skrbi za otroke in starejše (ki je še vedno v domeni žensk), odprave spolnih stereotipov, uravnotežene zastopanosti na položajih odločanja, nasilja nad ženskami ter enakosti spolov v zunanji politiki in

mednarodnem razvojnem sodelovanju (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2016).

Za enakost spolov je pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kot osrednji organ pri Vladi Republike Slovenije. Pri oblikovanju politike enakosti spolov pa imajo pomembno vlogo vsa ministrstva. Ta morajo skrbeti za vključevanje vidika spola s pomočjo posebne strategije integracije načela enakosti spolov (angl. gender mainstreaming).¹⁸ Na vseh ravneh je treba vnaprej preveriti, kakšne posledice imajo določeni ukrepi za ženske in moške. Zakon o enakih možnostih v 6. in 11. členu določa, da morajo ministrstva spodbujati in ustvarjati enake možnosti s sprejemanjem splošnih in posebnih ukrepov. Ministrstvo za notranje zadeve, še posebej policija, ima pomembno vlogo pri zagotavljanju enakih možnosti žensk in moških s področja učinkovitega preprečevanja nasilja nad ženskami in drugo. Ker je Slovenija podpisnica številnih mednarodnih sporazumov s področja varstva pravic žensk in enakega obravnavanja spolov, mora redno poročati o stanju na tem področju. Eden izmed zavezujočih dokumentov je tudi izvajanje Konvencije Združenih narodov o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2023).

¹⁸ Integracija načela enakosti spolov je strategija (angl. gender mainstreaming), ki pomeni, da se politike oblikujejo tako, da sistematično vključujejo vidik enakosti spolov v vse politike na vseh ravneh in v vseh fazah. Pomembno je namreč, da že vnaprej preverimo, kakšne posledice imajo lahko določeni ukrepi za ženske in moške. (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2016).

3.1 Zagotavljanje enakih možnosti žensk in moških na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu Republike Slovenije za notranje zadeve

Za uspešnejše izvajanje vključevanja načela enakosti spolov sta bili na Ministrstvu za notranje zadeve in v Policiji v skladu z Zakonom o enakih možnostih določeni koordinatorici za enake možnosti žensk in moških. S tem namenom je bilo ustanovljeno tudi Posvetovalno telo za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu Republike Slovenije za notranje zadeve. Na Policijski akademiji je bil ustanovljen Center za raziskovanje in socialne veščine, kjer se na področju enakost spolov (poleg drugih področij) izvajajo dejavnosti zagotavljanja in spodbujanja enakih možnosti žensk in moških.

3.2 Koordinatorica/koordinator za enake možnosti žensk in moških

V skladu z Zakonom o enakih možnostih morajo vsa ministrstva določiti uradnico ali uradnika na ministrstvu, ki opravlja naloge koordinatorice/koordinatorja za enake možnosti žensk in moških. Ta skrbi za izvajanje nalog, ki jih ima ministrstvo na podlagi Zakona o enakih možnostih, pri tem pa sodeluje z ministrstvom, pristojnim za enake možnosti (ZEMŽM, 2002, 13. člen). Koordinatorica oziroma koordinator ima predvsem svetovalno in usklajevalno vlogo, koordinira tudi pripravo poročila o izvajanju periodičnega načrta znotraj ministrstva in skrbi za njegovo pravočasno predložitev osrednjemu organu, pristojnemu za enakost spolov. Lahko pa tudi opozarja na neenakosti med spoloma oziroma na neenak položaj

Slika 1: Organigram Centra za raziskovanje in socialne veščine

Infografika: M. Fric, 2023,
Avtorske pravice: Policija.

tistega spola, ki je v slabšem položaju, in drugo (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2016). Na Ministrstvu za notranje zadeve sta trenutno določeni dve koordinatorici, in sicer za ministrstvo za notranje zadeve in za policijo, prav tako je določen tudi namestnik koordinatoric, ki je moškega spola.

3.3 Center za raziskovanje in socialne veščine na Policijski akademiji

Center za raziskovanje in socialne veščine, ki deluje na Policijski akademiji, je bil ustanovljen leta 2014. Delež zaposlenih enega od spolov je 50 odstotkov, kar pomeni, da sta oba spola enako zastopana. To pa je več od veljavno predpisane uravnotežene¹⁹ zastopanosti po spolu, ki je 40 odstotkov. Center izvaja svoje naloge na področjih raziskovalne dejavnosti, psihološke dejavnosti, etike in integritete, medsebojnih odnosov, dela policije v večkulturni družbi, enakosti spolov ter v Muzeju slovenske policije. Glavni namen Centra za raziskovanje in socialne veščine je uvajanje novega znanja za uspešno in učinkovito delo policije (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022).

Iz slike organigrama Centra za raziskovanje in socialne veščine 2022 je razvidno, da center tvori sedem organizacijskih področij, in sicer medsebojni odnosi; varovanje dostojanstva; raziskovanje; psihološka dejavnost; etika in integriteta; enakost spolov; delo policije v večkulturni družbi in Muzej slovenske policije (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022b).

¹⁹ Glej Zakon o enakih možnostih žensk in moških (2002), drugi odstavek 7. člena.

Medsebojni odnosi: Upravljanje konfliktov je sestavni del krepitve dobrih medsebojnih odnosov v policiji. Želimo, da bi bilo disfunkcionalnih konfliktov čim manj, zato na tem področju deluje Delovna skupina za upravljanje konfliktov in mediacijo. Razrešeni konflikti prispevajo k širjenju znanja in poglobljanju razumevanja odnosov, omogočajo intenzivnejše sodelovanje ter prinašajo višjo raven kulture v organizaciji. Zato v policiji pri upravljanju konfliktov uporabljamo različne metode in tehnike upravljanja konfliktov, in sicer mediacijo, poskus pomiritve konflikta ter druge tehnike alternativnega reševanja sporov. Cilj centra je vse sodelavce, predvsem vodstvene, usposobiti za uporabo veščin za konstruktivno reševanje konfliktov. S projektom krepitve dobrih medsebojnih odnosov in dobronamerne solidarnosti zaposlene ozaveščamo o sprotnem reševanju konfliktnih situacij ter pomembnosti spregovoriti o lažni solidarnosti (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

Varovanje dostojanstva: Je sestavni del področja medsebojnih odnosov. Predstojnik organa je na podlagi Uredbe o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih v organih državne uprave imenoval svetovalke/svetovalce za pomoč in informiranje o ukrepih, ki so na voljo v zvezi z varstvom pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali trpinčenjem. Omenjeni center skrbi za njihovo strokovno izobraževanje in usposabljanje (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

Raziskovalna dejavnost: Delo na področju raziskovanja, kamor je vključeno tudi delo stalne delovne skupine za raziskovalno dejavnost v policiji, je primarno opredeljeno z lastnimi znanstvenoraziskovalnimi projekti. Izvajajo jih na pobudo strokovnih služb Policije in po potrditvi Programskega sveta Policijske akademije. Glavni namen pri tem je, da ustvarijo uporabna

znanja, ki se kot dobra praksa uvedejo v sistem policije. Področje raziskovanja nenehno razvijajo, sklepajo sporazume o sodelovanju z različnimi znanstvenoraziskovalnimi institucijami, izvajajo razvojne dejavnosti, ki so usmerjene v vključevanje znanja v širši kontekst znanstvenoraziskovalne sfere prek Agencije za razvojno in raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, in se vključujejo v domače in mednarodne dejavnosti, ki koristijo sistemu policije (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

Psihološka dejavnost: Je urejena z Zakonom o organiziranosti in delu v policiji (65. člen, Psihološka pomoč in psihološka podpora) in Pravilnikom o psihološki pomoči in psihološki podpori uslužbencem policije. V okvir področja psihološke dejavnosti v policiji spadajo: interventna psihološka pomoč, nudenje psihološke pomoči in podpore v krizni situaciji, izvajanje kadrovske selekcije vodij in kandidatov za zaposlitev v policijo, intervizije, supervizije, sestanki in usposabljanje psihologov in zaupnikov. Psihološko pomoč nudijo psihologi, zaposleni v policiji in na MNZ, psihološko podporo pa policijski zaupniki. Slednji so uslužbenci policije, ki v svojem okolju in kolektivu uživajo ugled in spoštovanje ter imajo osebne izkušnje z uspešnim obvladovanjem kritičnih situacij (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

Etika in integriteta: V okviru tega področja se načrtujejo ter izvajajo strateške in izvedbene dejavnosti krepitve organizacijske in osebnostne integritete pri izvajanju operativnih aktivnosti policijskih enot na vseh hierarhičnih ravneh in v procesih izobraževanja in usposabljanja. Poudarek je na ozaveščanju pomembnosti etičnega in vrlinskega ravnanja, vodenja z zgledom, krepitvi dobrih medsebojnih odnosov in tolmačenju določb Kodeksa policijske etike (Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, 2008). Center za raziskovanje in socialne veščine nudi tudi strokovno in tehnično

pomoč pri upravnem poslovanju Odbora za integriteto in etiko v policiji. Namenjen je sistematičnemu proučevanju in podajanju strateških predlogov, novostim, vprašanjem in dilemam s področja etike in integritete, Kodeksu policijske etike (Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, 2008), strategiji policijskega dela v skupnosti, enakosti spolov, upravljanju konfliktov, medsebojnim odnosom, organizacijski klimi in drugim vsebinam (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022).

Enakost spolov: Osnovna naloga področja je zagotavljanje enakih možnosti žensk in moških v organizaciji, spodbujanje enakega obravnavanja žensk in moških, preprečevanje diskriminacije na podlagi spola, spremljanje položaja žensk in moških za ustvarjanje enakih možnosti, skrb za lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, spoštovanje raznolikosti. Področje enakosti spolov vključuje izvajanje nalog koordinatorice/koordinatorja za enake možnosti žensk in moških in sodelovanje z osrednjim organom za enakost spolov – Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Sektorjem za enake možnosti. Vključuje pa tudi opravljanje nalog, določenih z ustanovitvijo Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi, Policijo in Inšpektoratom Republike Slovenije za notranje zadeve. Z izvajanjem različnih dejavnosti zaposlene ozaveščajo o pomenu spodbujanja politike enakosti spolov, odprave spolnih stereotipov in preprečevanja diskriminacije na podlagi spola. V policiji si prizadevamo za enakopravno spoštovanje vseh identitet, načina življenja in tradicij (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

Ena od kategorij področja enakosti spolov, za katero se tudi zavzamemo, je **spoštovanje raznolikosti**. Zgolj priznavanje raznolikosti ni dovolj, saj je treba upoštevati, da so si ljudje med

seboj različni v več pogledih. Prizadevati si je treba za enakopravno spoštovanje kulturnih in drugih identitet, način življenja in tradicij. Pojem spoštovanja raznolikosti je tesno povezan s strpnostjo in spoštovanjem na eni strani in preprečevanjem diskriminacije na drugi (starost, spol vključno s transspolnimi osebami, spolna usmeritev, invalidnost, rasa/etnična pripadnost, vera/prepričanje in kultura, ravnotežje med delom in prostim časom) (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

Delo policije v večkulturni družbi: Tematika multikulturalnosti sodi v pristojnost celotne civilne družbe, pri čemer je potrebno sodelovanje ter povezovanje z vsemi institucijami in organizacijami, ki se ukvarjajo s področjem multikulturalnosti, kakor tudi s predstavniki lokalnih skupnosti in predstavniki večinskega prebivalstva. Za skupno koordinacijo dela na ravni Generalne policijske uprave je bila ustanovljena stalna delovna skupina, ki se sistemsko ukvarja s tematiko večkulturnosti in subkulturnih skupin, ter skrbi za usklajeno izvajanje preventivnih in operativnih nalog na področjih dela policije, kjer so potrebna posebna znanja in pristopi, vezani na večkulturno družbo in subkulturne skupine (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

Muzej slovenske policije je specialni nacionalni muzej, ki deluje v okviru Ministrstva za notranje zadeve – Policije. Zgodovina muzeja sega v leto 1920, ko je bil zasnovan Kriminalistični muzej. Ta je do konca prejšnjega stoletja deloval kot študijski kabinet, namenjen in dostopen predvsem strokovnjakom, ki so se ukvarjali z zatiranjem kriminalitete. V zadnjih letih so naše glavne dejavnosti osredotočene na odpiranje muzeja širši javnosti, raziskovanje in predstavljanje policijske zgodovine ter povezovanje z drugimi ustanovami in muzeji (Center za raziskovanje in socialne veščine, 2022a).

3.4 Posvetovalno telo za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi

Posvetovalno telo za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi deluje na podlagi sklepa ministrice/ministra. Ustanovljeno je bilo leta 2009 z namenom spodbujanja, usmerjanja, svetovanja, organiziranja, usklajevanja, spremljanja, opozarjanja in analiziranja dela ter nalog na področju integracije načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi (Policija in Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve). Posvetovalno telo vodi vodja, ki ima namestnika iz Policije in Ministrstva za notranje zadeve. V posvetovalno telo so vključeni člani in članice z različnih ravni in delovnih področij ministrstva, Policije in Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve. Naloge posvetovalnega telesa so predvsem:

- zagotavljanje enakih možnosti z vključevanjem načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu Republike Slovenije za notranje zadeve,
- dajanje mnenj in predlogov za dodatno ureditev področja enakih možnosti v okviru zakonodaje,
- dajanje pobud za obravnavo vsebin, ki se nanašajo na zagotavljanje enakih možnosti v organizacijskih enotah, in dajanje pobud s področja enakih možnosti Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- obveščanje o problematiki zagotavljanja enakih možnosti v posameznih organizacijskih enotah, organizacija usposabljanj in ozaveščanja zaposlenih na področju vključevanja načela enakosti spolov, udeležba na delovnih sestankih in strokovnih usposabljanjih.

Vodja posvetovalnega telesa seznanja generalno sekretarko ali generalnega sekretarja in vodjo kabineta ali ministra/ministrico z delovanjem posvetovalnega telesa, če se zadeve nanašajo na področje dela Ministrstva za notranje zadeve in Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve. Vodja posvetovalnega telesa je odgovoren/odgovorna revizorju in pomočniku posvetovalnega telesa, ki jima enkrat letno ali po potrebi poroča o delu posvetovalnega telesa (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2019).

3.5 Sodelovanje slovenske policije v Evropski mreži policistk (ENP)

Evropska mreža policistk (angl. European Network of Policewomen – ENP) združuje policistke, ki delujejo v različnih policijah. Ustanovljena je bila leta 1989 na Nizozemskem, in sicer na mednarodni konferenci za ženske, zaposlene v policiji. Ustanovitelji so predvideli ustanovitev strokovne mreže, ki bi lahko zagotovila informacijski kanal, po katerem bi se lahko policistke povezale na področju zagotavljanja enakih možnosti v okviru različnih policij v Evropi. Evropska mreža policistk si prizadeva za raznoliko in profesionalno policijsko organizacijo. Druženje in mreženje omogoča pozitivne spremembe na področju enakosti spolov, upravljanja raznolikosti in položaja žensk v policiji. Čeprav je na področju zaposlovanja policistk narejen napredek, Evropska mreža policistk meni, da si je nujno treba še naprej prizadevati za napredek in ozaveščati o pomenu in vlogi žensk v policijah. Slovenska policija ima v Evropski mreži policistk predstavnico vse od leta 2005 (Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije, 2016b).

3.6 Slovenske policistke v mednarodnih civilnih misijah

Izjava prve slovenske policistke Marjete Jenko Ravas, napotene na mednarodno civilno misijo na Kosovo leta 2000

»Konec aprila sem med aktualnimi depešami zasledila razpis za delo v mirovnih operacijah, vendar sem ga le bežno preletela. A v malih možganih mi je vsebina ostala. Počasi je dinamični črviček prišel glodati. Nekega dne sva s sodelavcem opravljala kontrolo parkirnih prostorov. Čisto resno sem ga vprašala, kaj bi si mislil o meni, če bi se prijavila na razpis glede na to, da sem ženska, blizu 40 let, da imam družino in da so v policiji še vedno prisotni predsodki proti ženskam v uniformi. Dejal mi je, da se je on že prijavil in da ne vidi razloga, zakaj se ne bi tudi jaz. Presenečenje z moje strani je bilo popolno. Potem je sledilo neizbežno: seznanitev družinskih članov z idejo« (Jenko Ravas, 2000).

Varnostni svet Združenih narodov je leta 2000 sprejel Resolucijo 1325, ki poudarja potrebo po krepitvi vloge žensk pri preprečevanju in reševanju konfliktov, v mirovnih pogajanjih, pri graditvi miru in varnosti ter humanitarni dejavnosti, na kriznih žariščih, konfliktnih in pokonfliktnih območjih v svetu ter za učinkovito zaščito žensk pred spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola (Združeni narodi, 2000).

Slovenska policija že od leta 1997 sodeluje v mednarodnih civilnih misijah, ki potekajo pod okriljem organizacije Združenih narodov, Evropske unije, Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi. Leta 2000 se je v sklopu mednarodne mirovne misije Združenih narodov na Kosovu kot prva policistka iz vrst slovenske policije pridružila Marjeta Jenko Ravas. Med letoma 2013 in 2016 je mag.

Anita Lorbek v tej misiji delovala kot prva vodja slovenskega policijskega kontingenta. Od takrat je v mednarodnih civilnih misijah sodelovalo 11 policistk, nekatere tudi večkrat. To kaže na vključenost ženskih predstavnic iz Slovenije pri udejstvovanjih na mednarodnih misijah ter opravljanje zahtevnih nalog pri prizadevanju za mir in ohranjanju civiliziranosti. Za sodelovanje v mednarodnih civilnih misijah ima policija usposobljenih več kot 240 policistov, od tega 19 policistk, kar je približno 4,6 odstotka. V zadnjih letih je napotitev nekaj manj. Slovenska policija je leta 2020 v mednarodno misijo napotila pet policistov, od tega eno policistko. Leta 2020 so praznovali 20. obletnico prve napotitve slovenske policistke v mednarodno civilno misijo. Pred policijo in celotno družbo pa obstaja še precej izzivov, ki se kažejo predvsem v zagotavljanju pogojev za sodelovanje oziroma opolnomočenje policistk za delo v mednarodnem okolju, naj bo to pod okriljem mednarodnih civilnih misij, agencije Frontex ali kakšne druge oblike mednarodne pomoči in sodelovanja (Lorbek, 2020).

3.7 Hrabro in požrtvovalno delo policistk

Poudariti je treba tudi hrabro in požrtvovalno delo policistk. Marsikdo se spominja zgodbe ljubljanske policistke in njenega hrabrega ravnanja, ki je še dolgo odmevalo v naši javnosti. To je bila Mirela Čorić, ki je do zdaj prejela že dve medalji za hrabrost in požrtvovalnost. Prvo medaljo je prejela za prijem dveh roparjev zlatarne, drugo pa za rešitev sosede pred hujšimi zdravstvenimi posledicami. Za svoja ravnanja je leta 2017 prejela tudi naziv ženska leta. V intervjuju leta 2017 je povedala, da ji nagrada in naziv veliko pomenita, da sta motivacija za njeno delo. O delu v policiji pa je povedala: *»Tisti, ki so se odločili za policijski poklic, tega niso storili zaradi denarja. Pri nas res ni rožnato – delo je zahtevno in*

odgovorno, ampak zavedam se, da tudi drugim ni lahko.» Dodala je tudi, da »moraš biti najprej človek. To pomeni delati s srcem in brez predsodkov« (Kovačič Čelofiga, 2017).

Tudi policistka iz Pomurja Petra Tkalec si je skupaj s službenim kolegom Tomažem Horvatom za ukrepanje ob ugrabitvi avtobusa leta 2019 prislužila medaljo za hrabrost. V intervjuju je povedala: *»Pomagaš, svetuješ in dobiš tudi tisti iskreni – hvala. To mi vedno da motivacijo in potrditev, da sem se odločila prav.«* Med prejemniki medalj za hrabrost in požrtvovalnost je vsako leto vsaj nekaj policistk (Robnik, 2020).

4 Kriminalistke, miličnice, policistke

Pri zbiranju gradiva v letih 2022 in 2023 smo govorili z nekaterimi nekdanjimi miličnicami, ki vselej povedo, da so s ponosom nosile policijsko uniformo, doživele so veliko lepega, vendar tudi kakšno grenko izkušnjo. Ena izmed takih se je zgodila policistki Marjeti Jenko Ravas, ki je bila leta 1992 na porodniškem dopustu, do vrnitve v službo ji je manjkal še en mesec. Takratni predstojnik jo je (po njenih navedbah) poklical domov in ji dejal, da z vrnitvijo v službo ne bo mogla več delati samo dopoldan,²⁰ zato naj napiše prošnjo za premestitev, da bo odslej delala kot administratorka. Ker ni imela varstva za otroka, ji ni preostalo nič drugega kot napisati prošnjo. Tako je ostala brez pooblaščenosti²¹ in s plačo administratorke. Marjeta pa je bila vztrajna. Ko so leta 1998 v policiji zaposlovali nove policistke, se je ponovno zaposlila kot policistka. Leta 2000 ji je bilo zaupano delo v mednarodnem okolju, saj je bila kot prva policistka napotena na mednarodno civilno misijo na Kosovo (Jenko Ravas, M., osebna komunikacija, 20. april, 2022).

²⁰ Glej Kolektivno pogodbo za policiste in policistke (2012), 22.c člen, ki ob določbah Zakona o delovnih razmerjih s področja starševskega varstva danes določa posebno starševsko varstvo, ki staršem ob določenih pogojih omogoča delo samo v dopoldanskem času.

²¹ Pooblaščenost za delovno mesto je pomenila, da je imela kot policistka takrat beneficirano delovno dobo, za leto dni dela (12 mesecev) se ji je štelo 16 mesecev (Zakon o notranjih zadevah, 1980, 99. člen).

4.1 Irena Fekonja (Medved), nekdanja miličnica

Ena izmed prvih uniformiranih policistk v letu 1973 je bila Irena Medved, poročena Fekonja. V časopisu Delo je zasledila razpis za sprejem med miličnice in se prijavila. V decembru leta 1973 se je zaposlila na Policijski postaji Ljubljana Center. Kot razlog prijave na razpis je povedala, da si je želela delati z ljudmi, nekaj pa je bilo tudi radovednosti. Leta 2013 je na prireditvi, ki so jo v policiji pripravili ob 40-letnici sistemskega zaposlovanja policistk, nekoč imenovanih miličnice, povedala, da ima lepe spomine na tiste čase. Spominja se prvega dne, ko je oblekla policijsko uniformo in se s kolegom policistom odpravila na teren. Ker so želeli vedeti, kakšni bodo komentarji, so za njima poslali kolegico iz administracije, da bi poslušala, kaj se bo govorilo, vendar odziv ni bil tako šokanten. Delala je tudi v oddelku za mladoletniško kriminaliteto. Na delo v policiji ima zelo lepe spomine, saj so bili odnosi zelo tovariški, ni bilo šikaniranja, posmehovanja, druženje je bilo vedno prijetno. Ker na začetku še ni imela otrok, je delala ponoči in v izmenah, prav tako med prazniki, če so bile akcije brez izjeme (Brezovnik, Skubic in Fekonja, 2013).

Fotografija 9: Darja Prudič, osebni arhiv.

4.2 Darja Prudič, nekdanja miličnica

Darja Prudič se je v policiji zaposlila leta 1974. V reviji Jana je prebrala intervju z inšpektorico milice, nato pa je poslala prošnjo. Začetki njene zaposlitve segajo do Oddelka milice Ljubljana Polje, 20 let je nato delala na prometni policiji. Zadnji dve leti je delala kot dežurna policistka na Policijski postaji Ljubljana Center, potem pa se je upokojila. Pred letom 1980 je delala tudi na Postaji železniške milice kot spremljevalka na vlaku. V policiji je

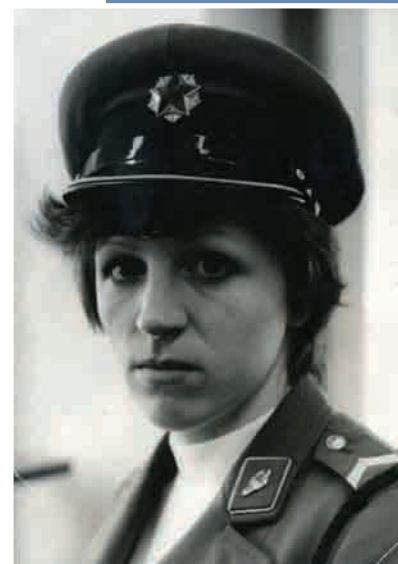
opravljala delo vodje patrulje, vodje ogledne skupine, obravnavala je prometne nesreče. Ker ni bilo paznic, je ponoči v zaporih na Povšetovi v Ljubljani pogosto izvajala varnostne preglede pridržanih žensk. Delo ni bilo lahko, veliko se je bilo treba dokazovati, sicer pa jo je moški kolektiv pretežno podpiral. Večina žensk se je hitro umaknila v pisarne, ona pa je bila do konca na terenu. Darja pove, da je bilo najtežje usklajevanje družine in službe. Zaradi neugodnega delovnega časa, večino časa je delala tako imenovani ruski turnus (dve dnevni izmeni, dve nočni izmeni in štirje dnevi prosti). Hči se ji je rodila, preden se je zaposlila v policiji, nato pa je rodila še tri otroke. Pri varstvu ji je pomagala tašča. Tudi njen mož je bil do leta 1992 zaposlen v policiji. Med vojno za Slovenijo je bila v patrulji na Postaji prometne milice Ljubljana. S sodelavcem je obravnavala prometne nesreče. Oskrbovali so tudi sodelavce, ki so bili na stojnih točkah (Prudič, D., osebna komunikacija, 20. april, 2022).

Fotografija 10: Jolanda Ravnikar, osebni arhiv.

4.3 Jolanda Ravnikar, nekdanja miličnica

Jolanda Ravnikar se je policijskim vrstam pridružila leta 1975. Njeno prvo delovno mesto je bilo na takratnem Oddelku milice Ljubljana Rudnik. Imela je končano srednjo šolo. Izhaja iz policijske družine, zato je tudi sama stopila v te vrste. Eno leto se je nato šolala na Kotnikovi ulici. Po šolanju je bila premeščena na Postajo železniške milice, kjer je devet let opravljala delo na vlaku Ljubljana–Sežana, Ljubljana–Dobova, Jesenice. Opravljala je kontrolo potnikov, pri čemer so iskali orožje, izvajali varnostne preglede, bilo je stresno delo. Delala je pretežno ponoči in tudi dežurala na postaji. Pogosto pa je tudi nadomeščala administrativno osebje.

Svojo kariero je končala kot stalna dežurna na Policijski postaji Ljubljana Šiška in pozneje na policijskem oddelku v Medvodah.

Fotografija 11: Branka Bizjan, osebni arhiv.

Sodelovala je v vojni za Slovenijo, zaposlena je bila tudi na Policijski postaji Šentvid. Delo miličnic v tistem času ni bilo prav dobro sprejeto. Ves čas se je morala dokazovati, moški ji niso bili vedno naklonjeni, prav tako je bilo s končano srednjo šolo težko napredovati. To težavo so imele več ali manj vse ženske, ki so se zaposlile kot pooblaščenice uniformirane osebe. Upokojila se je leta 1998. Kot upokojenka je zelo dejavna. Od leta 2009 dela kot prostovoljka na Onkološkem inštitutu v Ljubljani in pomaga bolnim ljudem. Že nekaj let v božičnem času s svojo kitaro obiskuje bolnike v bolnišnici in jim prepeva ter tako pričara božično vzdušje, da niso tako osamljeni. Pred leti je od predsednika države Boruta Pahorja prejela državno odlikovanje kot prostovoljka leta. Pot jo je vodila naprej in tako je začela na svojo pobudo pripravljati tudi dobrotne koncerte. Nastopila je na treh koncertih z naslovom Pesem zate, od srca do srca. Vsa sredstva so bila namenjena otrokom Pediatrične klinike v Ljubljani. Sicer pa ima Jolanda za seboj kar nekaj koncertov, kjer so jo spremljali tudi priznani glasbeniki. Jolanda o sebi pove: »Glasba je moje življenje, z njo živim, diham, pojem, jočem. Glasba zdravi dušo, nas povezuje, tke in sklepa nove niti prijateljstva. Glasba naj nas povezuje, ne pa razdružuje. Kdor poje, ne misli slabo. Nikoli ni prepozno uresničiti svoje sanje, le verjeti moraš vanje in biti vztrajen« (Ravnikar, J., osebna komunikacija, 12. april, 2022).

4.4 Branka Bizjan, nekdanja miličnica

Branka Bizjan se je na Republiškem sekretariatu za notranje zadeve na Štefanovi ulici 2 v Ljubljani zaposlila leta 1971, in sicer v strojepisnici. Takrat je bilo tam zaposlenih 10 do 12 strojepisk, ki so tipkale na pisalne stroje Tops s premičnimi valji. Poleg strojepisnice je bila tudi razmnoževalnica, kjer je kolegica ročno vrtela ciklostilni

stroj, ga premazovala s tiskarsko barvo in tako razmnožila gradivo, če je bilo potrebnih več kot deset izvodov. Do deset izvodov so tipkale na pisalne stroje. Pisati so morale brez napak, ker popravki niso bili mogoči, saj brisanje oziroma radiranje ni bilo dopustno. Pisalni stroji so bili le v strojepisnici. Zelo so bile vesele, ko so dobile nove pisalne stroje IBM z vrtljivo glavo, meni, da tam okoli leta 1973 ali 1974. Na teh strojih so lahko tipkale zelo hitro, saj se črke niso med seboj zatikale kot na starih strojih, na katerih so lahko tipkale s polovično hitrostjo.

Strojepisne so bile razporejene v štiri razrede: 1a, 1b, 2a in 2b. Ta razpored je bil odvisen od hitrosti tipkanja na minuto. Strojepisna 1a je morala imeti nad 450 udarcev na minuto, druge ustrezno število manj, in tudi plače so bile temu primerne. V strojepisnici so imeli normo. Zelo rade so tipkale po nareku, posebno če je bil dober narekovelec. Narekovalci, ki so pripravljali različna gradiva, so bili iz različnih služb.

Dobre strojepisne so napredovale v vodje pisarn različnih služb. Ob delu so se izobraževale v šoli za miličnike in naprej na višjih šolah ter tako napredovale na različna delovna mesta. Branka se je kot miličnica zaposlila leta 1984, opravljala je delo pomočnice komandirja na Postaji milice Ljubljana Šiška. Delo je od leta 1986 nadaljevala na inšpektoratu milice v Ljubljani, leta 1987 pa na sektorju za zatiranje splošne kriminalitete na isti upravi. Leta 1991 je bila premeščena na Republiški sekretariat za notranje zadeve, Upravo milice, Oddelek za organizacijo, pooblastila in razvoj milice kot inšpektorica v sektorju za organizacijo in razvoj. Med osamosvojitveno vojno je bila inšpektorica na Upravi policije na Štefanovi ulici 2. Spominja se, da so bili v tem obdobju tri tedne v službi in so spali v pisarnah. Takrat je bila dežurna na upravi policije, nato tudi v republiški koordinaciji. Skrbela je za

organizirano prehrano sodelavcev, v stavbi so uredili tudi kopalnico za zaposlene. Organizirana je bila čistilnica, da so se lahko preoblekli. Za svoje delo je prejela več priznanj, najvišji je bil srebrni znak za prispevek k razvoju in krepitvi varnosti, ki ji ga je 27. junija 1992 podelilo Ministrstvo za notranje zadeve. Je veteranka vojne za Slovenijo. Upokojila se je konec leta 1993 (Bizjan, B., osebna komunikacija, 11. april, 2022).

4.5 Zdenka Celin, nekdanja miličnica

Zdenka je v časopisu Večer prebrala razpis za sprejem miličnic. Končala je gimnazijo, vpisana pa je bila na Pedagoško akademijo. Poklic miličnika je spoznala поближе po moževi strani, saj so bili trije zaposleni v policiji. Po sprejemu v milico je bila razporejena na mejo oziroma na Postajo mejne milice Šentilj. Začela je kot miličnica pripravnica. Za miličnico je naredila strokovni izpit na Kotnikovi ulici v Ljubljani z drugimi miličnicami pripravnicami, kjer so bile tudi nastanjene. Uniforme so miličnicam naredili v podjetju Kroj. Prva oborožitev po njenih navedbah je bila pištola kalibra 6.35 mm, ki so jo nosile v torbici, ker še niso imele »opasača«. Na začetku so imele pelerino, službena krila, belo srajco in kravato, hlač ni bilo. Delo na mejnem prehodu Šentilj je začela kot pripravnica, ob mentorstvu miličnika je opravljala kontrolo potnih listin. Napredovala je v policistko in pomočnico vodje izmene.

Leta 1980 je bila premeščena na novoustanovljeno Upravo notranjih zadev Slovenj Gradec. Tam je bila vodja šifroteleprinterskega podcentra (ŠTPC). V službi so ji omogočili šolanje na Višji šoli za notranje zadeve, kjer je diplomirala.

Med vojno za Slovenijo je nadomeščala načelnika skupnih služb Uprave notranjih zadev Slovenj Gradec. Pove, da je veteranka vojne

Fotografija 12: Zdenka Celin, osebni arhiv.

za Slovenijo. Odlikovana je s častnim znakom svobode Republike Slovenije za zasluge v vojni za Slovenijo. Bila je odgovorna za materialno-tehnična sredstva ter zagotavljanje prehrane za policiste in rezerviste.

Od leta 1993 je delala tudi v uradu načelnika Uprave notranjih zadev Slovenj Gradec, kjer je opravljala naloge inšpektorja za posebne naloge v uradu načelnika in ga tudi nadomeščala med njegovo odsotnostjo. Upokojila se je leta 2004.

Odnosi v policiji so bili zelo dobri, čeprav je bila leta 1974 edina ženska v enoti in prva mejna miličnica v Upravi notranjih zadev Maribor, so bili sodelavci na Postaji mejne milice Šentilj zelo uvidevni. Pove, da je delo opravljala enako kot moški kolegi. Delala je v izmenah po 12 ur, ob koncu tedna tudi po 16 ur, ob povečanem prometu skozi območje postaje mejne milice pa tudi zunaj, ne glede na vreme (Celin, Z., osebna komunikacija, 3. maj, 2022).

4.6 Ljuba Šolar, nekdanja miličnica

V organih za notranje zadeve, upravi javne varnosti na sedanji Prešernovi ulici 18 v Ljubljani, se je zaposlila leta 1965, in sicer kot strojepiska s končano administrativno šolo v Ljubljani. Iz tistih časov se ne spomni policistk in kriminalistk. Zbrana obvestila, ki so jih pripravili kriminalisti na ogledih, so jim kriminalisti narekovali ali pa so izsledke napisali na roke. Strojepisk je bilo takrat malo, vse skupaj šest. Tudi v zapore na Povšetovo so hodile skupaj s kriminalisti, kjer so pisale po njihovem nareku. Od tam je bila premeščena na Postajo prometne milice Ljubljana na Masarykovo cesto, od koder pa so se selili na Beethovno. Leta 1970 je bila po lastni želji premeščena na Postajo milice Škofja Loka. Na teh

Fotografija 13: Ljuba Šolar, osebni arhiv.

delovnih mestih je opravljala dela administratorke, od leta 1974 je bila vodja pisarne na Postaji milice Škofja Loka. Spomladi leta 1974 je bila sprejeta med miličnice in opravljala dela ter naloge miličnice pripravnice. Izobraževanje na Kotnikovi je potekalo med letoma 1975 in 1976 in je trajalo eno leto. Šolale so se skupaj z moškimi, ki so imeli odslužen vojaški rok in že poklicno šolo, bili so trije ali štirje razredi, žensk pa okoli 40.

Po šolanju se je zaposlila na Postaji milice Kranj. Do leta 1978 je zasedala delovno mesto vodje varnostnega okoliša. Med samimi moškimi kolegi je končala tudi Višjo šolo za notranje zadeve na Kotnikovi v Ljubljani. Po šolanju je na Postaji milice Škofja Loka delala kot pomočnica komandirja. Delala je tudi v operativno-komunikacijskem centru. Leto pred vojno za Slovenijo je bila premeščena na Postajo mejne milice Ljubelj. Bila je namestnica komandirja postaje. Na vojno se je policija pripravljala že nekaj let. Mesec dni pred vojno je bila dosegljiva 24 ur na dan. Na Ljubelju je bila stražnica Jugoslovanske ljudske armade s tako imenovanimi graničarji. Te so med osamosvojitveno vojno obkolili in zavzeli Postajo mejne milice Ljubelj, kjer je delala, od tam so se umaknili. Po nekaj dneh so se vrnili na mejni prehod Ljubelj, od koder so vojake Jugoslovanske ljudske armade pospremili v zbirni center na sejmišče v Kranj.

Nočnega dela na začetku miličnice niso opravljale, prav tako dve ženski nista delali v patrulji, orožje so imele. Ni bilo lahko. Pomagali so ji starši. Mož je bil tudi zaposlen v policiji. Uniformo so jim naredili po meri v podjetju Kroj. Najprej hlače in krila, plašč, kapo, srajce, pozneje puloverje ter delovno obleko. Delo je zaključila v Sektorju uniformirane policije kot inšpektorica za mejne zadeve in tujce. Upokojila se je leta 1995 (Šolar, L., osebna komunikacija, 8. april, 2022).

4.7 Majda Župevc, nekdanja kriminalistka

Majda se je na takratni Upravi javne varnosti Maribor s končano ekonomsko fakulteto zaposlila leta 1970, in sicer v kriminalistični službi, kjer so že delale ženske. Niso nosile uniform, imele pa so vsa policijska pooblastila. Takoj na začetku službovanja so jo poslali na kriminalistični tečaj. Na policijski upravi Maribor, kot se je kasneje preimenovala, je delala v kriminalistični službi od vsega začetka. Najprej je delala v oddelku za mladoletno prestopništvo. Njena prva vodja je bila Slava Perger, ki je imela končano višjo pravno šolo, pozneje pa je končala tudi pravno fakulteto. Tudi pred Slavo je bila vodja skupine za mladoletno prestopništvo ženska, in sicer Linka Ksela, ki je bila tudi udeleženka narodnoosvobodilnega boja, borka Pohorskega bataljona, partizanka. Bila naj bi prva, ki je delala na mladoletniškem oddelku v Mariboru. S tega področja se spominja tudi Martine Požar, ki je bila najprej strojepiska na ljubljanski upravi, potem pa se je zaposlila na Upravi za notranje zadeve Maribor kot kriminalistka. Bila je pooblaščenca uradna oseba. Vse te ženske so imele tudi službeno orožje. Na oddelku so se ukvarjali z družinskim kriminalom, begavci, nasiljem v družini, če je bil udeleženec mladoletnik ali storilec ali pa če so bili ob nasilju prisotni otroci. Polnoletne ženske so kot žrtve posilstev obravnavali na krvnih deliktih. Majda je po nekaj letih dela na področju mladoletnega prestopništva področje dela zamenjala za delo na področju gospodarskega kriminala, kar je bolj ustrezalo njeni osnovni izobrazbi. Pozneje je postala tudi vodja oddelka za gospodarsko kriminaliteto. Delo v policiji je zaključila leta 1998, in sicer kot načelnica oddelka za zatiranje gospodarske kriminalitete. Za svoje delo v policiji je prejela več priznanj, najvišji je bil zlati znak za pomembne zasluge na področju varnosti. Tudi po upokojitvi je ostala zvesta policiji, saj je bila dolgoletna predsednica Kluba upokojenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve Maks Perca

Fotografija 14: Majda Župevc, osebni arhiv.

Maribor. Je vojna veteranka, članica veteranskega združenja Sever in ustanovna članica mednarodne policijske organizacije IPA (International Police Association) Slovenija (Župevc, M., osebna komunikacija, 8. april, 2022).

4.8 Frančiška Mohorčič, nekdanja miličnica

Frančiška Mohorčič se je v milici zaposlila leta 1979. Njeno prvo delovno mesto je bilo v Oddelku milice Kobarid, kjer je po opravljenem strokovnem izpitu maja leta 1980 končala pripravništvo in nastopila delo kot miličnica. Leta 1981 je bila premeščena na Postajo mejne milice Bovec kot pomočnica vodje izmene. Njeno delo je potekalo na mednarodnih mejnih prehodih Robič, Predel in Učaja, po potrebi pa je urejala tudi administracijo v pisarni postaje mejne milice.

Fotografija 15: Frančiška Mohorčič, osebni arhiv.

Frančiški je uspelo ob delu končati višjo šolo za notranje zadeve. Leta 1996 je nastopila delo kot pomočnica komandirja na novoustanovljeni Policijski postaji Bovec, kjer je pokrivala področje prometa, mejnih zadev in tujcev ter materialno-tehničnih zadev, med odsotnostjo pa je nadomeščala komandirja policijske postaje. Kot prva ženska na položaju starešine na Upravi notranjih zadev Nova Gorica se je sprva soočala z nezaupanjem tako vodstva uprave za notranje zadeve kot tudi nekaterih sodelavcev, ki so z njo delali še pred napredovanjem, nekaterih članov lokalne oblasti in občanov. Večkrat je povedala, da se je morala v primerjavi z moškimi kolegi dokazovati trikratno, vendar ji je na koncu uspelo. Medsebojno zaupanje se je tkalo predvsem skozi težave, ki so se pojavile ob večjih naravnih nesrečah (dva večja potresa in zemeljski plaz v Logu pod Mangartom) na območju policijske postaje, kjer delo brez popolnega zaupanja med vodstvom in policisti ter

občani sploh ne bi moglo normalno potekati. Še posebej težka preizkušnja je bila leta 1998, ko je bila v potresu uničena stavba policijske postaje in so več let morali delovati na različnih začasnih lokacijah. Ta improvizacija pri delu in organizaciji, odločanje v trenutku, povezanost in zaupanje med sodelavci je tudi največji čar njenega poklica. Kljub težavnosti poklica, neurejenemu urniku, zaradi dodatnih izobraževanj tudi večkratne odsotnosti od doma in družine, jo je delo osrečevalo in izpolnjevalo. Odločitve, da se zaposli v policiji, ni nikoli obžalovala in bi se za tako pot verjetno še enkrat odločila.

Upokojila se je leta 2007. Pred kratkim je na neki prireditvi k njej pristopila neznana uniformirana policistka, ki je prepoznala njeno ime in se želela osebno spoznati z njo, se rokovati, zaradi njenega dela in odnosa do sodelavcev, kot je dejala. Meni, da je to njen največji dosežek v policiji (Mohorčič, F., osebna komunikacija, 28. september 2022).

4.9 Elizabeta Potočnik, nekdanja miličnica in komandirka

Potočnikova se je v policiji zaposlila leta 1978 v Novi Gorici. Pred tem je bila zaposlena v gostinstvu na Primorskem. Ko je prvič v tistih koncih zagledala miličnico, ji je bilo takoj jasno, kaj bi želela početi v življenju. Izobraževala se je v Tacnu, med šolanjem je bivala na Kotnikovi ulici v Ljubljani skupaj z drugimi pripravniki za miličnice in miličnike. Prvo službo je nastopila v Oddelku milice Solkan, Upravi javne varnosti Nova Gorica. Leta 1979 je prosila za premestitev na Upravo javne varnosti Maribor, Oddelek milice Tezno, kjer je bila do leta 1989. Od vodje policijskega okoliša je še istega leta, ko je končala Višjo šolo za socialne delavce, dobila

Fotografija 16: Elizabeta Potočnik, osebni arhiv.

Fotografija 17: Zofija Kolenc, osebni arhiv.

odločbo za pomočnico komandirja Postaje mejne milice, Oddelek Slivnica – letališče v Mariboru. Nato pa je opravljala delo na Postaji mejne milice v Mariboru (železniška postaja), kjer je pomagala pri koordiniranju in razporejanju delovnih nalog enote in bila pristojna za letališče Maribor. Med vojno za Slovenijo je delala na mejni policiji. Po njenih besedah je bilo delo v policiji precej zahtevno, delala je triizmensko. Dopoldne nisi vedel, kako boš delal naslednji dan. Za ženske je bilo zelo težko, saj so morale poskrbeti za varstvo otrok. Tudi mož je bil policist in zato je lažje razumel njen položaj. V obdobju od leta 1996 do leta 1998 je delala kot komandirka na policijskem oddelku v Račah, kje je pred tem od leta 1992 opravljala delo pomočnice komandirja. Pred upokojitvijo je delala v operativno-komunikacijskem centru Policijske uprave Maribor. Svoje delo je imela zelo rada, z vsemi se je dobro razumela. Za uspeh ženske v policiji je nujno, da zmore ob pravem času postaviti mejo. Jasno je treba povedati, da niso cunje, s katerimi se lahko pometa. So sodelavci, vendar je treba pokazati, kje je meja. Njej je to uspelo. Leta 2001 se je upokojila. Je veteranica vojne za Slovenijo (Potočnik, E., osebna komunikacija, 27. oktober 2022).

4.10 Zofija Kolenc, Moje delo v milici – miličnica, osebna izpoved

»Zdaj že res davnega leta 1974, 15. oktobra, sem prišla na Postajo milice Novo mesto kot miličnica pripravnica. Bil je že popoldan, saj je vožnja iz Ormoža do Novega mesta trajala celo večnost. Na postaji milice je bil samo stalni dežurni, ki me je lepo sprejel in mi povedal, da sta pred mano že prišli dve pripravnici. Nato me je odpeljal v prostore samskega doma, ki je bil v sklopu postaje. Tu se je pričelo moje drugo življenje, prvič brez zavetja staršev. Skupaj s kolegicama pripravnicama smo počasi

spoznavale delovanje postaje milice, najprej znotraj postaje, od vodstva, tajništva, stalnega dežurstva do tehničnega osebja, nato na Postaji prometne milice, ki je imela prostore v isti zgradbi, ter na Upravi javne varnosti Novo mesto. Dobile smo svojega mentorja pomočnika komandirja. Moja glava je bila polna novih informacij in različnih čustev. A bo šlo, sem se prav odločila? Iz ne prav majhnega frizerskega salona s šestimi, sedmimi zaposlenimi priti v množico, ki se je večinoma gnetla okoli stalnega dežurnega, kjer je bilo največ informacij in najglasneje, ni bil mačji kašelj.

Minevali so tedni, me, bodoče miličnice, pa smo bile brez uniform. Malo po pisarnah, malo pri dežurnem, malo v patrulji, nekaj tednov pa v prostorih Kriminalistične tehnike Uprave javne varnosti Novo mesto. Tukaj smo bile že štiri pripravnice in z nami so se dela lotili izjemno resno. Vodja je bil starejši gospod, ki je poskrbel, da smo se naučile fotografirati, razviti film in narediti slike ter album. Ob prometnih nesrečah in drugih hujših dogodkih je bila sestavni del skica kraja dejanja, zato nas je gospod odpeljal na takratno cesto M/4 Novo mesto–Vahta–Metlika. Izbral je oster, pregledni ovinek in začelo se je risanje s kredo po asfaltu, predvideno mesto trka, položaji vozil po trku, zavorne sledi na vozišču, iskanje in zavarovanje morebitnih sledi ob vozišču, ni da ni! Preteklo je veliko ur in dela na terenu, nato pa še v prostorih kriminalistične tehnike. Naše težko dočakane uniforme so prišle šele nekje v decembru 1974, ko smo bile miličnice pripravnice iz cele Slovenije zbrane na Igu pri Ljubljani na uvajalnem tečaju. Predavanja, predavanja, predavanja, veliko novega znanja, učile smo se korakanja in vojaškega pozdravljanja, ogledale smo si šolo za miličnike v Tacnu in edini ženski zapor pri nas na Igu. Prav nelagodno sem se počutila, ko nas je 40 pripravnic v uniformah korakalo po zaporu med zapornicami.

Tik pred novoletnimi prazniki 1974/75 smo se vrnile na matične postaje, bile nekaj dni proste, po praznikih pa smo se Novemu mestu pokazale v uniformah. Bile smo večinoma po ena z miličnikom v opazovalni službi, ki se je opravljala peš po mestu in bližnji okolici, na mestih, kjer se je zbiralo večje število ljudi, kot so avtobusna in železniška postaja in Glavni trg, in tako po 8 ur, kar je včasih minilo hitro, včasih pa niti ne, še posebej pozimi. Tudi urejanje prometa je potekalo v glavnem peš po mestu. K temu delu je spadalo tudi fizično urejanje prometa v Kandijskem križišču. Če si tam malo zamudil ali kaj spregledal, se je promet za nekaj časa ustavil. Na most nista smela istočasno zapeljati dva avtobusa, ker srečanje zaradi ozkega mostu ni bilo možno. In če je slučajno takrat peš šel v službo inšpektor za promet, so ga vsi slišali, ker je tako kričal.

Marca in aprila 1975 sem bila na pripravah za parado 9. maja v Beogradu. To je bila veličastna parada, rekli so, da je bila največja do takrat. Prisoten je bil Tito, kar je vsem nastopajočim veliko pomenilo. To je bil zame nepozaben dogodek, celotne priprave, najprej v Ljubljani, nato v Beogradu, življenje v kasarni, druženje z miličnicami iz Bosne, sprejem v zvezni skupščini, v Domu Armije, izlet na Avalo in še in še. Parada, poroka in rojstvo hčerke so mi zaznamovali leto 1975. Moje kolegice so tega leta jeseni odšle v šolo za miličnike na Kotnikovo 8 v Ljubljano, jaz pa malo pozneje na porodniški dopust. A po osmih mesecih se je bilo treba vrniti v službo. Morala sem misliti na družino, imela sem službo na petek in svetek, kot so včasih rekli naši »stari«, vsak petek popoldan in soboto dopoldan pa vožnja v Ljubljano na predavanja za dokončanje šole za miličnike ob delu. Težko in naporno, a na koncu uspešno. Leta 1978 sem opravljala maturo z rednimi slušatelji. Pred petim izpitnim predmetom, ko sem čakala na hodniku, mi je ena od profesorice rekla, da če še ta izpit opraviš s petico, bom odlična. In tako je tudi bilo. Vau, res sem bila vesela!

Še nekaj mesecev dela v pisarni na postaji, nato pa ponovno na porodniški dopust. Z dvema otrokoma je leto hitro minilo in spet je bilo treba nazaj v službo. Velikokrat je bilo težko zaradi jutranjega varstva, ko sem bila razporejena v intervencijsko patruljo ob 5. uri zjutraj ali na urejanje prometa v križišču, kjer si moral biti ob 5.30. Pred začetkom dela si se moral še pri dežurnem seznaniti z vsemi aktualnimi zadevami in si določene podatke tudi zabeležiti. Bili so dnevi z dežjem, vetrom, vročim soncem, vsega je bilo. Meni je bilo najtežje v zimskem času, ob sneženju, izločanju tovornih vozil iz prometa na magistralni cesti Ljubljana–Zagreb, na Otočcu, v smeri Ljubljane, zaradi na novo zapadlega snega, zastoja prometa v klancih in neustrezne zimske opreme na vozilih. Včasih je tako snežilo, da te je voznik zagledal zadnji trenutek, da je še varno ustavil. Tovornega prometa je bilo že takrat ogromno, med njimi mnogo tujcev, saj je cesta M/1 povezovala jug Evrope z zahodom in severom ter obratno. Sporazumevanje je bilo težko, vsi so hoteli vedeti, zakaj morajo čakati, koliko časa bodo stali, izgovarjali so se na dobro opremo na svojih vozilih. Se je tudi zgodilo, da je kateri od prvih izločenih, ki ga nisem več imela v vidnem polju, odpeljal in je nastal problem, ko je naletel na oviro na klancu in tako tudi sam postal ovira. Promet z osebnimi vozili je običajno potekal v počasnih kolonah, razen če je prišlo do popolne zapore ceste. Tudi delo na radarju mi ni dišalo. Počutila sem se nelagodno, saj so bile hitrosti vozil v mestu in ožji okolici le zelo redko velike, to je nad 60 km/h, kolikor je bila takrat omejitev. Se ne spominjam, da bi bilo kdaj treba komu izreči visoko kazen, ampak meni je bilo nasploh zelo težko izreči mandatno kazen. Opozorilo je bilo največkrat izrečeno.

Nekje konec leta 1979 sem bila imenovana za pomočnico vodje varnostnega okoliša in dobila mentorja, vodjo varnostnega okoliša. Pristojen je bil za varnostni okoliš Otočec, dodatno pa za varnostni okoliš Šmarjeta. Po približno polletnem uvajanju sem začela

samostojno delo v varnostnem okolišu Šmarjeta, ki je zajemal krajevni skupnosti Šmarjeta in Bela Cerkev, ter postala tudi vodja varnostnega okoliša. Delo je bilo zelo zanimivo, bila sem v stalnem in neposrednem stiku z občani, predstavniki podjetij in javnih institucij, ki jih je bilo v resnici malo. Ena osnovna šola, eno srednje ali prej malo podjetje, turistični kompleks Šmarješke Toplice, nekaj vitalnih objektov, kot so na primer vodna zajetja in podobno. Pridobivala sem občane, ki so bili moji viri pri raziskovanju kaznivih dejanj, pa tudi takšne, ki so mi koristili pri raznih varnostnih akcijah. Teh je bilo v časih pred letom 1991 kar veliko, na primer akcija Vrnitev, ko smo v času dopustov obiskovali naše zdomce, ki so bili na začasnem delu v tujini. Takrat je bilo nasploh veliko zbiranja podatkov o osebah, ki bi lahko kakor koli vplivale na rušenje bratstva in enotnosti narodov in države Jugoslavije, pa najsibo, da so te osebe bivale doma ali v tujini. Nekatere je bilo treba tudi fizično varovati, ker so dobivali resne grožnje. Ena taka oseba je imela stanovanjsko hišo na mojem terenu, kjer sicer ni stalno bivala. Zaradi groženj s smrtjo se je iz kraja stalnega bivališča preselila v to hišo, policisti pa smo v civilnih oblekah kar nekaj dni opravljali varovanje.

Kaznivih dejanj s področja splošne kriminalitete nisem obravnavala veliko. Pojavljali so se vlomi v zidanice in hiše, v katere so lastniki prihajali občasno, vlomi v osebne avtomobile na parkirišču Zdravilišča Šmarješke Toplice, navadne in gozdne tatvine, poškodovanja tuje stvari. V devetih letih dela na varnostnem okolišu se je zgodil en umor, pri katerega raziskovanju sem sodelovala, obravnavali pa so ga kriminalisti.

Kadar sem bila v varnostnem okolišu, sem obravnavala tudi vse manjše prometne nesreče, kršitve javnega reda in druge dogodke. Bilo je veliko sodelovanja s centrom za socialno delo, nudenje raznih asistenc tudi zdravstvenim delavcem na terenu, na primer

ko svojci niso dovolili patronažni sestri, da bi opravila nego starejše osebe, češ da to ni potrebno.

Na Stalno službo Uprave za notranje zadeve Novo mesto, ki se je pozneje preimenovala v operativno-komunikacijski center, sem prišla oktobra 1987 in začela delati kot pomočnica vodje izmene. Dve leti po odhodu starejšega kolega v pokoj pa sem bila imenovana za vodjo izmene. Delo je potekalo v izmenah in tukaj sem spoznala nočno delo. Na postaji milice sem ponoči delala le izjemoma, in še to le sedem ali osem ur. Tukaj na stalni službi je izmena trajala 12 ur in bilo se je pač treba navaditi ter tak način dela sprejeti. Bilo je kar naporno, lahko pa sem po končani izmeni doma mirno spala, ker sta bila otroka v šoli, mož pa v službi.

Samo delo je bilo dokaj pestro. Vsi nujni klici na št. 113, še prej na št. 92, so prihajali k nam. Prav tako je bila pri nas telefonska centrala s tremi zunanji linijami, na katere so večinoma klicali druge službe v okviru uprave Novo mesto, in smo klicatelje morali povezati. Imeli smo direktno telefonsko povezavo z vsemi dežurnimi na policijskih postajah ter z operativno-komunikacijskim centrom Ministrstva za notranje zadeve ter z vsemi operativno-komunikacijski centri na območju Slovenije. Tukaj je bil tudi center UKV zvez, povezan s celotnim območjem Uprave za notranje zadeve. Povezani smo bili z vsemi patruljami, ki jih je z leti postajalo vedno več, in vsemi postajami. Imeli smo računalnik, povezan z ministrstvom za notranje zadeve, z vsemi operativnimi podatki, potrebnimi za delo patrulj na terenu. Včasih je bilo kot v mravljišču, veliko klicev naenkrat, na katere sva hkrati odgovarjala vodja izmene in pomočnik, nemalokrat pa je priskočil na pomoč tudi operater, ki je bil zadolžen za pisno korespondenco. Vse patrulje na celotnem območju Uprave za notranje zadeve so se ob začetku in koncu dela morale javiti naši službi. Iz našega centra smo patrulje usmerjali na dogodke, o

katerih smo bili obveščeni po interventni št. 113. Veliko dogodkov je predstavljalo tudi nevarnost za patruljo, ki je bila poslana na kraj. Zato je bilo pomembno, da so ob sprejemu obvestila poskušali od prijavitelja pridobiti čim več podatkov, na morebitno nevarnost so policiste opozorili ter po potrebi na kraj napotili dodatno patruljo ali več. Največ takih primerov je bilo povezanih s prisotnostjo oziroma vpletenostjo Romov. O hujših dogodkih je bilo treba takoj obvestiti tudi vodje ustreznih služb, včasih tudi direktorja Uprave za notranje zadeve, operativno-komunikacijski center Ministrstva za notranje zadeve, preiskovalnega sodnika in tožilca. Še veliko je drugih zunanjih služb, s katerimi je bilo treba sodelovati. Odločitve o ukrepih so morale biti zelo hitre in učinkovite in je bilo treba večkrat po opravljeni intervenciji šefom pojasniti, zakaj si se odločil, kot si se. Menim, da je bilo delo vodje izmene in celotne ekipe zelo odgovorno in tudi stresno.

Splošna navodila za naše delo so se skozi čas spreminjala, se dopolnjevala in vedno se je bilo treba na novo kaj naučiti. Spreminjali so se tudi razni predpisi in zakoni, zato je bilo izobraževanje nujno. V policiji je bilo to dobro urejeno, saj smo imele vse pooblaščen osebe vsako leto enkrat pisno preverjanje znanja, za kar smo imeli tudi predhodne priprave. Operativno-komunikacijski center je imel tudi večdnevna usposabljanja, ki so potekala v Gotenici.

Tudi vojni čas leta 1991 sem preživela na stalni službi uprave za notranje zadeve. To je bil čas velikih sprememb, ki so se že dalj časa nakazovale, kar se je tudi pokazalo zlasti s povečanim obsegom depeš. Med vojno pa se je to število še povečalo. Ker sem oba otroka pustila na počitnicah pri moževih starših in ker je bil tudi mož aktiviran v teritorialno obrambo, sem bila večino časa kar v službi, saj sem se tam počutila varno. Dvakrat smo se morali umakniti na rezervno lokacijo v grad Struga, ker je obstajala

nevarnost zračnega napada, vendar se to ni zgodilo. Ves čas vojne me je močno skrbelo za otroka, ker je dom moževih staršev nedaleč od vojašnice jugoslovanske armade v Mokronogu oziroma na Puščavi, tamkajšnji poveljnik pa je grozil z razstrelitvijo skladišč kerozina. K sreči do tega ni prišlo.

Po vojni je z osamosvojitvijo za milico nastopil novi čas. Uradno so postali policisti/policistke in gospodje ter gospe. Slednjega sem se težko navadila in se temu nazivu, če se je le dalo, izognila. Ker pa je bila naloga vodje izmene vsako jutro pred sedmo uro podati raport o varnostni situaciji v zadnjih 24 urah načelniku uprave, sem to morala usvojiti. Nič več tovariš načelnik. Začeli smo spremljati vojno na Hrvaškem in nato v Bosni in Hercegovini, delati z begunci, jih nameščati v begunske centre. Tudi uradno so se začele priprave za ustanovitev operativno-komunikacijskega centra pri Upravi za notranje zadeve Novo mesto in bila sem imenovana v projektno skupino. Pozneje sem bila tudi v skupini, kjer smo zbirali vse depeše in zapise, ki so se nanašali na delo policije v Upravi za notranje zadeve Novo mesto v vojnem času in so bili namenjeni za sestavo publikacije o delu policije na celotnem območju Republike Slovenije.

Počasi se je bližal datum 6. julij 1997, dan za odhod v pokoj. Komaj sem ga čakala. Ko si enkrat to želiš, veš, da je čas za odhod, in se veseliš. Še prej pa sem doživela lepo presenečenje od direktorja policije, g. Boruta Likarja, s katerim sem se dobro razumela. Na TV Slovenija je tisti čas ob nedeljah ob 20. uri potekala zabavna oddaja, ki jo je vodil Mario Galunič. Kot gosta v oddajo sta bila povabljeni policist in policistka in g. Likar se je spomnil mene. Bila sem počaščena, vendar priznam, da me je bilo pošteno strah in sem imela veliko tremo ob nastopu. Ker je oddaja bila zabavna, sem jo tako tudi vzela. To je bila moja zadnja službena naloga v policiji, ne najlažja, a zelo prijetna» (Kolenc, Z., osebna komunikacija, 11. oktober, 2022).

4.11 Katja Bašič, nekdanja kriminalistka

Katja Bašič, nekdanja kriminalistka, se je v policiji zaposlila leta 1971, njena največja želja je bila delati z mladoletniki, družinami in otroki. Bila je tudi ena izmed deklet najbolj slavne fotografije iz leta 1973, ko je na športnih igrah pripadnikov organov varnosti Jugoslavije v Tacnu s sodelavkami predstavljala nove miličniške uniforme za bodoče miličnice. Vendar je poudarila, da so uniforme samo promovirale in da niso spadale med prvih šest miličnic, takrat je bila namreč že nekaj let zaposlena v policiji in nikoli ni delala kot miličnica. 7. marca 2023²² je ob odprtju razstave Kje so ženske? na Policijski akademiji miličniško uniformo, ki jo je takrat nosila na športnih igrah, podarila Muzeju slovenske policije.

Fotografija 18: Katja Bašič, osebni arhiv.

Katja Bašič svoje začetke boja za delo kriminalistke na mladoletniškem oddelku opisuje kot nenehno moledovanje. Samo da je prišla v policijo, je morala pokazati izredno vztrajnost. Kadar je poklicala šefa policije, nikoli ni bilo praznega mesta v kriminalistični službi. Vedno je dobila enak odgovor, in sicer – ne sprejemamo. Da je lahko prišla v policijo, je morala uspešno rešiti vlom v otroški vrtec in ugotoviti, kdo je storilec, kar ji je na koncu res uspelo. Vedela je, da je bil namen takšnega izjemnega »testa« potrditev moškega stališča, da ženske niso za to službo. Leta 1972 se je udeležila kriminalističnega tečaja, bila je edina ženska.

V policiji je na Upravi javne varnosti Ljubljana opravljala delo kriminalistke v Skupini za mladoletniško kriminaliteto, leta 1977 je postala vodja te skupine. Leta 1978 so ji odobrili, da je lahko v organizaciji Inštituta za kriminologijo obiskala nemško policijo in se seznanila z njihovim delom na področju preiskovanja nasilja v

²² Na dan razstave Kje so ženske? je bil s Katjo Bašič opravljen intervju (glej Podhraški, 2023).

družini in zlorab otrok. V Tacnu je leta 1981 organizirala, predavala in vodila izobraževanja uniformirane policije in kriminalistične službe o mladoletniški kriminaliteti ter trpinčenih in spolno zlorabljenih otrocih, na seminar pa so povabili tudi različne zunanje strokovnjake. Vendar v povsem moškem kolektivu razvijati to stroko ni bilo vedno enostavno, še posebej zato, ker je bilo treba spreminjati odnos do žrtev nasilja. Spominja se, da se je anonimno udeleževala priprav in izobraževanj za odprtje prvega SOS telefona za ženske in otroke žrtve nasilja v Sloveniji. Na telefonu je nato delala tudi kot prostovoljka. Zaradi potreb, ki jih je zaznavala na terenu, je leta 1990 ustanovila telefon za pomoč ljudem v stiski ne glede na njihov spol, telefon Zate (telefon deluje še danes), leta 1993 pa še Združenje proti spolnemu zlorabljanju, saj je menila, da je nujno detabuizirati to problematiko. Na področju preprečevanja in preiskovanja spolnih zlorab je kot vodja mladoletniške kriminalitete obiskovala izobraževanja različnih tujih strokovnjakov in z organiziranjem njihovih izobraževanj v Sloveniji so se znanja prenašala v kriminalistično stroko. Na seminarjih je s svojimi prispevki sodelovala tudi s tožilci, sodniki, psihologi in drugimi strokovnjaki. Leta 1991 je izdala tudi prvo informativno, preventivno gradivo o spolnih zlorabah z naslovom Ni opravičila! Nikoli! V zvezi z obravnavanjem spolnih zlorab se je zavzemala za specializirano delo na tem področju. Z zamislijo o sodelovanju s Svetlano Makarovič, ki je njeno idejo ubesedila, je v sodelovanju s policijo pripravila lutkovno predstavo Ena ena tri Mali Ojoj, preventivni projekt policije za otroke. Uspešno se je zavzemala tudi za spremembe na zakonodajnem področju, ki zadevajo spolne napade na otroke. Bila je tudi pobudnica medinstitucionalnega timskega dela za zaščito otrok. Še posebej pa se je zavzemala za ozaveščanje in usposabljanje s področja preiskovanja spolnih zlorab otrok, o čemer je bilo veliko zgrešenih pogledov in predsodkov, o spolnih deliktih pa veliko nerazumevanj in minimaliziranja problemov

žrtev teh deliktov. S ciljem okrepiti strokovno delo na tem področju je z udeležbo in sodelovanjem angleških strokovnjakov leta 1997 organizirala prvi trening za trenerje za intervju z otrokom, žrtvijo spolnega napada. Treninga, kjer so udeleženci dobili tudi izkušnje snemanja pogovora, se je udeležilo osem kriminalistov in kriminalistk ter osem socialnih delavcev. Prvi posnetek intervjuja, kjer je v pogovoru z otrokom uporabila »anatomske lutke«, pa je sodišče sprejelo že marca leta 1994.

Že pred letom 1973, ko so v milico začeli zaposlovati prve miličnice, so bile ženske zaposlene v kriminalistični policiji. Ukvarjale so se s prostitucijo in begi otrok. V svoji zbirki fotografij med drugim s spoštljivostjo hrani fotografije pokojne kriminalistke Petre Hočevnar, ki je delala na odseku za mladoletniško kriminaliteto že veliko pred njo, in se je od nje marsikaj naučila. Slednja je bila tam od ustanovitve referata za mladoletniško in žensko delinkvenco v letu 1959, ki so jo ustanovili zaradi porasta spolnih deliktov, begov otrok od doma in iz prevzgojnih domov (Logatec, Planina).

Bašičeva je do upokojitve leta 2000 v revijah Varnost in Kriminologija objavila več strokovnih člankov na temo mladoletniške kriminalitete, spolnih zlorab otrok, nasilja v družini. Predlagala je tudi ustanovitev mreže policistk, saj si je želela, da bi ženske v policiji postavila na svoje mesto, da bi bile bolj vidne. Mreža se je vzpostavila, toda žal ni zaživela. Pred upokojitvijo je postala inšpektorica v oddelku za zatiranje splošne kriminalitete znotraj uprave kriminalistične službe. Upokojila se je leta 2000, če seveda lahko tako rečemo, svoje delo namreč je nadaljevala v Združenju proti spolnemu zlorabljanju. Kot nekdanja policijska strokovnjakinja na področju nasilja nad ženskimi in v družini ter spolnih zlorab otrok je bila in je še vedno pripravljena javno in tudi glasno zagovarjati svoje strokovno stališče na tem področju. Ima

tudi status vojne veteranke. V letu 2022 je bila zaradi prizadevanj na svojem strokovnem področju predlagana za Slovenko leta (Bašič, K., osebna komunikacija, 15. september, 2022).

4.12 Tatjana Mušič, nekdanja kriminalistka

Tatjana Mušič je še ena upokojena kriminalistična inšpektorica, ki je svojo policijsko kariero zaključila v Oddelku za mladoletniško kriminaliteto pri Generalni policijski upravi Ministrstva za notranje zadeve. Pred tem je delala tudi kot vodja skupine za mladoletniško kriminaliteto na Policijski upravi Celje. O svojih začetkih se je razgovorila v eni od revij, kjer je povedala, da je na začetku dela v kriminalistični policiji starejši kolegi niso sprejemali. Vladalo je prepričanje, da ženske tega dela ne zmorejo. Res je razmišljala, da bi vse skupaj opustila, vendar ji trma tega ni dopuščala. Njena prva policijska izkušnja je bila povezana z iskanjem osumljenca ropa. Sodelavci so si jo malo privoščili, ko so jo vzeli s seboj v akcijo. Morala je pregledati železniško postajo in okolico, ki je bila zelo neurejena, tam pa so se okoli nje zbirali precej »čudni« ljudje. Kolega kriminalist, s katerim je delala, ji je naročil in ji dal navodila, katere prostore in skrite točke naj pogleda, da se ropar gotovo zadržuje na tem območju in da ga naj odkrije, sam pa je odšel s kraja. Čeprav ji ni bilo lahko, se je lotila dela, nato pa so jo trije moški, ki so postajali čedalje bolj nesramni, obkolili. Eden jo je celo vprašal, koliko računa. Pozneje je ugotovila, da je bil to eden od izpitov, ki so ji ga pripravili sodelavci. V povezavi s svojimi začetki pove, da jo je najbolj motilo, ker je niso jemali resno prav zato, ker je bila ženska. Ženske so se morale bistveno bolj dokazovati kot moški, nekatere kolegice so za svojo sprejetost prevzele celo njihovo obnašanje, na primer preklinjanje. Tudi sama je za svojo sprejetost v policijsko družino naredila nekaj neumnosti. Ena od

teh je bila, da v službi o svoji šestmesečni nosečnosti ni nikomur povedla, nato pa je bila poslana na ogled kraja trupla na težko dostopnem in visokem nasipu. Ko se je spuščala v dolino, se je sama sebi zdela neodgovorna. Zaradi svoje trme je tvegala padec, in vse to zaradi dokazovanja, da lahko opravlja ista dela kot njeni moški kolegi (Wallas, 2001, str. 52–54).

4.13 Zdaj smo lahko vsi bolj mirno spali – zapis kriminalistike na Policiji, Oddelku za mladoletniško kriminaliteto

S tergar, M., avtorica publikacije, takratna kriminalistka v Oddelku za mladoletniško kriminaliteto, je zapisala: »Spominjam se, kot da bi bilo včeraj. Bil je petek zvečer, bila sem dežurna ob koncu tedna. Otroka sem že spravljala v posteljo, ko je zazvonil mobilni telefon. Običajno ni šlo za nič dobrega, pogosto pa za sum storitve kakšnega kaznivega dejanja. Javim se. ‚Dober večer, imamo sum spolnega napada na otroka, na policijsko postajo bo treba,‘ je bil jasen dežurni vodja. ‚Na postaji čakata mama in njena devetletna hčerka.‘ Ja, nič, oblečem se, vsaj ena ura vožnje me čaka po ovinkastih cestah. Preden grem, mi mož reče: ‚Previdno, ko boš tam, me pokliči.‘ Okej.

Med vožnjo sem premišljevala, kako da sta se mama in hči zglasili tako pozno. Ob 21. uri. No, ja, kako, saj je jasno. Verjetno niso vedeli, kaj narediti, težko je prijaviti policiji tako dejanje. Na postaji se najprej pogovorim z dežurnim policistom, nato pa z dekličino mamico, da vzpostavim zaupanje pri obeh. Drobnostno plašno deklico vprašam, kako se je zgodilo. V prisotnosti mame mi previdno začne pripovedovati, opazim njeno vznemirjenje. Po navedbah deklice se je dejanje zgodilo, ko se je iz šole vračala

domov, na cesti jo je za roko močnejše prijel mlajši neznanec in jo na silo odvedel v bližnji gozd. V gozdu jo je slekel do golega in jo začel otipavati po intimnih delih telesa. Neznanca mi je dobro opisala. Ker so me zanimale tudi podrobnosti, sem ji postavila več podvprašanj. V nadaljevanju mi je deklica povedala, da se je nato oblekla, potem pa sta nadaljevala pot proti njenemu domu. Šolsko torbo ji je ves čas pomagal nositi, hodila sta počasi. Kar nekaj podrobnosti v vedenju osumljenca me je zmotilo v tej zgodbi oziroma mi je dalo misliti, kje bi lahko iskali osumljenca. Kot študentka sem morala opraviti prakso tudi v domu za starejše občane. Tam pa varovanci niso bili samo starejši ljudje, bili so tudi mlajši. Ko sem odšla s policijske postaje, sem policista vprašala, če je v bližini šole morda kakšen dom za starejše občane. Potrdil mi je. Prosila sem ga, da preverijo še to informacijo. V ponedeljek sem delala popoldne in zjutraj dobim klic: ‚Imamo osumljenca spolnega napada na otroka, gre za varovanca doma za starejše občane.‘ Oddahnila sem si. ‚Našli smo ga v domu za starejše občane,‘ je bil jasen policist. Zdaj smo lahko vsi bolj mirno spali.«

5 Načelnice²³ – nekoč komandirke slovenske policije (kratka predstavitev nekdanjih in trenutnih načelnic slovenske policije) od leta 1991 do 2021

5.1 Tina Otilija Medved, nekdanja komandirka

Kot miličnica pripravnica se je leta 1979 zaposlila na Postaji milice Ptuj. Leta 1986 je bila prerazporejena na Oddelek milice Podlehnik in leta 1992 na Postajo mejne policije Gruškovje. Leta 1995 je bila premeščena na Postajo mejne milice Zavrč. Leta 1997 je postala pomočnica komandirja na Policijski postaji Lenart in nekaj mesecev dodeljena v pomoč na Policijsko postajo Maribor I. Leta 1998 se je vrnila na Postajo mejne milice Zavrč kot komandirka. To je bila kombinirana enota, in sicer je bil splošni del v Gorišnici, mejni prehod pa v Zavrču. Njeno delo je poteklo na dveh lokacijah, med seboj oddaljenih približno 15 kilometrov. Dejansko so opravljali vse policijske naloge, s poudarkom na mejni problematiki. Kot kombinirana enota so mejno kontrolo poleg mejnega prehoda Zavrč izvajali še na mejnem prehodu za obmejni promet v Drenovcu. Prav tako so nadzorovali 24 kilometrov zelene meje, kjer so obravnavali ilegalne prehode. Leta 2004 so se ločili in tako je splošni del postal samostojna enota Policijske postaje Gorišnica, prav tako s poudarkom na varovanju 24 kilometrov zelene meje. Postaja mejne policije Zavrč pa je ostala mejna postaja z MPOP Drenovec. Otilija je najraje delala na terenu z ljudmi. Najbolj ji je bilo všeč delo na področju prometne varnosti. Enoto je vodila 16 let,

²³ Naziv komandirka policijske postaje je zamenjal naziv načelnica policijske postaje (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 2013, 44. člen).

Fotografija 19: Tina Otilija Medved, osebni arhiv.

vse do upokojitve leta 2014 (Medved, T. O., osebna komunikacija, 11. april, 2022).

5.2 Olga Fajmut Kladnik, nekdanja komandirka

S policijskim delom se je srečala leta 1980 kot kriminalistka na Policijski upravi Slovenj Gradec, kjer je pokrivala predvsem področje mladoletniške kriminalitete in nasilja nad ženskami. Kot kriminalistka je nekaj let delala tudi v Celju, nato pa je bila na lastno željo premeščena na Policijsko postajo Mozirje, najprej kot pomočnica komandirja, kmalu pa je postala komandirka, prva na območju Policijske uprave Celje v samostojni Sloveniji. Olga je bila komandirka, ki je postajo vodila z osebnim vzgledom – resnicoljubnostjo, poštenostjo ter spoštovanjem sodelavcem in občanov. Dobesedno komandirka z veliko začetnico. Njen moto je bil in bo »pomagati vsem, ki so šibki in ranljivi, predvsem pa vsem, ki so žrtve kaznivih dejanj«. Čeprav je navzven vedno delovala trdno in strogo, so se je znali dotakniti primeri nasilja nad otroki, nasilja v družinah, zlorabe. Navdihovalo jo je tudi dejstvo, da je imela možnost pomagati pomoči potrebnim. Na svoji poklicni poti se je naučila, da je najpomembnejše biti spoštljiv in biti človek do vsakogar in vsepovsod. Tudi do tistih, ki so prestopili meje dovoljenega (Kladnik Fajmut, O., osebna komunikacija, 12. maj, 2022).

Fotografija 20: Olga Fajmut Kladnik, osebni arhiv.

5.3 Tanja Žiberna Flakus, nekdanja komandirka

Na Policijski upravi Maribor se je zaposlila leta 1985. Februarja 1997 je bila razporejena na Policijsko postajo Maribor I na delovno mesto višje policistke kriminalistke, 1. marca 1999 pa je v tej policijski enoti postala pomočnica komandirja. 1. septembra 2001 je bila premeščena na delovno mesto pomočnice komandirja na Policijski postaji Ruše. 1. decembra 2003 je bila premeščena v takratni Urad direktorja Policijske uprave Maribor, kjer je prevzela področje nadzorne dejavnosti, ki se je tedaj na Policijski upravi Maribor uvedlo kot novo delovno področje. Od 1. novembra 2005 je opravljala dela in naloge policijske inšpektorice v Oddelku za notranje preiskave in nadzor v službi direktorja Policijske uprave Maribor, leta 2006 pa je prevzela vodenje tega oddelka. Decembra leta 2013 je bila imenovana za komandirko Policijske postaje Maribor II. Upokojila se je leta 2019 (T. K., 2013).

Fotografija 22: Tamara Bizjak,
osebni arhiv.

5.4 Tamara Bizjak, načelnica Policijske postaje Šentjernej

Njena karierna pot se je začela leta 1995, ko je končala šolanje v Tacnu. Pripravištvo je opravljala na Policijski postaji Novo mesto. Od leta 1996 do leta 2010 je nato na Policijski postaji Trebnje opravljala naloge policistke, vodje patrulje in policistke kriminalistke. Opravila je tudi šolanje in pridobila naziv policijske inšpektorice. Med letoma 2010 in 2013 je bila na Policijski postaji Novo mesto vodja policistov kriminalistov, od 2013 pa pomočnica komandirja za področje kriminalitete. Leta 2018 je prevzela vodenje Policijske postaje Šentjernej (Bizjak, T., osebna komunikacija, 19. julij, 2022).

Fotografija 23: Alenka Korošec Peruzin, osebni arhiv.

Fotografija 24: Majda Nagode, osebni arhiv.

5.5 Alenka Korošec Peruzin, načelnica Policijske postaje za izravnalne ukrepe Koper

V policiji je bila kot policistka zaposlena od aprila 1997. Po končanem šolanju za policistko je bila najprej zaposlena kot policistka na Postaji mejne policije Kozina. Po končanem višješolskem študiju ob delu je bila po približno dveh letih premeščena na takratni Urad kriminalistične policije v Koper, kjer je opravljala naloge v oddelku splošne kriminalitete, in sicer večinoma na področju mladoletniške kriminalitete, po potrebi pa tudi na drugih področjih. Po končanem univerzitetnem študiju ob delu je prevzela vodenje skupine za mladoletniško kriminaliteto v prej navedenem oddelku splošne kriminalitete. V Uradu kriminalistične policije Koper je naloge opravljala dobrih šest let do leta 2006, ko je bila na lastno željo premeščena nazaj v uniformirano policijo, in sicer na delovno mesto pomočnice komandirja na Postajo mejne policije Jelšane. Junija 2020 je bila premeščena na Policijsko postajo za izravnalne ukrepe Koper na delovno mesto komandirke Policijske postaje za izravnalne ukrepe Koper, kjer je zaposlena še zdaj (Peruzin Korošec, A., osebna komunikacija, 20. julij, 2022).

5.6 Majda Nagode, načelnica Policijske postaje Ljubljana Center

V policiji se je zaposlila leta 1999 kot kandidatka za policistko. Naloge policistke je začela opravljati na Policijski postaji Ljubljana Vič vse do leta 2009. V tem obdobju je opravljala naloge v redni in prometni patrulji, nato kot vodja policijskega okoliša in v zadnjih treh letih kot policistka kriminalistka. Leta 2009 je na

Policijski postaji Ljubljana Bežigrad kot pomočnica komandirja vodila delo na področju javnega reda in miru. Leta 2012 je bila premeščena na Policijsko postajo Ljubljana Moste, kjer je opravljala naloge tako imenovanega prvega pomočnika komandirja. Decembra 2014 je postala komandirka na Policijski postaji Logatec, avgusta 2020 pa prevzela vodenje Policijske postaje Ljubljana Bežigrad. Od sredine decembra 2021 vodi največjo policijsko postajo v državi, Policijsko postajo Ljubljana Center. Je ena izmed redkih načelnic, ki je vodila tri policijske postaje. Majda Nagode je topla oseba, zaposleni o njenih vodstvenih sposobnostih povedo samo najboljše (Nagode, M., osebna komunikacija, 29. marec 2022).

5.7 Jožica Škrlec, nekdanja komandirka

V policiji se je zaposlila leta 1974. V letu 1992 je bil z njo opravljen intervju z naslovom Samozavestna komandirka poveljuje svojim kolegom. Iz članka je razvidno, da je bila prva slovenska komandirka policije. Po poklicu je fotografinja. Njena prva služba je bila v oddelku milice Tabor v Mariboru, kjer je začela kot pripravnica. Na začetku je bila malo razočarana in se spraševala, kaj pravzaprav išče v policiji. Več veselja je dobila v šoli za miličnice, ki jo je opravila z odliko. Sprva je delala v stalni službi (takratnem operativno-komunikacijskem centru), nato pa so jo premestili na mesto pomočnice na takratnem oddelku milice Center. Tam je Jožica Škrlec postala tudi starešina. Za njene kolegice je bilo to nekaj nenavadnega, padale so tudi pikre pripombe, a ni bilo druge izbire, kot navaditi se na žensko kolegico. Leta 1988 so jo imenovali za pomočnico komandirja takratne postaje mejne milice. Na začetku agresije na Slovenijo je bila edina izmed starešin, ki je ostala na tej postaji, sama je vodila vse akcije. Deset dni je bilo zelo napeto, nenehno je grozilo, da bodo zvezne enote zasedle območje

mejnega prehoda, oni pa tega niso smeli dovoliti. V enoto, ki jo je vodila, je bilo razporejenih 50 policistov, aktivnih in iz rezervnega sestava. Jožica je povedala, da je bilo zelo hudo. Marsikateri kolega ji je takrat dejal, da niso vedeli, da lahko toliko zdrži. To je bilo zanj veliko priznanje, ker so ob tem odpadli tudi očitki o občutljivosti in šibkosti ženske (Štok, 1992).

5.8 Marija Tertinek, nekdanja komandirka

Marija Tertinek, poročena Fišer, je bila komandirka oddelka mejne milice Radelj Postaje mejne milice Radelj, ki je vključevala štiri maloobmejne prehode, in sicer mejni prehod Kapla, Remšnik, Pernice in Bistriški Jarek. Nato so bili maloobmejni prehodi priključeni k mejni postaji. V policijo je prišla leta 1974, končala je pedagoško gimnazijo. Ko je začela delo, se je izobraževala na vseh splošnih postajah na meji. V šoli Kotnikovi ulici v Ljubljani je pozneje opravila državni strokovni izpit. Sicer pa se je usposabljala na Upravi za notranje zadeve Maribor. Pravi, da je bila v policiji »deklica za vse«. Za vse so jo uporabili, bila je dežurna na postaji in tudi tajnica. Na Koroškem je delala na Policijski postaji Vič, Splošna policijska postaja Radelj, Postaja milice Radlje. Iz Radelj je odšla na oddelk mejne milice Radelj, od tam pa za vodjo izmene v Upravo za notranje zadeve Slovenj Gradec. Nato je ponovno delala v oddelku mejne milice Radlje. Leta 1991 je postala komandirka. Svoje delo je zaključila v Upravi za notranje zadeve Slovenj Gradec kot inšpektorica za posebne naloge v uradu načelnika. Leta 1998 se je na tem mestu upokojila. V vojni za Slovenijo je bila komandirka oddelka na mejnem prehodu. S teritorialci je koordinirala stražo in logistiko. Obkoljeni so bili z vseh strani. V oddelku je imela takrat eno žensko, ki je bila pomočnica vodje izmene. Kot policistka bi se še enkrat zaposlila, ker ima na službo lepe spomine. Z moškimi na

Fotografija 25: Marija Tertinek, osebni arhiv.

delovnem mestu ni imela težav. Malo težje pa je bilo usklajevanje službenih obveznosti z družino in otroki. Do enega leta starosti otrok ji ni bilo treba delati ponoči, vse preostale delovnike pa je morala. Na usposabljanjih je bila pogosto sama med moškimi, zato so jo večkrat izpustili s seznamov, v Gonenici se je na primer zgodilo, da niso vedeli, kam naj jo namestijo (Tertinek, M., osebna komunikacija, 25. april 2022).

5.9 Zdenka Pušnik, nekdanja komandirka

Pušnikova je delo v policiji začela na Policijski postaji Celje leta 1994 kot pripravnica po končanem študiju na Fakulteti prometnih znanosti v Zagrebu. Leta 2005 je bila razporejena na delovno mesto pomočnice komandirja na Policijski postaji Celje, kjer se je večinoma ukvarjala s področjem prometne varnosti. V okviru svojega dela je vodila prekrškovne postopke in odločala v njih. Preden je leta 2010 postala komandirka Postaje mejne policije Bistrica ob Sotli, je dobro leto dni opravljala dela in naloge inšpektorice v Oddelku za splošne policijske naloge Sektorja uniformirane policije Policijske uprave Celje. Delo komandirke je uspešno opravljala do konca leta 2011, ko je zapustila policijske vrste. Zdenka je bila in je tudi še danes odlična športnica. Njena strast so gore in tek (Pušnik, Z., osebna komunikacija, 19. maj, 2022).

5.10 Jasmina Gorenčič, nekdanja načelnica

Gorenčičeva se je v policiji zaposlila leta 2001 kot kandidatka za policistko na Policijski postaji Škofja Loka. Tam je delala vse do 14. oktobra 2018, ko je bila premeščena na Policijsko postajo Tržič na delovno mesto policijske inšpektorice specialiste

Fotografija 26: Zdenka Pušnik, osebni arhiv.

Fotografija 27: Jasmina Gorenčič, osebni arhiv.

kot pomočnica komandirja Policijske postaje Tržič. Pred tem je delala na več področjih: bila je policistka, starejša policistka in policistka vodja varnostnega okoliša. Med 15. julijem in 14. septembrom 2021 je opravljala naloge načelnice Policijske postaje Tržič. Od 15. septembra 2021 je ponovno opravljala naloge policijske inšpektorice specialistke kot pomočnica komandirja Policijske postaje Tržič, od začetka leta 2022 pa Policijsko postajo Tržič začasno vodi po pooblastilu. Jasmina Gorenčič je zelo prijetna oseba, rada se ukvarja s športom (Gorenčič, J., osebna komunikacija, 2. februar, 2022).

6 Policistke so o svojem delu povedale

6.1 Mag. Tatjana Bobnar

Organizacija: Generalna policijska uprava, vodstvo

Trenutni položaj: višja policijska svetnica, vodstvo Generalne policijske uprave

Karierna pot:

V slovenski policiji sem se zaposlila takoj po končani Pravni fakulteti v Ljubljani leta 1993, in sicer kot kriminalistka v skupini za mladoletno prestopništvo Uprave kriminalistične policije Uprave za notranje zadeve Ljubljana. Nekaj let sem bila vodja omenjene skupine, nato sem postala vodja Službe za operativno podporo na Policijski upravi Ljubljana, od leta 2005 do 2007 sem bila pomočnica direktorja Policijske uprave Ljubljana, leta 2007 sem postala pomočnica direktorja Uprave kriminalistične policije, nato pa sem bila leta 2009 imenovana za namestnico generalnega direktorja policije. Namestnica generalnega direktorja policije sem bila do leta 2018, ko sem postala najprej vršilka dolžnosti generalnega direktorja policije, nato pa me je 12. decembra 2018 Vlada Republike Slovenije imenovala za generalno direktorico policije. Policijo sem vodila do 13. decembra 2020. Trenutno sem višja policijska svetnica v vodstvu Generalne policijske uprave, naloge opravljam v Tacnu.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policistka ali policist, bi svetovala,

da naj sledi svojim idejam, pri tem pa je bolj kot cilj pomembna

sama pot. Na tej poti naj vedno zagovarja pravičnost in poštenost. Ne glede na vse. Poskušajmo vsi čim bolj slediti ideji Marka Avrelija, ki pravi, da je »treba po eni strani brez nejevolje, po drugi strani pa z vestno, neprisiljeno dostojnostjo, s človekoljubjem in pravičnostjo, opravljati svojo dolžnost, zavedajoč se večnega boja v nas med dobrim in slabim, pa vendar nikomur hlapci in nikomur tirani«.

Prednosti policijskega poklica

so predvsem v ideji tega poklica. Tako kot v vsakem od nas dan za dnevno poteka boj med dobrim in slabim ter je naša naloga, da dobro zmaga, tako je vloga in pomen našega poklica točno to. Širiti dobro. In to policistke in policisti vsakodnevno tudi delajo. Tudi na račun lastne varnosti in zdravja.

Partnerstvo z ljudmi mora biti naš osnovni postulat, graditev zaupanja, sodelovanja na podlagi ustrezne komunikacije, da prisluhnemo potrebam ljudi, je tisto, k čemur moramo v našem poklicu težiti. Vsak dan znova se moramo spraševati, čemu smo tu. Tu smo zato, da služimo ljudem. Nobenim drugim interesom. Ljudem. Naš subjekt, kot so to ugotovili teoretiki in začetniki policijske znanosti, je človek.

Slabosti policijskega poklica

so, da po večini stvari na tem svetu niso samo dobre ali samo slabe. Oboje se prepleta. Gotovo je policijski poklic, poleg tega, da je plemenit, tudi zelo zahteven in zato tudi stresen. Obleži na duši, bi lahko rekli. Ko slečeš uniformo, pogosto doživeto v službi odneseš s seboj. To je posebnost našega poklica. Zavedajoč se tega, smo skupaj z našimi psihologi tudi vzpostavili interventno 24-urno psihološko pomoč in s policisti zaupniki psihološko podporo. Za pomoč drugemu v stiski. Njihova pomoč in podpora kolegom v stiski je neprecenljiva. Ker je moč poiskati pomoč.

Na svoji poklicni poti sem se naučila

delati to, v kar sem verjameš, in verjeti v to, kar delaš. Pomembna je zahtevnost tako do sebe kot do drugih, s tem povezano prevzemanje odgovornosti in neposredna komunikacija. Spoštujem in sprejemam vse običajno in tudi drugačno. Nagibam se k razvoju, napredku, k najboljši izvedbi nas samih in našega poslanstva, ki naj bi ga policija vsak dan udejanjila pri svojem delu. Pri tem pa je pomembno, da se človek, policist, postavi za svoja prepričanja in mišljenje glede zakonitosti in pravičnosti. Ne glede na vse. To dolguje sebi in drugim.

Policijsko delo je zahtevno,

ko ga opravljajo pogumni, preudarni, pravični ljudje, zelo plemenito, atraktivno, dinamično, nikoli dolgočasno in ki, kar je bistveno, poudarja tudi pripadnost skupnosti. To je tisto, kar je še zlasti v današnjih časih zelo pomembno, torej pripadnost dobremu in drug drugemu.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

vedno znova je to izkazana solidarnost, tudi znotraj naše modre družine. Solidarnost, ki mora biti vedno iskrena in brez preračunljivosti. Solidarnost, ki priča o tisti pravi ljubezni do sočloveka, ki nima nalepk in nima razlag. Je, kar je, čista in preprosta. Ta solidarnost med ljudmi je v bistvu voda življenja.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

na poklicni poti sem sodelovala ali vodila veliko zelo pomembnih projektov, od sprememb kazenske zakonodaje, priprave nove temeljne policijske zakonodaje (Zakon o nalogah in pooblastilih policije ter Zakon o organiziranosti in delu policije), projekte s področja integritete in etike, sveta za policijsko pravo in

pooblastila, bila sem supervizorka številnih delovnih skupin, vodila sem delovno skupino za področje zakonodaje pri ustanavljanju Nacionalnega preiskovalnega urada, sodelovala z mnogimi nevladnimi organizacijami, sodelovala pri pripravi številnih pravnih aktov (Pravil policije, priročnikov, temeljnega razvojnega programa policije do leta 2025), soorganizirala številne strokovne posvete na temo policijskega dela, preprečevanja nasilja v družini, preprečevanja nasilja nad ženskami, vedno sem se trudila razbijati predsodke in stereotipe znotraj policijskega sveta. Govorili smo o homofobiji in podobno. Ob vsem tem pa sem najbolj ponosna na naš projekt vzpostavitve 24-urne psihološke pomoči v letu 2009 in pozneje tudi psihološke podpore za policiste, uvedbo mediacije in reševanja konfliktov, ustanovitev Centra za raziskovanje in socialne veščine ter ustanovitev Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov v policiji in Ministrstvu za notranje zadeve. Na zadnje naštetu sem najbolj ponosna zato, ker gre za iskrene projekte, namenjene ljudem.

Enake možnosti

so misel filozofa Platona, ki je bila zelo vizionarska, ko je v svoji idealni državi ženski dal enake pravice kot moškemu, celo več, tudi za ženske je menil, da bi lahko opravljale državotvorne vloge, da bi bile lahko čuvajke in da bi zato morale imeti enako izobrazbo in vzgojo kot moški. Zato naj bo moja misel posvečena milijonom brezimnih žensk, ki so žrtvovale svoja delovna mesta, ki so se morale odreči svojim otrokom, ki so – posiljene in izkoriščane od delodajalcev – postale brezdomke, ker so si upale povzdigniti svoj glas, ne za žensko dostojanstvo, temveč za človeško dostojanstvo. Naj bo ta moja misel zahvala vsem ženskam, ki jih je v dolgih stoletjih boja, da bi bile slišane, na grmadah, v zaporih ali za domačimi stenami utišal, zadušil ali pokončal teror patriarhalnih ideologij. V Sloveniji smo leta 2002 dobili zakon o enakih možnostih

moških in žensk. V policiji in na Ministrstvu za notranje zadeve smo tudi pri tem orali ledino. Leta 2008 sva namreč s kolegico Marino Vrečar iz Ministrstva za notranje zadeve ustanovili posvetovalno koordinacijsko telo v Ministrstvu za notranje zadeve in policiji za vsebine enakih možnostih. Poskrbeli smo, da so bile to vsebine, ki so bile redno na dnevnem redu razprav in posvetov znotraj policije in Ministrstva za notranje zadeve. Ženske smo morda fizično šibkejše, kot osebe pa smo zagotovo enako močne kot moški. Neke meje si pravzaprav sami zarišemo v svojih glavah in ustavimo se tam, kjer smo si jih postavili. Želim si, da bi se ženske odločale za svojo karierno pot na podlagi svojih želja in ciljev, ne na podlagi meja, ki jih postavljata družba ali okolica. Verjamem v to, da je naša družba lahko uspešna, če so izpopolnjene tako ženske kot moški. Sinergija obeh je tista, ki pelje k napredku. Za to pa moramo imeti vsi enake možnosti in biti vsi enako slišani. K temu je treba težiti vsak dan in zato pogosto pravim, da mora biti 8. marec prav vsak dan.

Ko imam čas zase,

ga preživljam s svojimi bližnjimi. Rada sem v naravi, rada se gibljam, rada berem, cenim življenje, cenim človeško toplino. Ne prenesem nestrpnosti, nespoštovanja, egoizma in pomanjkanja pripadnosti dobremu. Zagovarjam stališče, da ni toliko pomembno, kaj si v svojem življenju dosegel, kot to, kako se ljudje ob tebi počutijo. Moj moto je živi in pusti živeti in to je tudi tista meja, kaj maram in česa ne. Vsak od nas je ustvarjen, da bo različen in edinstven. Niti dva človeka nista enaka. Niti dve srci ne utripata v istem ritmu. Zato je nespoštovanje razlik oziroma nestrpnost do drugega nesprejemljiva in nedopustna. (Bobnar, T., osebna komunikacija, 8. marec 2022).

6.2 Melita Močnik

Organizacija: Policijska uprava Kranj

Trenutni položaj: direktorica Policijske uprave Kranj

Karierna pot:

Policiji sem se pridružila januarja 1998. Policijsko poklicno pot sem začela graditi v Sektorju mejne policije Uprave uniformirane policije. Na področju državne meje in tujcev sem naloge izvajala na različnih delovnih mestih znotraj sektorja do 2021. leta. Bila sem policijska inšpektorica, višja policijska inšpektorica, vodja dveh oddelkov in na koncu kot policijska svetnica vodja sektorja.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policistka ali policist, bi svetovala,

da se o zaposlitvi v policiji odloči po temeljitem premisleku, informirano in ob zavedanju, da je biti policist več kot zgolj poklic. Je poslanstvo, ki se pogosto ne konča ob koncu delovnega časa. Poklic, ki ga je treba čutiti in živeti tudi v prostem času.

Prednosti policijskega poklica

so razgibanost nalog, možnost pomagati drugim in ščititi ranljive, s svojim delom neposredno spreminjati družbo na boljše, s tem se krepi tudi lastno samozavedanje in spoštovanje, kar pripomore k osebni rasti. Želela bi poudariti, da je v policiji še vedno zaznati kolektivni duh in iskreno tovarištvo, kar morda v drugih delovnih sredinah izginja.

Slabost policijskega poklica

je predvsem ta, da je včasih težko popolnoma pozabiti na delo, da nas dogodki, ukrepanje in spoznanja lahko obremenijo preveč, da se včasih, ko kakšen vzporeden sistem ne deluje tako, kot bi si vsi

Fotografija 28: Melita Močnik, osebni arhiv.

želeli, počutimo nemočne in izgubimo zaupanje v odgovore družbe kot celote na izzive. Včasih je treba videti najslabše v ljudeh, da začnemo ceniti najboljše in najlepše.

Na svoji poklicni poti sem se naučila,

da je najpomembnejše biti iskren, ne zahtevati od sodelavcev ali podrejenih več, kot zahtevamo in pričakujemo sami od sebe. Pa še to – star slovenski pregovor nas uči, da lepa beseda lepo mesto najde.

Policijsko delo je zahtevno,

vendar nudi raznolikost, razgibanost, možnosti usposabljanja in nadgradnje znanj, v vsakodnevnem delu pa tudi ciljni razvoj in izkoristek osebnih potencialov ter napredovanja v okviru kariernega sistema.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

vsak uspeh, dobro opravljeno delo, še posebej pa nove policistke in policisti oziroma okrepljen interes v zadnjih dveh letih za vstop med naše vrste.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

zasebno prav gotovo vzgoja in sobivanje s sinovoma, posvojitev psičke iz zavetišča, zasaditev dreves. Poklicno je mejnikov več – ponosna sem, da sem bila del ekipe, ki je pripravljala vse potrebno za vstop Slovenije v Evropsko unijo, obe uspešno izvedeni schengenski evalvaciji, obe predsedovanji Slovenije Svetu Evropske unije. Prav gotovo sem ponosna tudi na to, da mi je bilo v policiji zaupano izvajanje vodstvenih nalog.

Fotografija 29: Simona Lilek, osebni arhiv.

Enake možnosti

živim vsak dan sproti, vedno sem bila med moškimi kolegi sprejeta kot enakovredna, kot ženska sem imela enake možnosti dela in prizadevanj kakor tudi napredovanj.

Ko imam čas zase,

vrtnarim, berem, rešujem križanke in se družim z družino, prijatelji in svojo psičko. Poskušam umiriti duha in misli ter se veseliti drobnih, vsakodnevnih radosti življenja (Močnik, M., osebna komunikacija, 28. marec, 2022)

6.3 Simona Lilek

Organizacija: Sektor kriminalistične službe policijske uprave Maribor

Trenutni položaj: vodja skupine za mladoletniško kriminaliteto

Karierna pot:

V skupini za mladoletniško kriminaliteto sem začela delati leta 1996, leta 2005 sem postala vodja skupine in to delo opravljam še zdaj.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policistka ali policist, bi svetovala,

da se za delo policistke ali policista odloči nekdo, ki ima komunikacijske sposobnosti in ga veseli razgibano delo. Policijsko delo je sicer zahtevno in naporno, saj zahteva znanja z različnih področij dela.

Prednosti policijskega poklica –

tako kot vsi poklici, ima tudi policijsko delo svoje prednosti, saj se z izobraževanjem močno razširi naše obzorje glede na to, da moramo dobro poznati zakonodajo in predpise z različnih področij.

Slabost policijskega poklica –

je zagotovo dosegljivost 24/7, kar pomeni, da smo v posameznih primerih zavezani ukrepati tudi, ko nismo v službi. Slabost našega poklica je pri obravnavi kaznivih dejanj, predvsem zoper zakonsko zvezo, družino in otroke, saj je to zelo stresno delo glede na to, da je vsak od nas član družine. Naše delo vpliva na naše družine in naše družinsko življenje zavestno ali podzavestno vpliva na naše delo in je zato tudi bolj stresno.

Na svoji poklicni poti sem se naučila,

da je najpomembnejše znati dobro poslušati in slišati.

Policijsko delo je zahtevno,

vendar je zahteven vsak poklic, če ga želiš opravljati strokovno in zakonito ter v duhu, da »se delo dobro opravi«.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

zakonske omejitve predstavljajo okvirje v družbi, znotraj katerih lahko vsi dobro delujemo, če ta pravila upoštevamo. Zame so navdih klici strank po končani obravnavi na sodišču, ki se mi zahvalijo za korektno obravnavo in opolnomočenje.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

organizacijo posveta Mladi in kriminal, ki je že 19. po vrsti. Organiziram ga vsako leto in vsakokrat se ga udeleži okoli 200 strokovnih delavcev.

Enake možnosti –

čeprav je bil v preteklosti poklic policista bolj v domeni moških, danes ženske enakopravno opravljamo ta poklic.

Ko imam čas zase,

po napornem policijskem delu počnem najrazličnejše stvari in ustvarjam zase (Lilek, S., osebna komunikacija, 28. marec, 2022).

6.4 Breda Šprajcar

Organizacija: Letalska policijska enota

Trenutni položaj: policijska inšpektorica – pilotka I

Karierna pot:

Po končanem študiju letalstva na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani sem karierno pot začela pri helikopterskem operaterju Flycom. V policiji sem kot pilotka helikopterja zaposlena zadnjih štirinajst let.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policistka ali policist, bi svetovala,

da odprto sprejema čim več znanja in stremi k dobremu sodelovanju s kolegi.

Prednosti policijskega poklica –

dinamika dela, sodelovanje različnih enot policije, timsko delo in raznolikost nalog.

Slabosti policijskega poklica –

urnik dela, omejene možnosti napredovanja in togost policijskega ustroja.

Najpomembnejše je biti vztrajen, predan in solidaren.

Policijsko delo je zahtevno,

vendar v letalski policijski enoti poleg policijskih nalog opravljamo

Fotografija 30: Breda Šprajcar, osebni arhiv.

tudi humanitarne naloge reševanja in prevoza obolelih ter poškodovanih. Sodelovanje pri takšnih nalogah je zahtevno, vendar je opravljeno delo tudi nagrajujoče, saj prinaša zadovoljstvo.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

upanje in navdih na področju policijskega dela mi prinašajo naloge, ki se končajo uspešno in s srečnim izidom, ter dobro kolegijsko sodelovanje.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

v zasebnem življenju sem najbolj ponosna na svojo družino in krog prijateljev, poklicno pa na marsikatero dobro izvedeno nalogo s kolegi v letalski policijski enoti.

Enake možnosti –

so v našem okolju ženskam dane v poklicnem življenju, v zasebnem življenju pa so še vedno precejšnje razlike med spoloma.

Ko imam čas zase,

se ukvarjam s športom in fotografijo (Šprajcar, B., osebna komunikacija, 16. marec, 2022)

6.5 Mojca Šemerl Harmel

Organizacija: višja policistka specialistka na Generalni policijski upravi v Centru za varnost in zaščito

Trenutni položaj: višja policistka specialistka

Karierna pot:

V policiji sem se zaposlila leta 1987 kot administratorica v Policijski

upravi Ljubljana, in sicer na področju splošnega kriminala. Po treh letih dela v administraciji sem leta 1991 sprejela službo kriminalistke na takratni Policijski upravi Ljubljana okolica. Ker je šlo za majhno upravo, sem delala na področju splošnega in organiziranega kriminala. Med vojno za Slovenijo sem bila aktivno vključena v naloge, ki jih je imela takrat kriminalistična služba (na terenu smo obravnavali dogodke oziroma kazniva dejanja, povezana s takratnimi razmerami, in tudi na splošno s področjem, ki ga pokriva kriminalistična služba). Med vojno za Slovenijo leta 1991 sem sodelovala pri ogledih kaznivih dejanj in drugih dogodkov, povezanih z vojnimi dogodki, bila sem v patroljah (kriminalist, specialec, policist), ki so ponoči opravljale kontrole vojašnic, in opravljala vse druge naloge v zvezi z zagotavljanjem varnosti. Takrat smo bili večinoma na terenu in tudi delovni čas se je skoraj vsak dan raztegnil v noč. Ker sem bila zelo malo doma, me je v službi velikokrat skrbelo, kako je doma, saj sta bila otroka še zelo majhna. Predvsem zato, ker nikoli nisem vedela, kaj se bo zgodilo tisti dan oziroma kdaj bom sploh lahko odšla domov. Tudi po končani vojni sem sodelovala pri različnih nalogah, ki so bile neposredno povezane z vojno (predvsem na področju organizirane kriminalitete). V tem obdobju sem tudi opravila kriminalistični tečaj. Na splošno je bilo obdobje vojne, in tudi meseci po njej, zelo pestro tako glede zahtevnosti takratnega položaja kot tudi razmer na terenu. Leta 1992 sta se Policijska uprava Ljubljana mesto in Policijska uprava Ljubljana okolica združili v eno upravo. Kmalu po združitvi me je tedanji vodja skupine za krvne in spolne delikte vprašal, ali bi bila kriminalistka v njegovi skupini. Ponudba me je zelo presenetila, saj do takrat ženske niso neposredno delale na tem področju (ne na upravi v Ljubljani in, kolikor vem, ne na drugih upravah po Sloveniji). Kljub pomisleku sodelavcev in očeta, ki je bil upokojeni kriminalist, sem sprejela ponudbo in tako se je začelo moje 23-letno delo na »krvnih«. Na začetku je bilo težko, ne toliko

zaradi samega dela kot zaradi odnosa kolegov do mene. Zelo težko so se sprijaznili, da ženska dela v tako »elitni« skupini. Takrat so bili v skupini predvsem kriminalisti »starega kova«, ki so to »novotarijo« zelo težko sprejeli in so mi svoje nestrinjanje tudi jasno pokazali; več mesecev so me ignorirali, prikrivali so mi informacije, le stežka so mi pomagali in podobno. Spomnim se dogodka, da so ob najdbi razpadajočega trupla v hiši z ogledom čakali cel dopoldan, da bi jaz popoldne, ko sem bila dežurna, prevzela ogled. Na ogled sta šla z mano dva sodelavca. Tam sta sedela pred hišo in štopala, koliko časa bom sploh lahko zdržala na ogledu glede na to, da je šlo za razpadajoče truplo. Ko sem ogled brez težav opravila do konca, sta bila kolega vidno razočarana. In podobnih zgodb je bilo še kar nekaj. Tega kolegu, ki je prišel v skupino takrat kot jaz, niso počeli in so ga od prvega dne sprejeli kot enakovrednega člana skupine. Če pomislim nazaj, se še danes sprašujem, kako sem vse to lahko zdržala. Najverjetneje zaradi trme in tudi zaradi moje velike želje, da bi delala na tem področju. Kasneje, ko so v skupino prišli mlajši sodelavci, predvsem tisti iz »civila«, se je zame stanje zelo izboljšalo. Novi sodelavci niso imeli predsodkov in so z menoj brez težav sodelovali. Nekaj časa sem bila tudi pomočnica vodje skupine za krvne in spolne delikte. Leta 2015 sem iz Policijske uprave Ljubljana odšla na Center za varovanje in zaščito, kjer sem zaposlena še danes. Delam na področju varovanja varovanih oseb, natančneje na področju preventivno-obveščevalne dejavnosti. Čeprav sem odšla na drugo delovno mesto, ki ni neposredno povezano s kriminalistično službo, še vedno sodelujem v skupini za preiskovanje množičnih nesreč.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policist ali policistka, bi svetovala –

saj ne vem, najbrž to, da to ni samo poklic, ampak je način življenja, poslanstvo, težko rečem. Za ta poklic ni primeren vsak,

naj poskusijo, in če jim to delo ne bo ustrezalo, naj gredo takoj drugam. Naj poiščejo druge izzive, ker ni hujšega kot to, da z muko hodiš na delo. Predvsem naj se za delo policista ne odločajo na podlagi kriminalističnih nadaljevanj in akcijskih filmov, ker ni tako, niti slučajno ... Velikokrat je delo mukotrpno, veliko je pisanja, izpolnjevanja obrazcev, nič kaj filmsko.

Prednosti policijskega poklica –

govorim lahko le v svojem imenu, kaj so zame prednosti, mogoče mi je policijsko delo dalo neko širino, spoznanje, da vsi nismo privilegirani, da se je treba potruditi za uspeh, naučiš se potrpežljivosti, sodelovanja, sprejemanja drugačnost in še veliko drugega.

Slabosti policijskega poklica –

od čisto običajnih zadev, kot je nereden delavnik, delo med prazniki, ponoči, dežurstva, velike odgovornosti do čisto osebnih izzivov; kako se soočiti s smrtjo, z zanemarjenimi otroki, nasiljem; s stvarmi, ki jih večina nikoli ne vidi oziroma ne občuti. Bi pa navedla še en, ne tako nepomemben segment – policisti smo veliko bolj pod drobnogledom javnosti kot drugi poklici, tako v službi kot tudi v prostem času.

Na svoji poklicni poti sem se naučila –

vse zgoraj naštetu in še veliko več. Čeprav sem pri svojem delu videla in doživela veliko grdega, stvari, ki bi jih najraje pozabila, sem še vedno ohranila prepričanje, da je večina ljudi dobrih in da obstaja med nami še veliko človečnosti. O slabih stvareh več ne razmišljam.

Policijsko delo je zahtevno –

vsako delo je zahtevno, če ga opravljaš odgovorno in profesionalno. Ima pa prav gotovo neke specifike, ki jih večina poklicev nima. Že to,

da nosiš orožje, da ljudem omejuješ svobodo, sta samo dve stvari, ki sta resnično posebni in ki terjata veliko mero odgovornosti, znanja, vaje, integritete in profesionalnosti. Da ne govorim o vsem, kar v službi vidiš ter slišiš in kar lahko vpliva na tvoje zasebno življenje. Ne da lahko, zagotovo vpliva, in to nosiš v sebi še dolgo. To sta občutila tudi moja otroka, saj sem bila včasih pretirano panična, če ju ni bilo ob pravem času domov ali če se nista takoj oglasila na telefon.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

na področju policijskega dela se mi je zdelo zelo zanimivo dejstvo, da sem pri delu in tudi pri sodelavcih spoznala tiste najboljše, najsrčnejše osebe, pa tudi tiste najpodlejše, ki jih ne bi želela nikoli več srečati. Upanje pa mi prinaša dejstvo, da kljub vsemu, kar se dogaja v družbi in tudi v policiji, še vedno obstajajo osebe, ki se jih razveseliš in ki ti dajejo upanje, »da bo še vse okej«.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

da me nekateri dogodki, povezani s službo, niso zlomili, in da sem še vedno ohranila vero v dobro. Ponosna sem tudi na to, da so mi bili vedno na prvem mestu ljudje, predvsem tisti brez vez, poznanstev, tisti z roba družbe. Predvsem pa privilegij, da sem govorila v imenu tistih, ki tega niso več mogli.

Enake možnosti –

glede na to, da sem v policiji že zelo dolgo, lahko povem, da se je stanje v zvezi z enakimi možnostmi izboljšalo. Včasih je bilo v policiji zelo malo žensk, ki so delale kot policistke ali kriminalistke. Šele sčasoma se je to spremenilo in zdaj ženskeasedajo tudi pomembne funkcije v policiji, in to je edino pravilno. Spomnim se dogodka, ko sem v začetku kariere prišla ponoči na eno od policijskih postaj in mi dežurni ni odklenil vhodnih vrat, ker mi ni

Fotografija 31: Mateja Müller, osebni arhiv.

verjel, da sem kriminalistka za krvne in spolne delikte. In podobnih dogodkov je bilo veliko, eni so bili smešni, drugi niti ne. Zato mi je današnja policija veliko bolj všeč od tiste, s katero sem se srečala na začetku službene poti. Seveda ni še vse super in marsikaj bi se še dalo izboljšati; predvsem z izobraževanjem, pogovori, zgledom in boljšim razumevanjem vloge posameznika, tako moškega kot ženske. Verjamem v to in za to sem si vedno prizadevala in se bom še v prihodnje.

Ko imam čas zase –

mogoče so me vse izkušnje, ki sem jih dobila pri delu policistke oziroma kriminalistke, naučile, da je življenje kratko in da se lahko zelo hitro kaj zalomi. Zato si brez slabe vesti vzamem čas zase, za branje, potovanja, šport in druženje z meni dragimi ljudmi. Prav s tistimi, brez katerih ne bi zdržala vsega, kar sem osebno in poklicno doživela v vseh letih službe v policiji (Šemerl Hermel, M., osebna komunikacija, 27. junij, 2022).

6.6 Mateja Müller

Organizacija: Policijska postaja Ljubljana Center, Policijska uprava Ljubljana

Trenutni položaj: višja policistka – starejša policistka (vodja patrulje)

Karierna pot:

V policijo sem prišla leta 2008 in vse od začetka sem zaposlena na Policijski postaji Ljubljana Center na Trdinovi 10 v Ljubljani. Zadnjih deset let delam v patrulji na vseh delovnih področjih, predvsem pa v prometni patrulji kot vodja patrulje z nazivom višji policist – starejši policist. V teh letih sem dodobra spoznala delo na naši

policijski postaji. Poznam celotno problematiko na vseh področjih dela (cestnoprometnih predpisov, kaznivih dejanj, dejanj s področja javnega reda in miru ter drugih). V zadnjih desetih letih sem bila vsako leto ocenjena z odlično oceno, razen leta 2014, ko sem bila devet mesecev na porodniškem dopustu in odsotna z dela. Zaradi dobrih ocen menim, da sem dobro podkovana v znanju.

Imam visokošolsko univerzitetno izobrazbo, diplomirala sem leta 2007 na Fakulteti za turistične študije Portorož – Turistica, kjer sem pridobila naziv dipl. ing. org. tur. (univerzitetni program). Trenutno se ob rednem delu šolam na Policijski akademiji na Višji policijski šoli v Tacnu. Aktivno govorim angleški, nemški, hrvaški in srbski jezik (z znanjem cirilice), pasivno pa italijanski, bolgarski ter makedonski jezik.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policistka ali policist, bi svetovala,

da povpraša starejše policiste, kakšno je njihovo delo ter katere so njihove pozitivne in negativne izkušnje v tem poklicu. Zaveda naj se, da delo policista ni takšno, kot ga prikazujejo razne televizijske nadaljevanke, in da ni samo »akcija«, temveč delo zajema tudi pisanje številnih dokumentov, dobro poznavanje različnih zakonov in ustreznih komunikacijskih veščin. Prav tako bi svetovala, da si v začetku vzame čas in tudi sam, kadar je le mogoče, v prostem času preuči zakonodajo, ki je tako pomembna za ta poklic. Na začetku svoje poklicne poti naj se obrne na izkušene policiste in policistke ter jih poprosi za strokovno pomoč. Predvsem pa bi vsem svetovala, da so v postopku do strank prijazni in razumevajoči, hkrati pa strokovni in avtoritativni.

Prednosti policijskega poklica –

redno delo in stalna služba, ki je v teh časih še kako pomembna.

Razgibano delo, ki na terenu nikoli ni dolgočasno, je prav tako ena od prednosti našega dela. Tudi pojavljanje policistov v medijih, kadar naredijo dobro delo in so za to pohvaljeni ter posebej omenjeni kot ljudje, ki jim je mar do sočloveka in ne opravljajo svojega dela samo zaradi plačila, temveč so pripravljeni tvegati tudi svoje življenje. To je posebnost našega poklica. V policiji imamo tudi stalno možnost nadgrajevanja znanja in učenja v celotni karieri.

Slabosti policijskega poklica –

so vsekakor neenakomerno razporejen delovni čas (nočne in dnevne izmene, delo ob koncu tedna). Slabosti so tudi stres in pritiski vodstva, ki jih ljudje različno občutimo, kar lahko povzroči poslabšanje psihofizičnega stanja policistov. Ena od slabosti je vsekakor tudi pogled javnosti na nas kot na »policiste« in ne na navadne državljane. Slabost so tudi nevarnosti pri vsakdanjem delu, saj kot policist nikoli ne veš, kdaj te bo kdo napadel in ali se boš vrnil domov živ in zdrav k svojim najdražjim. Delovnik policista na terenu se lahko pogosto tudi podaljša glede na razmere in dodeljeno delo, kar pomeni, da ne moreš vedno vedeti, kdaj boš prišel domov. Slaba stran policijskega dela je tudi izgorelost policistov na obremenjenih policijskih postajah, med katere spada tudi Policijska postaja Ljubljana Center, kjer sem zaposlena.

Na svoji poklicni poti sem se naučila,

da je najpomembnejše ostati zbran in osredotočen na svoje delo. Prav tako, da v nekaterih situacijah ni dobro vpletati lastnih čustev. Da to dosežeš, so potrebne dolgoletne izkušnje, sicer kot oseba lahko čustveno izgoriš. Leta izkušenj v svoji poklicni karieri so me privedla do spoznanja, da težav iz službe ne smem nositi domov, ampak jih moram pustiti v službi, čeprav je to včasih zelo težko doseči in se s tem spopadam še dandanes. Na svoji poklicni poti sem se naučila, da moraš biti do vseh sodelavcev prijazen in z njimi

sodelovati, saj nikoli ne veš, kdaj boš potreboval njihovo pomoč, in prav je, da imamo prijateljske odnose. Skupaj zmoremo! Nihče ne zna vsega, skupaj znamo in zmoremo vse! Poklicna pot me je naučila, da mladim policistom pomagam pri delu, saj sem bila tudi jaz nekdaj začetnica. Na začetku mi nekateri policisti pri delu niso pomagali in niso bili solidarni, zaradi česar se mi je takrat zdel ta poklic izjemno težak. Pri dolgoletnem delu na terenu sem spoznala, da lepa beseda lepo mesto najde. Čeprav ni vedno tako, pa je vsekakor prav, da vsakemu damo možnost za prijazen pogovor in razumevanje, tudi kadar gre za težavne stranke v postopkih.

Polijsko delo je zahtevno,

vendar včasih prinese zadoščenje in dober občutek v srcu, ko pomagaš sočloveku v stiski. Bistvo je včasih očem skrito, vendar z leti ugotovimo, kaj je pri našem delu res pomembno. Naše delo je zahtevno, vendar ga opravljam z veseljem, ker je razgibano in zanimivo. Mnogim »malim junakom« smo policisti in policistke vzorniki, in tako je prav. Ponosna sem, da opravljam svoje delo, ker sem vzornica tudi svoji hčerki, ki mi pomeni vse na svetu.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

predvsem da bom lahko pri svojem delu v prihodnosti pomagala žrtvam nasilja in ljudem v stiski. Navdihuje me, da bom lahko še komu rešila življenje, kot sva ga letos s partnerjem, ko sva rešila samomorilno žensko iz Ljubljane in ji podarila »novo življenje«. Upam, da bo policijsko delo spet postalo cenjeno in spoštovano, kot je bilo včasih, saj bi bilo zaradi specifičnosti našega dela tako prav. Ne nazadnje pa zase tudi upam, da bom z leti dodeljena na bolj umirjeno delovno mesto in dočakala zaslužen upokojev.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

ponosna sem na svojo hčerko, ki mi pomeni vse na svetu. Ponosna sem, da je moje življenjsko vodilo: Ne stori drugemu, česar ne želiš, da drugi stori tebi. Ponosna sem, da sem iskrena in poštena pri svojem delu do strank v postopku in sodelavcev. Največja vrednota je vsekakor moje zdravje in zdravje moje hčerke, ponosna pa sem tudi na to, da sem pozitivna oseba in materialno preskrbljena ter neodvisna od drugih. Z drugimi besedami, sem močna ženska in menim, da me je tako izoblikovalo življenje z vsemi padci in vzponi.

Enake možnosti

si želim v policiji za ženske in moške. Enake možnosti si želim za vse v policiji, ne glede na starost, spol, raso, videz, narodnost, vero, jezik, politično prepričanje, izobrazbo, družbeni položaj in spolno usmeritev. Želim, da smo vsi enaki pred zakonom.

Ko imam čas zase,

ga najraje preživim s svojo hčerko, daleč stran na morju. Najraje se potapljam, vozim s čolnom in odkrivam divje plaže. V prostem času rada potujem in odkrivam nove poti ter srečujem nove ljudi. To vsakega od nas bogati. Najraje vzgajam svojo hčerko v prijazno in spoštljivo punčko, saj verjamem, da se pri otrocih začne boljši svet za vse nas. Bodimo strpni in prijazni. Moj najljubši citat je »Če hočeš videti, moraš gledati s srcem. Bistvo je očem nevidno!« (Mali princ, Antoine de Saint-Exupéry) (Müller, M., osebna komunikacija, 16. marec 2022).

6.7 Majda Nagode

Organizacija: Policijska postaja Ljubljana Center

Trenutni položaj: načelnica policijske postaje

Karierna pot:

V policiji sem se zaposlila 1999 leta kot kandidatka za policistko. Naloge policistke sem začela opravljati na Policijski postaji Ljubljana Vič vse do leta 2009. V tem obdobju sem delala v redni in prometni patrulji, nato kot vodja policijskega okoliša in v zadnjih treh letih kot policistka kriminalistka. Leta 2009 sem na Policijski postaji Ljubljana Bežigrad kot pomočnica komandirja vodila delo na področju javnega reda in miru. Leta 2012 sem bila premeščena na Policijsko postajo Ljubljana Moste, kjer sem opravljala naloge tako imenovanega prvega pomočnika komandirja. Decembra 2014 sem postala komandirka na Policijski postaji Logatec, avgusta 2020 pa sem prevzela vodenje Policijske postaje Ljubljana Bežigrad. Od sredine decembra 2021 vodim Policijsko postajo Ljubljana Center.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policistka ali policist, bi svetovala,

da delo policista/policistke prinaša neprecenljive življenjske izkušnje in te pogosto zaznamuje za celo življenje. Za naše delo je tudi pomembno, da znamo ljudi poslušati in slišati, še pomembneje pa se je pravočasno in hitro odzvati na poklicne nevarnosti ter varnostne izzive, ki jih prinaša vsakdanje delo policista.

Prednosti policijskega poklica –

delo je izredno dinamično, vsak dan drugačno in se večinoma opravlja na terenu med ljudmi. Tako pri svojem delu policist prihaja do stikov z ljudmi različnih družbenih slojev, pogledov, izobrazbe in življenjskih navad in si pri tem širi obzorje, povečuje znanje, spoznava družbo ter odnose v njej kot celoti.

Slabosti policijskega poklica –

policisti delajo v neenakomernem delovnem času, ob koncu tedna in praznikih in se tudi spoprijemajo z različnimi stresnimi situacijami, ki jih narekuje policijsko delo. V zadnjih letih se tudi

povečuje količina administrativnega dela, prav tako pa se od policista zahteva poznavanje in razumevanje cele vrste pravnih predpisov s področja prekrškovnega in kazenskega prava.

Na svoji poklicni poti sem se naučila,

da je najpomembnejše, da svoje delo opravljaš pošteno, z veliko stopnjo integritete, in da naloge opravljaš za ljudi. Naše poslanstvo je, da zagotavljamo varnost tako posamezniku kot celotni družbi in spoštujemo človekove pravice in temeljne svoboščine. Vodje moramo policiste na to opozarjati, jim svetovati in pomagati, nuditi oporo in pomoč. Zato moramo za svoj kader skrbeti tako, da zaposlenim omogočimo izobraževanja in usposabljanja, jih motiviramo in smo jim v oporo, tudi kadar se znajdejo v težavah v službi ali v zasebnem življenju. Včasih moramo kot policijske vodje zaradi zagotavljanja normalnega delovnega procesa tudi odločiti v korist službe in kakšno od želja svojih delavcev začasno omejiti ali preklicati, kar pa ni ravno lahko.

Policijsko delo je zahtevno,

vendar zanimivo in ne enolično. Vsak dan doživimo kaj novega, v bistvu noben postopek ni popolnoma enak. Delo je tudi zelo zahtevno, policisti morajo namreč poznati številne pravne predpise in velikokrat tudi svoje delo in postopke zagovarjati pred sodiščem. Delo vodje je še toliko bolj zahtevno, saj mora stremeti k temu, da so načrtovane naloge policijske postaje izvedene, obenem pa tudi sprotno spremljati operativno dogajanje in se nanj pravočasno odzvati. Ob tem je treba skrbeti za svoj kader, jih motivirati in spodbujati k učinkovitosti. Tu imajo veliko vlogo tudi pomočniki načelnikov oziroma načelnic, ki vodijo, usmerjajo in nadzirajo strokovnost dela policistov.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

v začetku svoje kariere sem v policijo vstopila z veliko entuziazma in ponosa, da bom svoje delo lahko opravljala v taki službi in sistemu, kot je policija. Moja osnovna načela so bila služiti in varovati, da, samo tako preprosto in neobremenjeno je bilo takrat videnje tega poklica.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

da opravljam delo, ki sem si ga srčno želela opravljati, in to je vodenje policijske postaje. Vodenje je zahtevno, treba je sprejemati odločitve in odgovornost, istočasno pa tudi razumeti želje in težave zaposlenih. Vodja mora biti sočuten in razumevajoč do zaposlenih, hkrati pa mora iskati njihove potenciale, jih pravilno usmerjati, da lahko svoje zmožnosti čim bolj izkoristijo. Delo s kadri je ena najzahtevnejših nalog vodje, zato si vsak dosežek pri tem štejem za nov dosežek v življenju.

Enake možnosti –

menim, da so v policiji vsaj na lokalni ravni zagotovljene. Opravljanje zahtevnejših del pa prinese tudi sprejemanje večje odgovornosti. Tukaj kot vodja opažam, da ženske te odgovornosti še niso pripravljene sprejeti toliko, kot bi si sama želela.

Ko imam čas zase,

se predvsem posvetim najprej svoji družini. Voditi tako številčno in operativno obremenjeno policijsko postajo je zahtevno, treba se je večkrat odzvati tudi v svojem prostem času. Trenutno svoj prosti čas posvečam študiju, ki ga želim čim prej uspešno končati (Nagode, M., osebna komunikacija, 29. marec, 2022).

6.8 Vanja Bratušek

Organizacija: Služba direktorja Policijske uprave Kranj

Trenutni položaj: samostojna policijska inšpektorica v Oddelku za organizacijo in kadrovske zadeve

Karierna pot:

V policiji oziroma takratni milici sem se zaposlila 1. aprila 1986. Svojo poklicno pot sem začela na takratni Postaji milice Jesenice, jo nadaljevala v Oddelku skupnih služb takratne Uprave za notranje zadeve Kranj. Od 1. aprila 1996 sem zaposlena v Službi direktorja Policijske uprave Kranj (prej Urad načelnika), najprej kot kadrovnica – socialna delavka, zdaj kot samostojna policijska inšpektorica.

Od samega začetka oziroma ustanovitve sem članica Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi in svetovalka za pomoč in informiranje na področju varovanja dostojanstva na Policijski upravi Kranj.

Nekomu, ki se je pravkar odločil postati policistka ali policist, bi svetovala, da pred končno odločitvijo za ta poklic dobro premisli in pretehta različne dejavnike – od sposobnosti, želja, interesov in življenjskega sloga ter se vpraša, ali je to res pravi poklic, ki ga želi opravljati celo življenje.

Prednosti policijskega poklica –

predvsem raznoliko delo, dinamično in z veliko izzivi. Delo daje ogromno možnosti in izzivov, tako da v službi ni nikoli dolgčas.

Slabosti policijskega poklica –

pri opravljanju dela obstajajo nevarnosti za zdravje in poškodbe,

Fotografija 32: Vanja Bratušek, osebni arhiv.

prav tako je delo stresno. V nekaterih primerih lahko ogroža tudi življenje.

Na svoji poklicni poti sem se naučila, da je najpomembnejše

slediti svoji poti, vrednotam in prepričanju, da si pošten, spoštljiv in korekten ter da odgovorno sprejemaš odločitve in resno jemlješ svoje delo.

Policijsko delo je zahtevno,

ker uživa ugled v družbi. Ima svoje poslanstvo pomagati ljudem in sočloveku. Hkrati je poklic, ki v prihodnosti ne bo izumrl.

Kaj vam prinaša upanje in vas navdihuje na področju policijskega dela –

pestrost delovnih nalog, spreminjanje posameznih aktivnosti in možnosti medsebojne pomoči pri delu kakor tudi zavedanje, da večji del nalog, ki jih opravljam, neposredno pomaga tako posameznikom kot organizaciji.

Najbolj sem ponosna na naslednji dosežek v življenju –

ponosna sem na kar nekaj stvari, zato bi težko opredelila, na kaj najbolj. Ponosna sem nase kot osebo, nase kot uslužbenko policije, nase kot članico skupnosti in dobro ter ponosno državljanko Slovenije.

Enake možnosti je treba zagotoviti za vse, brez izjem. V službi in zasebnem življenju je treba stremeti k zagotavljanju enakih možnosti in preprečevanju kršitev oziroma različnih diskriminacij.

Ko imam čas zase,

se sprehajam v naravi, berem knjige in si privoščim počitek ob dobri glasbi. Z veseljem naredim dolg sprehod. Rada potujem in

spoznavam nove kraje ter običaje. Rada sem tudi v dobri družbi ob prijetnem klepetu in kavi (Bratušek, V., osebna komunikacija, 4. oktober, 2022).

6.9 Neža Miklič

Dolgoletna preiskovalka sumov kaznivih dejanj nasilja v družini, nasilja nad otroki in sumov spolnih zlorab otrok, avtorica več strokovnih gradiv s tega področja, vodja mladoletniškega oddelka na Generalni policijski upravi, mednarodno certificirana strokovnjakinja za izvedbo forenzičnega intervjuja, predavateljica in nosilka predmetov s področja kriminalistike na Višji policijski šoli v Tacnu. Neža Miklič je tudi kot sodelavka znala prisluhniti vsakomur, svoje primere je obravnavala s posebno natančnostjo in občutkom za ljudi. Da bo uspešna tudi v vlogi vodje, nismo bili presenečeni. Je tudi oseba, ki svoje izjemne izkušnje prenaša na mlade policiste in policiste ter širšo javnost.

Fotografija 33: Neža Miklič, osebni arhiv.

Kakšna je pravzaprav razlika med vodjo skupine za mladoletniško kriminaliteto na Policijski upravi Ljubljana in vodjo Oddelka za mladoletniško kriminaliteto na Generalni policijski upravi? Zakaj nam zaupati, ko želimo prijaviti kaznivo dejanje nasilja v družini in spolno zlorabo otroka?

V policiji sem se zaposlila leta 1998 po končanem študiju na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani. Pozneje sem diplomirala še na Fakulteti za družbene vede. Preden sem postala vodja skupine za mladoletniško kriminaliteto na ljubljanski policijski upravi, sem enajst let delala kot kriminalistka. Postopke sem izvajala samostojno in bila zanje odgovorna, lahko sem se posvetovala z vodjo skupine in preostalimi preiskovalci v skupini. Delo je bilo osredotočeno na reševanje primerov, ki sem si jih sama izbrala.

Nekako sem »obdelovala svoj vrtilček«, kot se radi izrazimo. Ko pa postaneš vodja skupine, postaneš odgovoren za delovanje celotne skupine, ki jo usmerjaš, pomagaš neposredno, vedeti moraš, kdo je najprimernejši za reševanje določenih postopkov, dobro moraš poznati svoje sodelavce. To je pomembno vedeti, saj si v vlogi delitve dela. Nekateri radi delajo sami, nekateri v dvojicah, poznati moraš prednosti obeh vidikov moškega in ženskega, kar zagotovo omogoča večjo strokovnost in profesionalnost. Sama sem na primer zelo rada delala v dvojicah s kolegom kriminalistom. V vlogi vodje si povezan z nadrejenim vodstvom, obenem pa vzdržuješ stik s terenom. Izjemno pomembna sta skrb za dobro delovno vzdušje in vzpostavitev zaupljivega odnosa. Treba se je zavedati, da se kriminalisti in kriminalistke na tem področju srečujejo s težkimi situacijami, ki se te vsakič znova dotaknejo. Na Generalni policijski upravi pa je tvoja naloga nuditi strokovno podporo na državni ravni vsem policijskim upravam, se povezovati in usklajevati z drugimi ministrstvi na medresorski ravni, sodelovati s tožilstvom, na mednarodnem področju s policijami tujih držav, sodelovati pri sprejemanju zakonodaje, biti odgovoren za organizacijo usposabljanj in izobraževanj. Zagovarjaš akcijske načrte, si mednarodno dejaven, koordiniraš na državni ravni. Pomembno je sodelovanje z mediji, povezovanje s policijami tujih držav, Evropske unije in Balkana zaradi posebnosti tega območja. Gre bolj za strateške zadeve. Način dela je drugačen. To delo ni več operativno, in če nikoli ne bi delala v operativi, bi težko predavala, saj zdaj stvari bolje razumem. Pomembno je povezovanje teorije in prakse. Študentje se učijo na delavnicah, rešujejo primere. Zame je posebno priznanje, ko na evalvacijah preberem opombe bodočih kolegov in kolegic, ki napišejo, da se vidi, kako rada sem opravljala delo kriminalistke. Čeprav zdaj predavam, se še vedno vključujem v izvedbe forenzičnih intervjujev. V Sloveniji ima deset kriminalistov in kriminalistk certifikat za izvedbo forenzičnega

intervjuja z otroki. Nova hiša za otroke nas lahko z odredbo sodišča aktivira za zaslišanje otroka. Izjemnega pomena je, da nas vedno več piše strokovne članke, pripravljamo gradivo, priročnike. Tudi to je način uporabnega znanja. V pripravi je na primer kriminalistični terminološki slovar, ki bo pomemben prispevek s tega področja. Ponosni smo, ko prejemamo povabila tožilstva, sodišča, šolstva, zdravstva, naj s svojimi prispevki aktivno sodelujemo na posvetih, okroglih mizah, konferencah. Timsko delo, poznavanje in spoštovanje dela kot pristojnosti drug drugega izboljšuje kakovost. Na tem področju se moramo stalno izobraževati, naša dolžnost je tudi samoizobraževanje, da bi bolje razumeli posamezne dogodke. Policija odpre vrata. Mi smo tukaj, da varujemo življenja in pomagamo. Osnovna naloga policije je reševanje ljudi.

Kako pomembno je sodelovanje policije z drugimi akterji, tožilstvom, nevladnimi organizacijami in centri za socialno delo, uvajanje novih oblik dela, dobrih praks za delo, izmenjava izkušenj, ustrezna zakonodaja na tem področju?

Sodelovanje je izjemno pomembno, da ne rečem najpomembnejše pri našem delu. Izmenjava izkušenj, znanj, zavedanje, da smo partnerji in timski delavci. Timsko delo, poznavanje in spoštovanje dela kot pristojnosti drug drugega dviguje kakovost.

Kakšna je vloga policistk v policiji danes, ko jih je več in ko so zastopane tudi na položajih odločanja, in kako je to pomembno na področju preprečevanja nasilja v družini, ko gre za ženska vprašanja?

Vsak, ki želi strokovno napredovati, biti kompetenten, si mora za to ves čas prizadevati in se na celotni karierni poti stalno izobraževati. Preprosto se mora rad učiti. Vsak izmed nas lahko k temu nekaj doda, in raznolikost moško-ženskega kolektiva pomeni samo prednost. Pri preprečevanju nasilja v družini, nasilja nad ženskami,

je pomembno ozaveščanje družbe, vsakega predstavnika posebej že od malih nog. Boj proti nasilju je naš skupni boj. Policija se s področjem nasilja v družini loteva sistemsko in celovito. Prednostno v obliki usposabljanj in izobraževanj poznavanja posebnosti tega področja. V tem delu že desetletja dejavno sodeluje pri pripravi gradiva, raznovrstnih priročnikov tako za laično kot strokovno javnost. Medijsko pojasnjuje zahtevnost problematike, ko policija v najbolj aktivni fazi nasilja posreduje neposredno na domu. Policija vstopa, ko so razmere najtežje, s svojimi ukrepi blaži, nikakor pa ne more kompleksnosti problematike reševati. Policija odpira vrata drugim službam, saj je sprememba vedenja in ravnanja vedno dolgotrajna.

Kakšna je nova generacija policistk in policistov in kje so najpomembnejši poudarki pri usposabljanju in izobraževanju za preprečevanje nasilja v družini, nasilja nad ženskami in spolnih zlorab otrok?

Če sem iskrena, sem najbolj ponosna, ko kandidatka/kandidat za policistko/policista že med študijem pove, da se »vidi« na področju kriminalistike. Zame to pomeni, da mi jih je uspelo navdušiti, da sem predstavila tematiko kot vredno, pomembno. Zastopanost obeh spolov in različni pristopi so že dolgo nekaj samoumevnega za kakovostno delo v policiji. Pri kandidatih in kandidatkah za policiste najbolj cenim, da so se pripravljene učiti, da imajo motivacijo, da so samoaktivni, da tekmujejo sami s seboj in si želijo biti vedno boljši. Moramo se zavedati, da smo policistke in policisti v službi ljudi, za občanke in občane, za njihovo varnost in zagotavljanje pomoči. Kakovostno znanje pa je za uspešno delo vselej ključno. Policija odpre vrata. Mi smo tukaj, da varujemo življenja in zagotavljamo pomoč. Osnovna naloga policije je reševanje ljudi (Miklič, N., osebna komunikacija, 18. avgust, 2022).

6.10 Martina Stergar

Niti v sanjah si ni predstavljala, da bo kdaj policistka. Najprej si je želela postati plesalka, pozneje so se te sanje hitro razblinile, nato je želela postati organizatorica kulturnega življenja, na koncu pa jo je pot zapeljala v pedagoške vode. Ker je bilo po končani fakulteti težko dobiti pripravniško mesto, je prošnjo poslala tudi na policijo. Tam je bila sprejeta kot pripravnica aprila 1996. Povedali so ji, da je najprimernejša za delo na mladoletniškem oddelku, ki je bil pristojen za preiskovanje kaznivih dejanj s področja nasilja v družini, spolne zlorabe, kaznivih dejanj, ki jih storijo mladoletniki. Razočaranje, ker bo opravljala poklic kriminalistke, torej preiskovanje kaznivih dejanj, namesto konkretnega dela z mladoletniki in otroki, je bilo veliko.

Odgovorno, strokovno in zahtevno delo, mlad kolektiv, raznolika izobrazbena struktura, od pravnice, psihologinje, pedagoginje do socialne delavke, spolno uravnotežena zastopanost na delovnem mestu so jo prepričali, da je ostala. Še več, znanje, ki ga je pridobila med študijem, je lahko uspešno izkoristila. Skoraj devet let je vztrajala na tem zahtevnem področju. Najtežje je bilo usklajevati službene obveznosti z zasebnim življenjem – dva majhna otroka, dežurstva, delo v popoldanskem in nočnem času. Dnevi, meseci, leta so kar leteli. Prav tako je bilo včasih treba nekomu povedati, kaj se ji je zgodilo na delovnem mestu, in partner ni bil vedno primerna oseba. Zato je marsikatero zgodbo zapisala. Na oddelku so že takrat veliko govorili o nujnosti zagotovitve 24-urne pomoči policistkam in policistom. Kar nekaj let je preteklo, da se je to končno zgodilo. Za uspešno opravljanje takega poklica je nujna podpora družine, partnerja. Največje zadovoljstvo pri delu je našla na področju promocije politike enakosti spolov v Centru za raziskovanje in socialne veščine na Policijski akademiji. Politika

enakosti spolov namreč vpliva na kakovost našega življenja, ukrepi, ki jih sprejemamo na različnih področjih, kot so zdravje, vzgoja, izobraževanje, sociala, predsodki in stereotipi, odnos do nasilja v družbi ter drugo vplivajo na naše življenje. Osebnostno meni, da so za ženske največja ovira za njihovo karierno napredovanje prav družinske obveznosti in tradicionalna vloga žensk, ki je še prisotna, prav tako pa tudi predsodki in stereotipi. Skrb za otroke, starejše in gospodinjstva opravila so še vedno v večji domeni žensk. Zaradi navedenega se izgubi marsikateri ženski potencial. V policijskem poklicu pa je zaradi dela v neenakomernem delovnem času to še težje. Raziskave na tem področju so nujne, so pokazatelj realnega stanja in podlaga za nove ukrepe in aktivnosti, priložnost za izboljšave.

6.11 Adrijana Pavlovič

Adrijana Pavlovič je policistka, zaposlena v konjenici. Svojo policijsko pot je po študiju na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani nadaljevala v Tacnu, kjer se je leta 2008 vpisala na Policijsko akademijo in šolanje uspešno končala. Zaposlila se je leta 2010 na Policijski postaji Ljubljana Center kot policist opazovalec, peš in na kolesu, pozneje pa je delala v intervencijski patrulji. Leta 2015 je zasedla mesto v učni skupini na Postaji konjeniške policije Ljubljana in usposabljanje uspešno končala. Januarja 2016 se je zaposlila na Postaji konjeniške policije Ljubljana kot policist konjenik specialist. Delo s konji ni samo služba, ampak je poslanstvo, ki ga lahko opravljajo samo posamezniki, ki imajo čut za živali, saj nam te v veliki meri vse dobro tudi vračajo.

Žensk v konjenici je malo, saj je delo fizično zelo naporno. Prisotne so tudi na večjih demonstracijah, ki so jim bili priča v zadnjem

Fotografija 34: Adrijana Pavlovič, osebni arhiv.

obdobju. Ženske so bile zaposlene v konjenici že pred več kot 30 leti, kjer so se postavile ob ramo moškim kolegom na konjih (Pavlovič, A., osebna komunikacija, 20. april, 2023).

6.12 Mojca Jovan

Mojca se je v Centru za kriminalistično tehnične preiskave, ki je bil takrat del Uprave kriminalistične službe, zaposlila jeseni leta 1996. Pravi, da je policiji zvesta že skoraj sedemindvajset let. Kot mlada diplomirana molekularna biologinja pred tem ni delovala v svoji stroki, temveč, morda zanimivo, kot pevka v opernem zboru. V časopisu Delo je bil objavljen intervju s takratnim direktorjem Centra za kriminalistično tehnične preiskave Janezom Goljo, ki je nakazal, da bodo na forenziki potrebovali biologe. Kandidirala je za prosto delovno mesto. Preiskave sledi DNK (deoksiribonukleinske kisline) so bile še v povojih, neslutene razsežnosti identifikacije storilcev kaznivih dejanj s pomočjo določanja profila DNK takrat v polnem obsegu ni mogel predvideti še nihče. Na začetku je bilo njeno delo preiskovanje mikrosledi, predvsem tekstilnih vlaken, ki so na različnih površinah ostala po tesnem stiku, ter preiskava in primerjava las in dlak (tudi živalskih). Leta 1997 je opravila večmesečni kriminalistični tečaj in s tem jo je policijsko delo čisto posrkalo vase. Medtem je razvoj znanosti na področju DNK potekal z »eksponentialno hitrostjo v realnem času«, lahko bi rekli, da skoraj enako kot dandanes po metodi PCR (polymerase chain reaction – verižna reakcija s polimerazo) poteka pomnoževanje skromnih bioloških sledi, zavarovanih pri ogledih kaznivih dejanj. Forenzični strokovnjaki, Evropska mreža inštitutov za forenzične znanosti – ENFSI (European Network of Forensic Science Institutes), katere člana sta od ustanovitve vodja oddelka Aleksander Regent in dr. Katja Drobnič, so razvoju povsem sledili in hkrati z drugimi

Fotografija 35: Mojca Jovan, osebni arhiv.

profiliranje DNK uvedli tudi v slovenskem forenzičnem laboratoriju. Pri tem je policija zagotavljala vso podporo. Razvoju znanosti in zgodovinskemu trenutku je hvaležna, da je lahko postala živa priča navdušujoči revoluciji v forenziki. Preiskave bioloških sledi so postale paradni konj forenzičnih preiskav, ki imajo močno dokazno vrednost. Od takrat pa do danes je razvoj na področju forenzičnega preiskovanja bioloških sledi še napredoval, število zadev za obravnavo v njihovem laboratoriju se je strmo povečalo. Danes jih je na oddelku zaposlenih petnajst, od tega kar dvanajst žensk.

Z veseljem je že pred desetletjem sprejela članstvo v posvetovalnem telesu za integracijo načela enakosti spolov ter imenovanje za svetovalko za pomoč in informiranje o ukrepih v zvezi z varstvom pred spolnim in drugim nadlegovanjem in trpinčenjem. Prepričana je, da prav na teh področjih lahko svoje naravoslovno-tehnično delo dopolni in poživi s ciljem krepiti boljše medsebojne odnose in občo človečnost. Udeleževala se je mnogih zanimivih polemik in predavanj ter spremljala izjemno rast družbene in osebne občutljivosti glede vključenosti žensk in varovanja dostojanstva. Zastavljeni cilji so se dokaj uspešno udejanjili v zakonodaji in sodni praksi. Upa, da je poleg svojega strokovnega dela prispevala vsaj kamenček pri gradnji bolj ozaveščene in vključujoče družbe (tudi) za ženske (Jovan, M., osebna komunikacija, 2. februar, 2023).

6.13 Jasna Litrop Mulec

Policijskim vrstam se je pridružila leta 1997. To je bila od nekdanjena želja. Da bi počela v življenju kaj drugega, si ni znala predstavljati. Službovati je začela v Ljubljani, nato je po nekaj letih dobila premestitev v domači kraj, in sicer Mursko Soboto. Na domačem terenu se je preizkusila na številnih področjih dela v policiji, končala je tudi študij na Fakulteti za varnostne vede.

Fotografija 36: Jasna Litrop Mulec, osebni arhiv.

Je velika ljubiteljica živali. V njenih očeh se je vedno zaiskrilo, ko je delo lahko opravljala z vodnikom službenega psa in njegovim štirinožnim prijateljem. Od nekdanj si je želela, da bi tudi sama postala vodnica službenega psa. Ta pot je bila malo težja, vendar ji je leta 2007 uspelo. Že prej je uspešno opravila izpite za kandidatko za vodnico službenega psa, nato je istega leta začela tečaj s svojim prvim štirinožnim partnerjem, nemškim ovčarjem Mikijem. Želja se ji je uresničila. Pot do uspeha ni bila lahka, marsikdaj se je morala bolj dokazovati kot njeni kolegi vodniki, ker je bila takrat šele druga vodnica službenega psa v Sloveniji, in sicer na območju Prekmurja. V današnjih časih je policistkam veliko lažje v tej specialnosti, saj sta s kolegico iz Ljubljane uspešno zaorali ledino. Vodnice službenih psov dokazujejo, da ne zaostajajo za svojimi kolegi, ki jih zdaj obravnavajo enakovredno sebi. Prav tako je k uveljavitvi policistk vodnic veliko prispeval Oddelek za šolanje službenih psov, ki se je odločil za ta korak.

Njena predanost poklicu policistke vodnice službenega psa se ji je obrestovala, po Mikiju je prišel belgijski ovčar Zen, oba sta z njo dočakala častitljivo starost 14 let, nato mladička Oni, ki ji iz zdravstvenih razlogov žal ni uspelo postati »policistka« in zdaj prav tako uživa doma, zdaj pa svoje poslanstvo v policiji izpolnjuje z belgijskim ovčarjem Lordom.

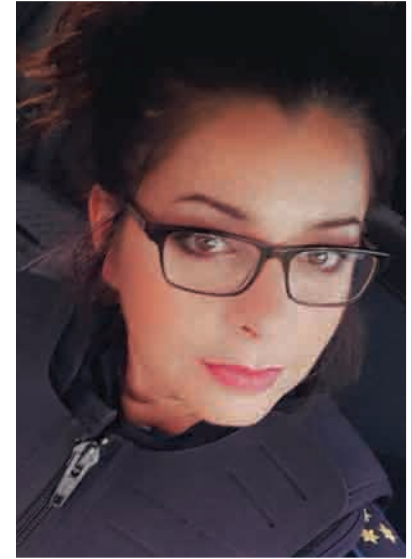
Delo policistke vodnice službenega psa opravlja z največjim veseljem, saj s tem izpolnjuje tudi poslanstvo za splošno dobrobit živali. Ni zmeraj lahko, vendar s pomočjo štirih tačk gre vse lažje! (Litrop Mulec, J., osebna komunikacija, 5. maj, 2023).

7 Raznolikost zgodb nas bogati

7.1 Nataša Žagar

Nataša Žagar je prva romska policistka v Sloveniji in Evropi. Dvajset let je že aktivna na področju romske tematike. Kot romska policistka se je v policiji vključevala v različne delavnice, izobraževanja in usposabljanja, prav tako v preventivne dejavnosti. Nataša je aktivistka za pravice Romov, otrok in žensk, je tudi predavateljica romščine. Nekaj let je delala na Uradu vlade za narodnosti, nato pa se je ponovno zaposlila v policiji. Sama pove, da je imela starše, ki so jo spodbujali, prav tako so jo Romi dobro sprejemali kot policistko, pogosto jim je bila vzgled. Trenutno je zaposlena na Policijski upravi Novo mesto. Leta 2007 je bila nominirana tudi za Slovenko leta (Šuler, 2021).

7.2 Mirela Ćorić

Mirela Ćorić je policistka, ki je oktobra 2012 sama na kolesu prijela dva roparja zlatarne v Ljubljani. Ne enega, ampak dva. Pravi, da med postopkom strahu ni občutila, šele ko se je zvečer vrnila domov, je o dogodku začela razmišljati. O tem, kako se je vse začelo, je povedala: »Po zvezi so sporočili, da se je na Wolfovi ulici v Ljubljani zgodil rop zlatarne, opisali so tudi osumljenca in smer, v katero sta pobegnila. Napotila sem se v omenjeno smer in roparja sta dejansko pritekla naravnost proti meni. Storilca je prepoznala po opisu. Za njima sem zavpila: Stoj, policija!« Ker pa se osumljenca navkljub njenim pozivom nista ustavila, jima je začela slediti. Roparja sta med tekom odmetavala stvari, ki so ju očitno ovirale pri begu, drug drugega sta vmes tudi čakala,

nazadnje pa sta omagala in se ustavila. Kot je povedala Mirela, je med policijskim postopkom ves čas spremljala okolico in dogajanje okrog roparjev, saj so bili na cesti šolarji ter drugi mimoidoči, zaradi katerih je morala biti še posebej pazljiva. O situaciji, v kateri se je znašla, je povedala: »Treba je bilo predvidevati najhujše in paziti na varnost sebe ter drugih. Iz toka sem nato potegnila orožje in ju še enkrat pozvala, naj se ustavita.« Roparja sta njene ukaze upoštevala in se ulegla na tla. Za njuno vklenitev se ni odločila, saj je presodila, da tega takrat ne bi bilo varno storiti. Na kraj so nato v minuti ali dveh prispeli kolegi policisti, ki so poskrbeli za aretacijo storilcev (Švajger, 2012).

7.3 Stanislava Zupanc

Fotografija 38: Stanislava Zupanc, osebni arhiv.

Policistka Zupančeva s Policijske postaje Dolenjske Toplice se je leta 2014 odločila, da direktorju Policijske uprave Novo mesto predlaga izvedbo dobrodelnega projekta, ki ga je poimenovala Blazinice tolažbe. Zamislila si je tehniko krpanke, ki se šiva ročno, brez uporabe šivalnega stroja. Predlagala je, da bi blazinice lahko izdelovale policistke in tudi policisti. V policijskem postopku jo je namreč pretresel dogodek v prometni nesreči, v kateri je bil udeležen deček, ki je prestrašeno opazoval, kako so reševalci oživljali enega od njegovih staršev. Zaradi nerazumevanja dogajanja se je otrok znašel v veliki stiski. S sodelavko sta ga poskušali zamotiti in mu ob tem razkazovali policijsko vozilo, delovanje lučk in druge stvari. Takrat je pomislila, koliko lažje bi bilo otroku, če bi imel v takih trenutkih pri sebi nekaj za tolažbo, blazinic tolažbe, nekakšno nasmejano prijateljico svetlih očk, ki dajejo upanje, da bo še vse v redu. V projekt, ki se še nadaljuje, se je vključilo več kot sto policistk, in narejenih je že veliko blazinic (Cah, 2014, str. 10–13).

7.4 Renata Oražem

Renata Oražem je svoja osnovnošolska leta preživljala na Obali. Že kot enajstletno deklenco jo je oče navdušil za streljanje z zračno puško. Spominja se njunega prvega obiska strelišča, prvih nekaj strelav je zgrešilo tarčo. Kmalu se je včlanila v strelsko družino, kjer je nabirala prve izkušnje in med vrstniki zelo hitro napredovala. Še več, ni dolgo trajalo, da je prekašala tudi svojega očeta. Kombinacija talenta, vrhunske opreme in pridnega treniranja jo je kmalu izstrelila med najboljše, saj se je že po nekaj mesecih uvrstila na državno prvenstvo.

Po končani srednji šoli se je preselila v Ljubljano, kjer je lahko trenirala pod vodstvom trenerja. Pri 21. letih se je prijavila na razgovor pri takratnem poveljniku Specialne enote policije Vinku Bezniku. Takratno vodstvo Ministrstva za notranje zadeve je želelo v specialni enoti ustanoviti manjšo skupino deklet, ki bi opravljala podobna dela in naloge, kot jih opravljajo danes dekleta v Centru za varovanje in zaščito. Ko so ji predstavili, da se urijo v hribih, taktiki, potapljanju in še marsikaj drugega, je bilo navdušenje tako veliko, da se je takoj prijavila za ta poklic.

Po končanem tečaju pooblaščenosti v Tacnu se je zaposlila kot pripravnica v enoti A, tj. operativni enoti. Specialna enota je imela takrat tri oddelke: enoto A (operativa), enoto B (specialnosti) in enoto C (logistika). V prvi letih dela v specialni enoti se je intenzivno urila v veščinah in spretnostih, ki jih morajo obvladati specialci. Nato se je priključila skupini ostrostrelcev, ki je takrat delovala v sklopu enote B.

Spomni se prvih trenutkov, ko je prišla v specialno enoto. Nekateri starejši policisti so jo gledali z začudenjem, ker je bila ena redkih

policistk »specialk« na terenu. Že na prvih strelskih preverjanjih je deklasirala svoje moške kolege in s tem pridobila njihovo zaupanje. »Sprva so me nekateri gledali zviška in z nezaupanjem, češ kaj dela punca v taki enoti. Že na enem od prvih usposabljanj so pripravili preizkus, s katerim so me najbrž hoteli postaviti na realna tla,« pove v šali. »Streljali smo v parih. Tisti, ki bi zmagal, bi se uvrstil naprej. »Ostala sem praktično do konca in se pomerila še s sodelavcem, ki je bil eden glasnejših kritikov. Na veliko presenečenje vseh sem ga premagala. To je bil velik, prelomni trenutek. Sodelavci so mi segli v roko in mi tako pokazali, da so me sprejeli. Spomnim se, da mi je to veliko pomenilo, več kot marsikatera osvojena medalja.«

Delo, ki ga je nato opravljala kot ostrostrelka, je na trenutke spominjalo na kakšne filmske prizore. Tako je na primer z »višinske točke« varovala obisk ameriškega predsednika Clintona, obisk papeža Janeza Pavla II., opravljala je tudi varovanje dogodka G7 in še vrsto drugih varnostno zahtevnih dogodkov, objektov in oseb. V tistem času je imela Renata status kategorizirane športnice mednarodnega razreda in se aktivno udeleževala tekmovanj v okviru državne reprezentance. In čeprav se je sprva želela zaposliti v policiji kot vrhunska športnica v Oddelku vrhunskih športnikov, sta jo raznolikost in oblika dela v specialni enoti tako močno navdušili in prevzeli, da je želja po športnem oddelku počasi usahnila. Tudi s kolektivom se je dobro ujela in ga ni želela zamenjati.

Renata je leta 2008 diplomirala na Fakulteti za varnostne vede in bila od leta 2011 do 2020 v specialni enoti vodja Oddelka za operativno podporo. V tem času se je morala naučiti popolnoma drugih znanj, predvsem priprave različnih dokumentov in dela z računalnikom, za kar pravi, da ji je bilo težko, ker takega dela ni bila vajena. Naučila se je menedžmenta, vodenja, organiziranja delovnega procesa. »Vsega se lahko naučiš, če le obstajata želja in

volja,« pravi. Med kolegi velja za energično žensko, ki ima korekten in enak odnos do vseh, predvsem pa velja za vztrajno. Pravijo, da ne odstopa od svojih prepričanj. Verjetno ji tudi zato nekateri še danes rečejo »šefica«, čeprav že nekaj časa ni vodja.

Kot višja policijska inšpektorica je še vedno zaposlena v specialni enoti, kjer poleg drugih delovnih nalog prenaša svoje bogato znanje in izkušnje na mlajše kolege, predvsem ko gre za priprave na strelska tekmovanja v policiji. Nemalokrat jo lahko srečamo tudi na dogodkih, kjer policija širši javnosti predstavlja svoje delo. Kot ena redkih policistk »specialk« je zdaj, ko ji ni treba več skrivati svoje identitete, v javnosti že mnogim poznana. Predvsem med mladimi zbuja veliko zanimanja za ta poklic.

Kljub delu v enoti je bila Renata tekmovalno aktivna vse do leta 2017. V tem obdobju je bila večkratna državna prvakinja in rekorderka v streljanju z zračno, malokalibrsko in veliko kalibrsko puško ter svetovna prvakinja in evropska podprvakinja v streljanju s samostrelom. Na podlagi vrhunskih rezultatov jo je Strelska zveza Slovenije enajstkrat izbrala za najboljšo strelko leta.

V vseh teh letih se je v večinomoma moškem kolektivu specialne enote počutila sprejeto. »Morda zato, ker sem jim na policijskih igrah, kjer morajo v ekipi nastopiti tudi ženske, večkrat priborila zlato medaljo in jim rešila čast,« pove v šali. Meni, da kljub mnenju nekaterih, ženske v policiji niso v neprivilegiranem položaju v primerjavi z moškimi.

Renata, ki je tudi prejemnica bronastega in srebrnega ščita Policije, še naprej prizadevno opravlja različne naloge kot predana pripadnica specialne enote. Kot pravi, ima še vedno najraje teren in komaj čaka, da mora kam iti, le da ni v pisarni. Rada ima svoj red in

si vse vnaprej načrtuje. To velja tudi za obroke, in vsi jo poznajo po tem, da je, ko je še delala večinoma na terenu, že zjutraj ob odhodu vedno najprej vprašala, kdaj in kaj bodo jedli. To je očitno spraševala redno in s takim pričakovanjem, da je njeno »gurmanstvo« postalo njen zaščitni znak in predmet internega »štosiranja«, s katerim so težke dneve začenjali s smehom (Oražem, R., osebna komunikacija, 24. november, 2022).

7.5 Biserka Debeljak

Njen življenjski cilj je bil od mladih nog postati čelistka in igrati v godalnem orkestru ljubljanske opere. Po končani srednji glasbeni šoli in dvanajstletnem igranju v orkestru se je vpisala na Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani in po petih letih diplomirala iz zgodovine umetnosti in etnologije. Že nekaj dni po diplomi, leta 1969 je bilo to še mogoče, je sprejela službo vzgojiteljice v Dijaškem domu Majde Vrhovnik v Ljubljani. Živela je v Kranju, kjer se ji je že po enem mesecu enaka služba ponudila v kranjskem dijaškem domu. Z veseljem se je lotila dela s srednješolkami kranjskih šol, ki niso bile dosti mlajše od nje. Imela je redno službo, plačo, turnusi: jutranji, popoldanski, večerni, dežurstva ob nedeljah in praznikih je niso motili. Delo z mladimi je bilo prijetno, saj se je z njimi poistovetila v marsikateri življenjski situaciji.

Sčasoma je začela razmišljati o svojem dokončanem študiju. Takrat gotovo še ni razmišljala o tem, kje bo zaposlena ali kako bo pridobljeno znanje uporabila v življenju. Stroka jo je zanimala in veselila ter povezovala z glasbeno umetnostjo, obiski v galerijah in muzejih pa so bili njen najljubši hobi že od mladih nog.

Po letu dela v dijaškem domu je v časopisu Delu prebrala oglas za mesto kustosa v Kriminalističnem muzeju v Srednji strokovni

Fotografija 39: Biserka Debeljak, osebni arhiv.

šoli za notranje zadeve v Tacnu in napisala prošnjo. Povabili so jo na razgovor. Z neko neznano tesnobo se je od avtobusne postaje v Mednem napotila do šole, saj nikoli prej ni slišala ne za šolo ne za muzej. Sprejela sta jo ravnatelj Anton Zupančič in takratni kustos muzeja Svetozar Šubarevič, ki se je odpravljajal v pokoj.

Jasno sliko o gradivu, ki ga hrani muzej, in njenem delu je dobila zelo hitro. Muzejsko gradivo je arhivirano, v najkrajšem času ga je treba pripraviti in razstaviti. V arhivu je zagledala kazenske spise z albumi fotografij, zanje do takrat neverjetne prizore iz resničnega življenja, umore s sekiro, strelne rane z detajli, različne načine vlomov, vlomijska orodja in podobno.

Kaj pa Michelangelo, Rembrandt, Goya, Rodin, Šubic, Plečnik, Kobilca, kaj pa duhovna kultura Južne Afrike, materialna kultura Prekmurja? Vsa pričakovanja, ki jih je imela med študijem, so se ji v trenutku sesula.

Službo kustosinje je sprejela. Pol leta jo je Svetozar Šubarevič uvajal v delo. Dolga leta je delal v kriminalistični tehniki in se, po lastnem prepričanju, specializiral za daktiloskopijo. Ustrezne izobrazbe za delo v muzeju ni imel, izredno previdno pa je ravnal z gradivom, ki je bilo ob njenem prihodu deponirano.

Na podlagi dogovorov s komisijo in podkomisijami, v katerih so bili kriminalisti različnih oddelkov in zunanji sodelavci, so kriminalistični muzej odprli 13. maja 1973 leta z naslednjimi zbirkami: krvni in spolni delikti, premoženjski delikti in zgodovinski prikaz izvrševanja kazni.

Muzejski svet je predlagal razširitev muzejske tematike s primeri gospodarske kriminalitete, neupravičene proizvodnje in prometa

z mamili, mladinskega prestopništva in rehabilitacije mladih prestopnikov ter primeri politične kriminalitete, pozneje imenovane zbirke kaznivih dejanj, vezane na varnost države in njeno ustavno ureditev. Gradiva je bilo veliko, treba ga je bilo pripraviti za ogled.

Splošni del strokovnega izpita je opravila po šestih mesecih na podlagi literature in virov, po dveh letih je naredila strokovni izpit za muzealce po Pravilniku o strokovnih izpitih v galerijah in muzejih. Po opravljenih izpitih se je posvetila individualnemu učenju neznanih tem. Kmalu potem jo je leta 1976 takratni ravnatelj šolskega centra Ivan Winkler napotil na polletni podiplomski kriminalistični tečaj. Od sedem do devet ur predavanj dnevno je poslušala skupaj s 25 kolegi in tremi kolegicami, ki so se zaposlili v organih za notranje zadeve na delovnih mestih pooblaščenih uradnih oseb. Predavanja so imeli v prostorih Gasilske brigade na Vojkovi ulici v Ljubljani. Do leta 1997 je imela status pooblaščenega uradne osebe, ko je bil ukinjen za vse pooblaščenega uslužbenca Ministrstva za notranje zadeve.

Leta 1979 se je vpisala na tretjo stopnjo kazenskoopravnih zadev na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani in dva semestra poslušala predavanja. Opravila je sedem izpitov in elaborat ter sprejela naslov specialistične naloge Transinstitucionalno obravnavanje uživanja drog v Sloveniji. Zaradi študija soproga Andreja, ki je istočasno pripravljala svoj magistrski, je študij končala z dodatnimi štirimi izpiti in magistrsko nalogo Naloge policije pri varovanju kulturne dediščine in preiskovanju kaznivih dejanj, povezanih z umetninami. Na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru je magistrirala 23. januarja 2009.

Izobraževala se je tudi drugače. V času službovanja je opravila šest tečajev angleščine in naredila izpit. Na posvetovanjih je

dopolnjevala znanje, dolgoletne izkušnje pa je z referati na konferencah prenašala tudi na mlajše kolegice in kolege iz drugih muzejev v Sloveniji in v drugih republikah nekdanje Jugoslavije.

Leta 1976 se je pojavila potreba po zbiranju gradiva o zgodovini organov za notranje zadeve. Skupaj z republiškimi in pokrajinskimi odbori borcev so zbirali gradivo o oblikah boja proti okupatorju med drugo svetovno vojno in odpirali zgodovinske razstave. V okviru Kriminalističnega muzeja, ki se je prav zaradi zgodovinskega gradiva preimenoval v Muzej organov za notranje zadeve, je nastal drugi oddelek muzeja, oddelek o zaščiti narodnoosvobodilnega gibanja. Z razstavami so gostovali v krajih Slovenije, kjer so bile uprave za notranje zadeve in policijske postaje.

Potreba po razstavi in nato stalni zbirki tretjega oddelka, oddelka o razvoju varnostnega sistema, je nastala za zbiranje gradiva o dogodku v Ljubljani, akciji Sever 1. decembra 1989, manevrski strukturi narodne zaščite leta 1990 in bojih leta 1991, ko se je Slovenija pripravljala na osamosvojitve.

Razstava Aktivnosti policije v boju za samostojno in demokratično Slovenijo, ki jo je pripravila ob ustanovitvi Združenja Sever 26. marca 1994 v Zavarovalnici Tilia v Novem mestu, je prikazovala združenja delavcev organov za notranje zadeve in drugih sodelujočih pri bojih za osvoboditev in osamosvojitve Slovenije. Članica Združenja Sever je od 26. marca 1994.

Ker je vodstvo izobraževalnega centra leta 2001 zaradi prostorskih potreb takrat ustanovljene Višje šole za notranje zadeve v Tacnu muzejsko gradivo deponiralo, so v dogovoru z Muzejem novejše zgodovine v Ljubljani šest mesecev gostovali v njihovih prostorih in potem še tri mesece v dogovoru s Festivalom Ljubljana in Darkom

Brlekom v Hribarjevi dvorani na Ljubljanskem gradu. Žal so potem celotno gradivo za nedoločen čas arhivirali, iskali številne lokacije za ponovno postavitev muzeja, a je vse ostalo le na papirju do leta 2005, ko so muzejsko gradivo v veliko manjšem obsegu ponovno razstavili v neprimernih prostorih Policijske akademije, v prostorih, namenjenih hrambi nekdanje opreme kadetov. Tam je še danes, kar povzroča jezo in žalost vsem tistim, ki so zaradi tega prizadeti. Teh ni malo.

Leta 2004 je Ministrstvo za notranje zadeve izdalo njeno knjigo z naslovom Muzej organov za notranje zadeve, Katalog in zapiski o zgodovini muzeja, muzejskih predmetih in ljudeh, ki so ga ustvarjali. Knjiga z 286 stranmi je edini dokument časa, ko je muzej deloval v celotnem drugem nadstropju šole in širil obzorje tako strokovni kot laični javnosti. Muzejsko zbirko si je letno ogledalo do 40 tisoč obiskovalcev.

Biserka pove, da ta knjiga ni nobena znanost, je le rezultat njenega polnega 40-letnega dela v muzeju, je dokument o gradivu, ki ga je zbiral in vključevala v posamezne zbirke kriminalističnega oddelka, zaščiti narodnoosvobodilnega gibanja in razvoju varnostnega sistema, tematskih razstavah zunaj muzejskih prostorov in inštitucijah, s katerimi je sodelovala.

Tudi v pokoju od 15. julija 2011 je dejavna. Ob 25. obletnici samostojne suverene države Slovenije leta 2016 sta skupaj z generalnim sekretarjem Združenja Sever pripravila v okviru Policijskega veteranskega društva Sever novo razstavo Vojna za samostojno Slovenijo 1991, dokumentirala sta tudi dejstva o tajnih skladiščih orožja milice v letih 1990 in 1991.

Razstava gostuje po vsej Sloveniji, ker želijo predstaviti osamosvojitveno vojno iz leta 1991 predvsem mladim, zlasti tistim,

ki v času vojne niso bili niti rojeni in ne morejo vedeti, kako smo postali neodvisna in suverena država. Ob zaključku pove, da bo vesela in ponosna, če bo lahko prispevala delček svojega dela v novo postavitev muzeja ob njegovi lanski 100-letnici, ki se že dolgo pripravlja v primernih prostorih v Domu Maksa Perca na Kotnikovi 8 v Ljubljani.

Potrebe po poglobljenem kriminalističnem znanju so vedno večje, pomembna je nadgradnja znanja, tudi z novimi primeri kaznivih dejanj, njihovega odkrivanja, preiskovanja in dokazovanja krivde storilcev. Prav tako védenje o polpretekli zgodovini organov notranjih zadev širi in bogati znanje strokovne in laične javnosti (Debeljak, B., osebna komunikacija, 27. oktober 2022).

7.6 Silva Weiss Janžek

Silva Weiss Janžek se je v Kadetski šoli za miličnike zaposlila leta 1985. V kadetnici, kot so takrat imenovali šolo, je poučevala najprej matematiko, pozneje pa računalništvo. Takratne udeležence izobraževanja so poimenovali kadeti. Splošno izobraževalne predmete so večinoma poučevale ženske, medtem ko so strokovne predmete poučevali večinoma moški, redko tudi ženske. Ti učitelji in učiteljice so nosili policijske uniforme.

V času osamosvojitvene vojne so vsi učitelji, ki so sodelovali v komisijah na zaključnih izpitih, dežurali in čakali, da kadeti opravijo zaključne izpite in končajo šolanje. Zaključna slovesnost je bila v telovadnici, kadeti so bili v delovnih uniformah, pozneje pa so jih z avtobusi odpeljali direktno na teren. To pa nobenega učitelja ni pustilo ravnodušnega.

Leta 1992 je bil štiriletni program prenovljen, šola se je preimenovala v Srednjo policijsko šolo. V ta program so se leta 1998, ki je bilo zadnje leto vpisa, lahko vpisala tudi dekleta. Udeleženci izobraževanja so imeli status dijaka, poimenovanje kadeti pa se obdržalo v pogovorni rabi. Ti dijaki so lahko šolanje končali z zaključnim izpitom ali splošno maturo, kar je bilo pomembno tudi za nadaljnje šolanje na višjih in visokih šolah.

S kadeti in pozneje dijaki je bilo prijetno delati. Včasih je od kadetov oziroma dijakov dobila tudi kakšen neprijeten komentar, vendar ga je vedno preslišala, nikoli se na to ni odzvala. Ko so se v Srednji policijski šoli dijakom pridružila dekleta, je bila to kar sprememba. Čeprav so bila dekleta bolj prizadevna, so bili medsebojni odnosi med dekleti in medsebojni odnosi med fanti različni. Dekleta so znala biti med seboj bolj neprizanesljiva, medtem ko so fantje znali bolj stopiti skupaj. Tudi puberteta je bila pri dekletih težja.

Vendar so bila dekleta v Srednjo policijsko šolo vpisana samo eno generacijo, saj je bila naslednje leto šola ukinjena. Po tem so začeli v Šolo za policiste sprejemati kandidate in kandidatke za policiste in policistke po končani srednji šoli. Takrat so bili dekleta in fantje bolj zreli. V Šoli za policiste je začela učiti tudi strokovni predmet informatika in telekomunikacije. Za poučevanje tega predmeta je bilo treba opraviti usposabljanje za pooblaščen uradne osebe, kar je pomenilo tudi nošenje policijske uniforme. Pozneje je Silva sodelovala na usposabljanjih za policiste nadzornike državne meje. Poučevanje je nadaljevala na višješolskem študijskem programu policist, kjer je poučevala študentke in študente. Izvedbo tega programa je prevzela Višja policijska šola, ki je že pred tem izobraževala policiste po višješolskem programu višji policist. Diplomanti višješolskega študijskega programa policist pridobijo višješolsko strokovno izobrazbo in naziv strokovne izobrazbe policist/policistka.

Poučevanje na višješolskem študijskem programu se razlikuje od srednješolskega. Študentke in študentje so zaposleni, zato jim pripadajo vse pravice iz delovnega razmerja. To je včasih ovira pri poučevanju. Na Višji policijski šoli poteka tudi izredni študij za policiste, ki so končali predhodna izobraževanja za poklic policista. Na teh oddelkih študirajo policisti z daljšo delovno prakso, zato je pogosto delo s temi študenti lažje, saj si medsebojno delijo različne izkušnje, kar olajša delo učiteljem. Redni študenti pa se prvič srečujejo s poklicnimi vsebinami, zato je delo na teh oddelkih mogoče bolj suhoparno, ker jih je treba najprej seznaniti z osnovami, da lahko pozneje nadaljujejo praktično delo. To se opazi tudi pri diplomskih nalogah, saj se izredni študentje lotijo nalog, v katerih opišejo obravnavo nekega policijskega dogodka, pri rednih študentih pa diplomska dela temeljijo na teoriji. Pri tem mora biti mentor natančen, saj je treba vsako nalogo pazljivo prebrati in preverjati, ali študent upošteva navodila za pisanje. Iz prakse lahko potrdi, da je bila največja težava prepričati študenta, da navede vire, iz katerih je povzema ali navajal določen del besedila. Silva se je upokojila leta 2019 (Weiss Janžek, S., osebna komunikacija, 21. april, 2023).

7.7 Andrej Bolčina

94-letni Andrej Bolčina, nekdanji partizan, domoljub, miličnik, komandir in višji inšpektor milice v pokoju, nam je s svojim izjemnim spominom in kondicijo za njegova leta v intervjuju o ženskah v policiji povedal veliko zanimivega.

Rodil se je leta 1929 na Otlici nad Ajdovščino v takratni Italiji. Po končani osnovni šoli, ki je potekala v italijanščini, je kot pastir drobnice stopil v partizane v zaščitno enoto IX. korpusa

narodnoosvobodilne vojske. Sodeloval je v končnih bojih za osvoboditev Trsta in se po končani drugi svetovni vojni zaposlil kot odrski delavec pri Slovenskem gledališču v Trstu. Februarja 1947 je zapustil Trst in bil sprejet v milico, takrat na Primorskem še narodno zaščito. Služenja vojaškega roka je bil oproščen, ker je bil med drugo svetovno vojno kot otrok v partizanih.

Prvo službo je dobil na splošni postaji milice Grahovo ob Bači, Okrajni ljudski odbor Tolmin, Tajništvo za notranje zadeve. Ko se je zaposlil, je imel končano samo osnovno šolo. Pri sebi hrani fotografijo, kjer je v prvi miličniški uniformi, to fotografijo je potreboval za službeno izkaznico.

Na začetku njegovega službovanja ni bilo žensk na postajah milice. Ko so v Breginjskem kotu ustanovili novo postajo milice (ta predel je najprej spadal v cono A Julijske krajine, od 15. septembra 1947 pa k Jugoslaviji), je tam služboval do konca leta 1947.

Pomlajevanje v takratni milici se je začelo šele na začetku leta 1948. Takrat je bil sprejet predpis, da je v milico lahko sprejet polnoletni mladenič, ki je moral podpisati pogodbo, da bo v milici služil vsaj šest let, ta leta pa se mu priznajo za služenje vojaškega roka v takratni Jugoslovanski ljudski armadi. Za te novince je bil na Jesenicah, pozneje pa v Begunjah, kratek tečaj, da so postali miličniki pripravniki. Januarja 1949 se je v begunjski graščini začelo redno izobraževanje miličnikov.

Miličniška uniforma je bila temnomodre barve. Stoječi ovratnik. Sukno (blago). Jahalne hlače, za miličnike visoki čevlji in ovijače²⁴, le oficirji so dobili škornje. Ampak tudi miličniki so bili iznajdljivi in so

²⁴ Ovijače – povoj iz blaga, ki so si ga ovili od čevljev do kolen (Bolčina, A., osebna komunikacija, 22. junij, 2023).

si priskrbeli škornje, ker niso marali ovijač. Tudi srajce s stoječim, tako imenovanim ruskim ovratnikom so predelovali v običajen kroj. K letni uniformi je krajši čas pripadala samo bluza, bež barve z visokim ovratnikom. Pozneje so dobili letne srajce in letne hlače ter nizke čevlje.

Nato je bil premeščen v Kazensko poboljševalni dom Begunje na Gorenjskem, ženski zapor. Bil je stražar za zunanje varovanje zapora. Tam se je prvič srečal z miličnicami, ki so bile paznice v tem zaporu. Opravljali so zunanje varovanje, pazili, da zapornice niso pobegnile. Moških je bilo okoli deset, za eno stražarsko mesto. S paznicami oziroma miličnicami moški v varovanju niso bili službeno povezani niti niso z njimi sodelovali. Ženske miličnice so bile samostojna enota, ki ji je poveljevala ženska. Stanovale in prehranjevale so se v graščini. Bile so oblečene v enak kroj uniforme kakor miličniki: temnomodra uniforma iz sukna, visok ovratnik, krilo ali hlače. Titovka z zvezdo. Pištola na pasu, gumijevka.

V Begunjah je delal od januarja do začetka junija 1948. Nato je bil cel ženski zapor preseljen v grad Rajhenburg. Njega so poslali v Radovljico na splošno postajo milice. Tam so patroljirali, posredovali pri izgredih kršitev javnega reda in miru, obravnavali kazniva dejanja, na primer tatvine, pisali ovadbe za tožilstvo, obravnavali mladoletnike, opravljali kontrolo potnikov na vlaku Jesenice–Ljubljana, obravnavali tihotapstva, izvajali kontrolo prometa in drugo. V Radovljici na postaji milice je ostal do leta 1948. Miličnike, ki so bili samski, so pogosteje selili na različne policijske postaje. Leta 1949 so ga poslali v šolo za miličnike v Begunje, bivali so v internatu, ki je bil v isti stavbi, kjer je bila tudi šola. Andrej je povedal, da so se tečajji za miličnike izvajali že prej, in sicer na Jesenicah. Na Jesenicah je bila šola za miličnike pripravnike. Ti miličniki pripravniki so dobili bolj vojaško vzgojo, od drugega, na primer

zakonodaje, pa le osnove. Ker je šolo za miličnike končal z odliko, je bil takoj povišan v komandirja in služboval na postaji milice Ljubno ob Savinji. Šolanje je pozneje nadaljeval v podoficirski šoli v Begunjah, ki je trajalo eno šolsko leto, nato pa je postal vzgojitelj v šoli za miličnike v Begunjah, kjer je ostal do leta 1952. Ta šola je omogočala nadaljevanje šolanja za miličnike, ki so podpisali pogodbo, da bodo v milici ostali šest let in so pred tem že končali miličniško šolo za pripravnike na Jesenicah.

O šolanju miličnic ne ve povedati ničesar. Prve ženske miličnice, pozneje paznice, so bile takoj po vojni večinoma rekrutirane izmed partizank ali aktivistk, ki so pomagale na terenu med narodnoosvobodilnim bojem (NOB). V narodnoosvobodilnem gibanju so bile ženske partizanke, imele so orožje, brzostrelke, puške in pištole. Oblečene so bile v civilna oblačila in večinoma so nosile hlače, na glavi kape triglavke z zastavo in zvezdo, pozneje pa titovke.

Partizanke so prenašale tudi pošto med enotami, delile propagandno gradivo, zbirale oblačila, hrano, sanitetni material, papir za tiskanje, bile so aktivistke, terenske delavke. V zvezi z ženskami lahko pove, da je bilo relativno največ partizank doma s Krasa in iz Vipavske doline v Julijski krajini v enotah IX. korpusa slovenske narodnoosvobodilne vojske. Po ukazu Anglo-Američanov so morali partizani zapustiti Trst, čeprav so ga osvobodili. Zaradi cone A in B so prečkali mejo s prepustnicami. Na mejnih prehodih so izvajali kontrolo dokumentov.

Andrej je povedal, da se je treba za razumevanje težavnosti, ki je bila vpeta v prizadevanja za sprejem žensk v delo organov za notranje zadeve, vrniti nekoliko v zgodovino, zlasti v čas pred in med drugo svetovno vojno na Slovenskem. Slovenci niso imeli svoje države. Bili

so v skupnosti jugoslovanskih narodov v Kraljevini Jugoslaviji, ki je leta 1941 kapitulirala pred nemškimi, italijanskimi in madžarskimi okupatorji. Italijanski okupator si je prisvojil še tako imenovano Ljubljansko pokrajino, ki jo je priključil že prej zasedeni Primorski onkraj rapalske meje. Z Rapalsko pogodbo je bila Primorska (tretjina ozemlja, poseljenega s Slovenci) podeljena Italiji že po končani prvi svetovni vojni. V obeh državah, kjer so takrat živeli Slovenci, tako v Jugoslaviji kakor v Italiji, je vladalo nazadnjaštvo. Diskriminacija do žensk, seksizem, zaničevanje, patriarhat. Ženske niso imele volilne pravice, o kakšni enakopravnosti se še razmišljati skoraj ni smelo. Otroci, kuhinja in cerkev je bilo njihovo življenje. Še huje je bilo na zaostalem podeželju, kjer je imela cerkev močan in odločilen vpliv, zlasti na ženske. Ženskam niso priznavali njihove vloge v družbi in zaslug pri vzgoji otrok. Kaj več razpravljati o vlogi žensk ali celo o kakšnem užitku v spolnosti je bilo grešno, opolzko, zavržno. Prava revolucija na področju ženske emancipacije se je po njegovem mnenju zgodila med drugo svetovno vojno. Treba je bilo nadomestiti moški del populacije, ki je bil v vojski. Doma so ostala dekleta in žene, otroci in starostniki. Vsa dela na kmetijah so prevzele ženske, mnoge tudi v tovarnah. Tako se je začelo. V Sloveniji se je krepil odpor proti okupatorjem. Borcem, partizanom je bilo treba pomagati v zaledju. Ženske so zbirale hrano, oblačila, sanitetni material, vzgajale otroke, pomagale ranjenim borcem, oskrbovale ostarele in podobno.

Znana so herojska dejanja žensk, kot sta na primer zdravnici Franja in Pavla, ki sta med vojno vodili znani partizanski bolnišnici, imenovani po njiju. Že to, da bolnišnic, ene na Cerkljanskem in druge v Trnovskem gozdu, okupator ni odkril, je pomenilo velik napor, predanost, požrtvovalnost in strokovnost, ki je slonela prav na ženskah. Mnoga dekleta so sodelovala v bojnih partizanskih enotah. Ženske so bile v partizanih bolničarke, administratorke,

članice gledaliških in drugih kulturnih skupin, tudi mitraljez in brzostrelka jim nista bila tuja. To velja tudi za enote IX. korpusa narodnoosvobodilne vojske, ki je deloval na Primorskem.

Andrej se v svoji pripovedi omeji na Primorsko, ki je specifična, prav tako razmere v tistih časih tam najboljše pozna. Z Rapalsko pogodbo je bila Primorska vključena v upravno enoto Julijska krajina in dodeljena Italiji. Že znani diskriminaciji in zatiranju žensk se je pridružilo še zatiranje narodne zavesti in uporabe slovenskega jezika. »Qui si parla soltanto italiano« (tukaj se govori le italijansko) je bilo geslo novih gospodarjev v popolnoma slovenskih krajih. Vse to je vodilo v odpor, ki je s konkretnimi dejanji pripomogel, da so ženske postajale enakopravnejše. Njihova udeležba v odporu jim je dvigala samozavest, obzorje duha in občutek pripadnosti narodu. Te okoliščine in dejstva je treba upoštevati, ko govorimo o zaposlovanju žensk v takratni milici oziroma organih za notranje zadeve. Partizanke, aktivistke osvobodilne fronte, terenske delavke so prestopile v narodno zaščito – milico in prevzele delo na mejnih prehodih, centrih za repatriacijo in taboriščih za vojne ujetnike, pozneje tudi v zaporih kot paznice. Med vojno in takoj po njej so bile uniforme različna kombinacija civilnih in angleških vojaških oblačil (zavezniška pomoč s padali) tako žensk kot moških. Veliko udeležbo Primorcev v takratni narodni zaščiti, pozneje milici, je pripisati zatiranju, saj italijanske oblasti Slovencem niso dovolile v javne (državne) službe.

Sprva je po vojni (do leta 1949) na splošnih postajah milice vladalo kasarniško življenje. Pripadniki milice so bili pretežno samski in so živeli v samskih sobah, običajno na sedežu postaje milice. Postaja je imela svojo kuharico in čistilko. Tako so miličniki tudi po končani večurni službi lahko dobili topel obrok. Enak režim je veljal tudi za miličnice paznice in tiste, ki so delale na mejnih prehodih ali centrih za repatriacijo.

Leta 1965 so z reorganizacijo občinske samouprave, ko so bile občine ustanovljene le v večjih krajih v Sloveniji, na postajah milice zaposlili tudi administratorke in vodje pisarn, civilne delavke. Prej so bili vodje pisarn moški. To je bila ena od zelo pametnih odločitev, kajti od takrat so bili miličniki, operativni delavci, oproščeni administrativnih del in mučnega dvoprstnega tipkanja na pisalni stroj ali teleprinter. Takrat so tudi manjše enote milice zunaj sedežev občine postale oddelki milice.

Komandir je bil nato še na postaji milice v Žireh. Od leta 1965 do 1974 je delal kot komandir na postaji milice v Škofji Loki. Njegova zadnja premestitev pred upokojitvijo je bila leta 1974 na Upravo milice Republiškega sekretariata za notranje zadeve na sedanji Štefanovi ulici v Ljubljani, kjer je bil višji inšpektor. Na Upravi milice je delalo več žensk, največ v administraciji, vsa strojepisna dela so opravljale strojepiske, pisne izdelke, ki so jih pripravljali moški kolegi, so tipkale strojepiske na teleprinterje in pisalne stroje. Andrej pove, da je kot komandir v milici videl veliko del, ki bi jih raje prepustil ženskam kot moškim, in zato se je strinjal z zaposlovanjem žensk v milico.

Za konec pogovora nam je postregel še z anekdoto z začetkov njegovega službovanja v milici, ko je leta 1947 veljal Londonski sporazum in je bilo ozemlje Julijske krajine razdeljeno na con A in B.

Ko je bil sprejet v milico v Ajdovščini, so ga kot mladega miličnika poslali v Tolmin na Grahovo. Bilo je pozimi, januarja, snega pa toliko, da avtobus v Idrijo ni vozil. Vendar je bil neučakan, čim prej je želel priti v novo službo. Spakiral je uniformo in orožje ter se z vlakom odpravil v Gorico, kjer je s prepustnico prečkal obe meji v con A in con B. Nato je v Gorici sedel na avtobus in v stari Gorici spet prečkal mejo ter se peljal v Tolmin, pred Tolminom je moral

spet prečkati cono A in B. Trikrat je prečkal mejo med conama A in B, z uniformo in orožjem v kovčku. Šele pozneje se je spraševal, kaj bi se zgodilo, če bi ga takrat pregledali. V cono A bi ga imeli verjetno za vojnega vohuna, v cono B pa za dezertarja, a želel je samo čim prej priti v službo, in sreča je bila takrat na njegovi strani.

94-letni Andrej Bolčina s svojo razgledanostjo preseneti tudi ob koncu pogovora, in sicer z izbranimi besedami, da enakopravnost med spoloma ni prišla samoumevno ali kar tako, po božji volji. Potreben je bil odpor, odločen boj, ki je bil včasih tudi krvav. Le tako so ženske dosegle svoje pravice, tudi to, da je danes samoumevno njihovo enakopravno služenje v policiji. Čast in pohvala njihovemu prispevku k uspehom današnje slovenske policije (Bolčina, A., osebna komunikacija, 22. junij, 2023).

Tukaj pa lahko tudi mi o nekdanjem višjem inšpektorju milice Andreju Bolčini povemo, da je za policijo velika čast in pohvala, da je imela v svojih vrstah tako izjemnega človeka.

8 Ženske, zaposlene na Ministrstvu za notranje zadeve (intervjuji s posameznicami, zaposlenimi na strokovno-tehničnih delovnih mestih na Ministrstvu za notranje zadeve in v policiji)

8.1 Zofija Vidic

Zofija Vidic se je v policiji zaposlila leta 1951 kot strojepiska oziroma pisarniška referentka. Sama pravi: tam, kjer so te potrebovali, tja so te poslali. Najprej je delala v Radovljici, kjer je vodila delovodnike za prekrške in kazniva dejanja ter izdajala potrdila o nekaznovanju. Pozneje je zaradi poroke zaprosila za premestitev. Prišla je na Beethovno v Ljubljani. Delala je v kriminalističnem oddelku, kjer je bila tudi strojepiska. Sodelovala je pri urejanju arhiva za kriminalistični muzej. Nato se je po reorganizaciji kriminalistični oddelok preselil na Republiški sekretariat za notranje zadeve na Štefanovo ulico. Tam je bila krajši čas, saj so jo kmalu premestili v kriminalistični oddelok na Prešernovi za strojepisko, najprej v referat za tatvine, nato pa v oddelok za analize. Od leta 1955 do 1985 je bila v službi na Prešernovi na različnih področjih dela. Ženske so že takrat delale v policiji. Največ jih je bilo v administraciji, delale pa so tudi v oddelku za mladoletnike. Spominja se Nade Majcen, ki je bi bila po pripovedovanju nekdanja partizanka, za njo je prišla Tarzila Plantan, ki je bila vodja mladoletniškega kriminala, po izobrazbi pa socialna delavka. Spominja se tudi Marjane Maček in Danice Telban, slednja je bila pravnica, imela je izjemen fotografski spomin, pa Ljube Dolgan, ki je delala na inšpektoratu milice in je nosila miličniško uniformo, pred tem je bila Dolganova

Fotografija 40: Jana Koželj,
osebni arhiv.

strojepiska. Zofija pove, da je na kriminalističnem oddelku delala kot strojepiska pri referentu kriminalistu, zanj je po nareku tipkala zapisnike. Kartoteke so bile v fizični obliki, imenovale so se razvidnice. Podatke o vseh postopkih so vpisovale na kartice. Ko je imel kriminalist postopek, se je morala v zvezi s tem pozanimati in pregledati kartice z vpisanimi podatki. Sicer pa je bila njihova naloga v glavnem tipkanje, vodenje delovodnikov, skrb za prenos pošte k načelniku, odprema in sprejem pošte. Tajnice so pošto nato razdeljevale po referatih. Strojepisne so zaposlili po ustanovitvi strojepisnice. Tam so bile same ženske. Na manjših policijskih postajah je delala ena, na večjih pa dve. Pripravljala je tudi razno gradivo, to je pomenilo urejanje spisov, popisov zadev, vodenje evidenc, pošiljanje ovadb na tožilstvo, pripravo dokumentov v podpis načelniku in podobno. V kriminalističnem oddelku je delala do leta 1980. Iz evidenc je zbiral dokumente o neprijavljenih osebah, ki so se izogibale kazni. Zadnjih pet let je bila pooblaščenka oseba zaradi dolgoletnega dela v policiji. Upokojila se je leta 1985 (Vidic, Z., osebna komunikacija, 20. april, 2022).

8.2 Jana Koželj

Jana Koželj dela kot tajnica ministra. V kabinetu ministrstva je začela delati leta 1994, ko Ministrstvo za notranje zadeve še ni imelo organov v sestavi in je pokrivalo celotno delovno področje (tako upravnega dela kot policije in inšpektorata). Po letu 2001, ko sta policija in inšpektorat postala samostojna, se je za kratko obdobje ministrstvu pridružilo še področje javne uprave in lokalne samouprave. To se je odražalo tudi v velikosti kabineta in številu zaposlenih. Z leti in reorganizacijami ministrstva se je manjšal tudi kabinet in zato število zaposlenih.

V vseh letih službovanja v kabinetu je opazila, kako se je spreminjal kodeks obnašanja in delovanja kabineta. Če so na začetku delali nekoliko bolj »po domače«, pa danes ni več tako. V letih prizadevanj so dosegli, da so delovni procesi natančno opredeljeni, nosilci konkretnih nalog točno določeni. Ne glede na način delovanja kabineta in številne naloge, ki so s tem povezane, pa so vedno skrbeli za dobre, profesionalne ter kolegialne odnose med sodelavkami in sodelavci, kar je tudi sama skušala prenašati na druge nivoje. In ravno zato je toliko let na tem delovnem mestu. Ni vse v materialnih dobrinah. Prevladajo namreč toplo vzdušje, občutek vrednosti in spoštovanja, pripadnost kolektivu ter korektni odnosi z nadrejenimi in sodelavci. To vse so tiste vrednote, ki ti dajejo občutek zadovoljstva in veselja do dela (Koželj, J., osebna komunikacija, 4. november, 2022).

8.3 Nevenka Pinter

Nevenka Pinter obožuje pisanje pesmi. Njihov pomen je v energiji, ki jo oddajajo. Pesem je lahko skromno darilo posameznika in hkrati velika dediščina družbe, v kateri živi in deluje. Skozi življenje stopa s prijaznostjo, vedrino, optimizmom in srčnostjo. Nevenka Pinter, nekdanja carinica v celjski izpostavi Carinskega urada Celje, se je v okviru reorganizacije carinske službe pred vstopom Republike Slovenije v Evropsko unijo (1. maj 2004) prijavila na razpis za prerazporeditev carinskih delavcev v Policijo. Uspešno je končala izobraževanje na Policijski akademiji v Tacnu in pridobila naziv policistka.

Slednjega si je po tihem želela že od otroštva. Kot petletna deklica je namreč dan za dnem sedela na okenski polici, da bi lahko pomahala sosedji Jelki, uniformirani policistki, ki je bila vedno znova

Fotografija 41: Nevenka Pinter, osebni arhiv.

vesela njenega pozdrava. V tistem času so na radijskih valovih vrteli uspešnico skupine Hazard z naslovom Nena, v tej tvoji modri kapi rad te imam. Modra policijska uniforma ji je »zlezla pod kožo« še bolj, ko se je kot gimnazijka zaljubila v dijaka takratne kadetske šole. Tako ji je morala šivilja kar nekaj časa krojiti kostime v tem stilu, modra barva pa je prevladala tudi pri prenovi kupljenega stanovanja.

Že med usposabljanjem se je zelo hitro seznanila z realnostjo častnega in zahtevnega policijskega poklica. V času šolanja je imela možnost na Inštitutu za patologijo v Ljubljani prisostvovati obdukciji osebe, s katero so ugotovili vzrok smrti, do katere je prišlo zaradi prometne nesreče s pobegom. Na Debelem rtiču se je učila reševati iz vode in med vožnjo s policijskim čolnom spoznala delo policistov na morju. Na zaključni vaji v Gotenici je aktivno sodelovala v operativno-komunikacijskem centru in v preletu s policijskim helikopterjem začutila adrenalin pri opravljanju njihovega dela.

Policijska uprava Celje, Policijska postaja Žalec, kamor je bila dodeljena, jo je takoj napotila na šestmesečno varovanje v Ljubljano, v Center za varovanje in zaščito, Oddelek za varovanje objektov, Referat za zunanje varovanje objektov. Ta deluje v okviru Generalne policijske uprave, opravlja pa naloge na področju preventivnega, operativnega, tehničnega in fizičnega varovanja oseb ter objektov. Poleg varovanja Državnega zbora Republike Slovenije in drugih objektov je v Murglah varovala objekt tedanjega predsednika države, dr. Janeza Drnovška.

Ob vrnitvi v matično enoto so jo sprejeli odlični in srčni nadrejeni, sodelavci ter sodelavke. Z njimi je službovala v različnih izmenah in na raznolikih področjih policijskega dela. Za vse znanje, pomoč in dobro organizacijsko vzdušje jim je zelo hvaležna. Prizori poskusa

umora, ropa pošte, smrti zaradi prevelikega odmerka mamil, težjih prometnih nesreč in številni drugi dogodki so še danes zelo živi.

Kot policistka se je pri opravljanju svojega poklica na lokalni, regionalni in državni ravni srečevala s posamezniki in starostnimi skupinami, ki imajo različen pogled na primernost ter neprimernost žensk za opravljanje tega poklica. Njena vloga ženske se je pri obravnavi otrok, najstnikov, alkoholikov in družinskega nasilja velikokrat izkazala zelo pozitivno.

Zaradi lažjega usklajevanja poklicnega in družinskega življenja se je odločila poiskati službo v pisarni. Prijavila se je na razpis za tajnico direktorja v takratnem Uradu za logistiko Generalne policijske uprave Ministrstva za notranje zadeve in bila izbrana. Izmensko delo (nočno, nadurno, nedeljsko in praznično) je tako zamenjala za delo po uredbi, svoje pridobljeno raznoliko policijsko znanje, red, disciplino, spoštljivost ter korektnost pa takoj prenesla v urad. V pisarno in prijeten kolektiv je vnesla posebno žensko noto, njena komunikacija izžareva pozitivizem ter povezovalno vlogo med organizacijskimi enotami Ministrstva za notranje zadeve, Inšpektorata Republike Slovenije za notranje zadeve in Policije.

Njeno pisarno krasijo carinski znak, šolska identifikacijska kartica »kandidat«, broška slovenske zastave in policijska značka, ki ji jo je prinesel sodelavec iz Amerike. Ko je bila z možem in hčerkama na potovanju čez lužo v Miamiju, je bila navdušena nad policijskimi vozili in opremo ter izkusila policijsko avtoriteto. Za spomin se je slikala z ameriškima policistkama in z njima spregovorila še nekaj besed.

Nevenkin oče se je rad pošalil, da ga v življenju nič ne skrbi, ker ima doma »policijski režim«. Njeni mami je bilo namreč ime Milica in ta

napis jo še danes »pozdravi« na razstavljenem policijskem vozilu v preddverju Policijske akademije v Tacnu, kamor se Pinterjeva zelo rada vrača.

Sicer pa Nevenka Pinter rada piše pesmi. Ob 50-letnici sprejemanja miličnic v policijsko organizacijo je napisala pesem Policistkin pečat (Pinter, N., osebna komunikacija, 18. november, 2022).

9 Nekateri vidiki organizacijskega življenja v policiji: razlike med spoloma

9.1 Raziskava policije

Policija je z lastnimi viri raziskala različne vsebinske sklope s področja zagotavljanja enakih možnosti moških in žensk. V raziskavi so bila obravnavana stališča zaposlenih o uravnoteženi zastopanosti obeh spolov na različnih delovnih mestih v slovenski policiji. Zanimale so nas tudi razlike v kariernih ambicijah in poklicnih težnjah. Raziskava se je dotaknila ravnotežja med poklicnim in zasebnim življenjem sodelujočih ter se osredotočila na težave, ki pri tem nastanejo. Nanašala se je tudi na vidik spola pri delu v mednarodnih civilnih misijah in ugotavljala prevalenco diskriminacije, spolnega nadlegovanja, nadlegovanja in trpinčenja v subjektivnih zaznavah in dojemanju sodelujočih.

Namen raziskave je bil proučiti stališča, ki jih imajo o navedeni vsebini zaposleni v policiji, in sicer z analiziranjem 996 odgovorov, ki smo jih dobili s pomočjo lastnega vprašalnika, ter z analizo kadrovske evidence in drugih pomembnih virov podatkov, ki so nam bili na voljo.

Cilj raziskave je bil boljše razumevanje in s tem izboljšanje posameznih vidikov organizacijskega življenja v policiji s poudarkom na razlikah med spoloma.

Različne vrste statističnih analiz so pokazale kvantitativne in kvalitativne razlike med spoloma pri različnih elementih enakih možnosti. Pokazale so tudi, da so karierne ambicije in težnje

po napredovanju izrazitejše pri ženskah kot pri moških in da so zaznave enakih možnosti med spoloma diametralno nasprotni.

Ugotovitve kažejo, da so pri odgovorih o usklajevanju zasebnega in poklicnega življenja med spoloma nekatere vsebinske razlike, vendar pa za oba spola velja, da so narava dela, delovni čas, razpored dela in drugi elementi, povezani s 24-urno prisotnostjo na terenu, oteževalna okoliščina, ki onemogoča optimalno usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja.

Ugotovitve tudi kažejo, da večina sodelujočih ne želi sodelovati v mednarodnih civilnih misijah, predvsem zaradi družinskih obveznosti, pa tudi zaradi drugih razlogov, kot sta neustrezno plačilo za delo v tujini in pomanjkljivo znanje tujega jezika.

Kot smo pričakovali, ugotovitve kažejo, da je subjektivnega doživljanja spolnega nadlegovanja več pri ženskah kot pri moških, subjektivnega doživljanja nadlegovanja in trpinčenja, predvsem v odnosu med vodjem in podrejenim, pa več pri moških.

Vse navedeno so pomembne informacije za vodstvo policije, saj na podlagi teh ugotovitev lahko na področjih, ki so bila predmet raziskave, sprejme z dokazi podkrepljene strateške odločitve in uvede spremembe na bolje.

Celotna raziskava Nekateri vidiki organizacijskega življenja v policiji: razlike med spoloma je na voljo v ločeni publikaciji (Koporec Oberčkal, Povše, Kolar Osvald in Stergar 2023).

10 Zaključek

Slovenska policija letos praznuje visoko obletnico, 50-letnico sistemskega zaposlovanja policistk, nekoč imenovanih miličnice. Ženske so bile v policiji prisotne že zelo zgodaj tako na delovnih mestih administratorok kot tudi na področju policijske dejavnosti, zagotovo pa od leta 1936, ko smo v policiji zaposlili prvo policistko Danico Melihar. V različnih obdobjih policijske zgodovine so se ženske na področju zagotavljanja varnosti izkazale na različnih ravneh in nalogah, tudi najzahtevnejših, kot je vodenje celotne policije. Leta 1973, ko je bil objavljen razpis za sprejem miličnic za delo na postajah milice, pomeni veliko prelomnico v poklicu policistk, prav tako tudi za policijo. Njihovo vključevanje se s predstavitvijo ženskih miličniških uniform predstavi na igrah v Tacnu, o njih in njihovem delu se začne pogosteje pisati in zanimati. Čeprav se zaposlovanje policistk za zunanjo javnost v letu 1983 ustavi, se znotraj policije marsikatera administrativna delavka pridruži policijskim vrstam. V vojni za Slovenijo ženske kljub manjši zastopanosti s sodelovanjem pustijo pomemben pečat. Pritiski javnosti in Urada za žensko politiko v Vladi Republike Slovenije so prispevali, da so v kabinetu ministra začeli ponovne postopke za vključevanje uniformiranih policistk v policijo. Po objavljenem razpisu leta 1994 v policijo ponovno sprejmejo nove uniformirane policistke. Pomemben mejnik predstavlja tudi vpis deklet v Srednjo policijsko šolo, ko so prvič in tudi zadnjič vpisali tudi dekleta. Šolanje so skupaj s fanti končale leta 2002. Po tej generaciji za pridobitev policijskega poklica ni bilo več ločenega šolanja po spolu. Kljub nekaterim oviram (kot na primer sprejetje zakonodaje, ki je ženskam onemogočala sprejem v policijo, ustavitev zaposlovanja v letu 1983, neenake možnosti na področju šolanja, predsodki in stereotipi), s katerimi so se ženske v policijskem poklicu soočale,

povedo, da so s ponosom nosile policijsko uniformo, da so jih sodelavci dobro sprejeli, doživele so veliko lepega in tudi kakšno grenko izkušnjo. Skozi zgodovino so bili narejeni vidni napredki, kljub temu pa je treba področje zagotavljanja enakih možnosti žensk in moških v policiji razvijati še naprej, in sicer na področju uravnotežene zastopanosti spolov, za zasedanje položajev odločanja, spodbujanja k izobraževanju, večji prepoznavnosti, vidnosti in vključenosti žensk na vseh delovnih področjih v policiji, kar bo pripomoglo k izboljšanju storitev policije, namenjenih občankam in občanom. Prikaz prisotnosti žensk v policiji skozi policijsko zgodovino je namreč pokazatelj njihove nepogrešljivosti v policijski organizaciji.

11 Literatura in viri

- Balen, R. (2018). *Ministrica za notranje zadeve od 18. 9. 2014 do 13. 9. 2018 Vesna Gymerkeš Žnidar* [fotografija]. Večer. Vir: Arhiv službe za odnose z javnostmi, Ministrstvo za notranje zadeve.
- Bašič, K. (1975a). Seminar o problemih sodelovanje različnih služb pri obravnavanju mladinskega prestopništva. *Revija Varnost*, 24(11/12), str. 295–297.
- Bašič, K. (1975b). Vzroki mladoletnega prestopništva. *Revija Varnost*, 24(7/8), str. 202–207.
- Bašič, K. (1975c). Vzroki mladoletnega prestopništva. *Revija Varnost*, 24(6), str. 178–180.
- Božnik, D. in Tavčar, N. (1995). Prve policistke v slovenski policiji. *Revija Varnost*, 43(2), str. 11–13.
- Brezovnik, M., Skubic, M., Fekonja, I. (8. marec, 2013). *Policistke sistemsko zaposlujemo že 40 let* [avdio posnetek pogovora; izvedba M. Stergar], Policija, Pridobljeno 20. 10. 2022 na https://www.policija.si/images/stories/NovinarskoSredisce/SporocilaZaJavnost/2013/03_marec/07-dan_zena/audio/pogovor.mp3.
- Cah, K. (18. marec 2014). Stanislava Zupanc, policistka: En sam nesrečen otrok je preveč. *Revija Ona*, 16(11), str. 10–13.
- Carlsson, M. (2008). Prva ženska policistka na Švedskem je bila medicinska sestra. *Zdravniški vestnik*, 105(47), str. 3465–3466, Pridobljeno 31. 5. 2023 na https://web.archive.org/web/20120616233731/http://www.lakartidningen.se/store/articlepdf/1/10766/LKT0847s3465_3466.pdf.
- Center za raziskovanje in socialne veščine (2022). *Delovni procesi in kadri Centra za raziskovanje in socialne veščine*, št. 630-1/2023/45 (262-02), 17. 11. 2022 [neobjavljen dokument], str.

1–3.

- Cerkvenik, F., Križnar, I. in Zadnik, M. (1964). Izobraževanje uslužbencev organov za notranje zadeve. *Strokovni list* 5(1944–1964), str. 298–311.
- Čelik, P. (2008). *Naše varnostne sile 1850–2008 (temeljni pravni predpisi)*. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije.
- D. G. (1937). Naša prva žena - policajac nam priča o jednogodišnjem radu [Naša prva ženska - policist nam pripoveduje o svojem enoletnem delu], *Vreme*, str. 10.
- Daily News (2010, 10. september). *Adam Eisenberg: LAPD hired nation's first policewoman*. Pridobljeno 31. 5. 2023 na <https://www.dailynews.com/2010/09/10/adam-eisenberglapd-hired-nations-first-policewoman/>.
- Daily News (2017, 28. avgust). *Adam Eisenberg: LAPD hired nation's first policewoman [posodobitev]*. Pridobljeno 31. 5. 2023 na <https://www.dailynews.com/2010/09/10/adam-eisenberglapd-hired-nations-first-policewoman/>.
- Dovgan, L. (1974). Ženska milica tudi v SR Sloveniji. *Revija Varnost*, 24(11/12), str. 298–301.
- Državni sekretariat za notranje zadeve LRS. (1954). Narodna zaščita in njena rast v ljudski milici. *Strokovni list Ljudske milice*, 4, str. 105–120.
- Državni sekretariat za notranje zadeve LRS. (1959). Poročilo državnega sekretariata za notranje zadeve LRS za leto 1959. str. 1–107. *Arhiv Republike Slovenije*, št. SI AS 1931, t. e. 1440.
- European Network of Policewomen. (12. julij 2013). *Historisches: Von der ersten Polizeiassistentin in Deutschland bis zum Europäischen Netzwerk von Polizeibeamtinnen (ENP)*. [Zgodovinski: Od prve policistke v Nemčiji do Evropske mreže policistk (ENP)]. Pridobljeno 31. 5. 2023 na <https://web.archive.org/web/20180218041933/http://www.enp-deutschland.de/>

info2.html.

Female police selected. (23. junij 1915). *The Telegraph (Brisbane)*, 13, str. 7. Pridobljeno 31. 5. 2023 preko Nacionalne knjižnice Avstralije (The National Library of Australia), <https://trove.nla.gov.au/newspaper/article/141544050>.

Fric, M. (2023). *Organigram Centra za raziskovanje in socialne veščine* [neobjavljen dokument]. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska akademija, Center za raziskovanje in socialne veščine.

IAWP – International Association of Women Police [Mednarodno združenje policistk]. *IAWP history: From 1915 to now [Zgodovina Mednarodnega združenja policistk]*. Pridobljeno 14. 5. 2023 na <https://www.iawp.org/IAWP-history>.

Jenko Ravas, M. (2000). Odhod gorenjskih policistov v misijo Kosovo. V: A. Koporec (Ured.) *Policijska uprava Kranj malo drugače* [neobjavljen dokument]. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska uprava Kranj, Služba direktorja Policijske uprave.

Jeraj, M. (2005). *Slovenke na prehodu v socializem (vloga in položaj ženske v Sloveniji 1945–1953)*. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, str. 304 in 334.

Jogan, M., Fischer, J., Končar, P., Košak, M., Renner, T., Boh, K., Milošević, V. (1986). *Ženske in diskriminacija*. Ljubljana: Delavska enotnost (TOZD v ČGP Delo).

Kolar Osvald, D., Simčič, I., Bonin, M., Bolarič, M., dr. Petelin, D., Žugec, Š., Sever, B. (2017). *Od orožnika do policista: Zgodovina slovenske, primorske in pomorske policije*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija. Dostopno na: https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/PDF/Zgodovina_slovenske_primorske_in_pomorske_policije_zlozenka.pdf.

- Kolektivna pogodba za policiste*. (2012). Uradni list RS, št. 41/12, 97/12, 41/14 in 22/16. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=KOLP342>.
- Kolenc, T. (2002). *Slovenska policija*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, Generalna policijska uprava.
- Kolenc, T. (2023). *Vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije mag. Senad Jušić* [fotografija]. Ljubljana, Ministrstvo za notranje zadeve, Policija.
- Koporec Oberčkal, A., Povše, T. A., Kolar Osvald, D., Stergar, M., (2023). *Nekateri vidiki organizacijskega življenja v policiji: razlike med spoloma*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija.
- Kovačič Čelofiga, A. (2017). Častni naziv ženska leta podelili pogumni in srčni policistki Mireli Ćorić. *Revija Varnost*, 68(4), str. 4–5.
- Ljudski miličnik. (1950a). 15 miličnic v KPD Rajhenburg bo zopet lažje opravljalo službo. *Ljudski miličnik*, 11, str. 3.
- Ljudski miličnik. (1950b). Prve miličnice KPD Rajhenburg končale tečaj v Litiji. *Ljudski miličnik*, 10, str. 3.
- Lobnikar, B. (1996). Vključevanje žensk v organizacije z moško organizacijsko kulturo: problem vključitve uniformiranih policistk. *Zbornik strokovno znanstvenih razprav*, 11(10), 234–249.
- Lorbek, A. (2020). Dve desetletji delovanja slovenskih policistk v mednarodnih civilnih misijah. Z Resolucijo št. 1325 pred 20 leti do večje vloge žensk v mirovnih operacijah. *Revija Varnost*, 71 (1-2), str. 105–114.
- Lovrečič, D. (1988a). Zgodilo se je: Prijateljstvo z doktorjem Vladimirom Kantetom. *Borec: revija za zgodovino, literaturo in antropologijo*, 40(11), str. 1021–1030.

- Lovrečič, D. (1988b). Zgodilo se je: Uprava policije v Ljubljani in organizacija Osvobodilne fronte na kriminalističnem oddelku. *Borec: revija za zgodovino, literaturo in antropologijo*, 40(11), str. 1047–1063.
- M. K. (2016). O času, ko so na gradu Rajhenburg delovale kazenske ustanove: Na gradu pripravili novo stalno razstavo. *Brestanica: MMC RTV SLO, STA*. Pridobljeno 5. 2. 2023 na <https://www.rtv slo.si/kultura/razstave/o-casu-ko-so-nagradu-rajhenburg-delovale-kazenske-ustanove/397576>.
- Miko, K. (2019, 23. avgust). Mag. Tatjana Bobnar: Veste, občutek za prav, za sočloveka nam kot družbi manjka. *OnaPlus.si*. Pridobljeno 7. 4. 2022 na <https://onaplus.delo.si/mag-tatjana-bobnar-veste-obcutek-za-prav-za-socloveka-nam-kot-druzbi-manjka>.
- Mikuž, M. (1963). Od Kočevskega zboru do 1. zasedanja SNOO (SNOS) v Črnomlju. V: B. Grafenauer, *Zgodovinski časopis*, 17, (str. 5-21) Ljubljana: Državna založba Slovenije Pridobljeno 20. 5. 2023 na https://www.sistory.si/cdn/publikacije/1-1000/71/ZGODOVINSKI_CASOPIS_LETO_1963_LETNIK_17.pdf#page=1.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2023). *Enakost žensk in moških*. Pridobljeno 25. 4. 2023 na <https://www.gov.si teme/enakost-zensk-in-moskih>.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2016). *Smernice za vključevanje vidika enakosti spolov v delo ministrstev 2016–2020*. Pridobljeno 15. 3. 2023 na <https://www.gov.si teme/enakost-zensk-in-moskih>.
- Ministrstvo za notranje zadeve Narodne vlade Slovenije. (1945). Poročilo o delu za čas od 12. 5. 1945 do 15. 10. 1945, št. 654/45–1, 15. 10. 1945, str. 1-11. *Arhiv Republike Slovenije, št. SI AS 1931, t. e. 1440*.
- Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (1991). *Analiza akcije vojni ujetniki*. [neobjavljen dokument], str. 1–10.

- Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (1996). *Smer: Sever-Koper-Ljubljana*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
- Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2019). *Sklep o ustanovitvi Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov na Ministrstvu za notranje zadeve z organoma v sestavi*, [neobjavljen dokument], številka 024-73/2019/3 (1501-10), 20. 6. 2019.
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija (2008). *Kodeks policijske etike*. Pridobljeno 22. 3. 2023 s <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/naloge-pooblastila-in-poslanstvo/kodeks-policijske-etike>.
- Ministrstvo za notranje zadeve. (1946). Poročilo o delu ministrstva za notranje zadeve VLRS (od osvoboditve do danes), str. 1–15. *Arhiv Republike Slovenije*, št. SI AS 1931, t. e. 1440.
- Ministrstvo za notranje zadeve. (1947). Poročilo ministrstva za notranje zadeve LR Slovenije za leto 1947, str. 2–55. *Arhiv Republike Slovenije*, št. SI AS 1931, t. e. 1440.
- Mislej, D. (1977). *Tovarišica miličnica [audio video posnetek]*. V: Deseti Brat, Hotel Vanganel. Center mladih Koper. Pridobljeno 2. 12. 2022 na <https://www.youtube.com/watch?v=pCofHQJYmgw>.
- MNZ UOK (2013). *Zaposlitev prvih žensk v policiji*, [neobjavljen dokument], številka 109-1/2013/41 (1501-04).
- MNZ UOK (2021). *Kadrovska evidenca. MFERAC 2* [neobjavljena evidenca]. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Sekretariat, Urad za organizacijo in kadre (31. 12. 2021).
- MNZ UOK (2022). *Kadrovska evidenca. MFERAC 2* [neobjavljena evidenca]. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Sekretariat, Urad za organizacijo in kadre (31. 12. 2022).

- MNZ UOK (2023). *Kadrovska evidenca* [neobjavljen dokument]. Ministrstvo za notranje zadeve. Sekretariat. Urad za organizacijo in kadre. Služba za organizacijo in razvoj kadrov.
- Novaković, B. (2010). *Ministrica za notranje zadeve od 21. 11. 2008 do 2. 9. 2011 Katarina Kresal* [fotografija]. Slovenska tiskovna agencija. Vir: Arhiv službe za odnose z javnostmi, Ministrstvo za notranje zadeve.
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (1993). Ženske v policiji: nekaj tujih izkušenj. V: A. Dvoršek, A. Anžič, T. Čas, S. Kotnik, D. Maver in M. Vršec (Ured.): *Policija na prehodu 21. stoletja* (str. 72-87), zbornik posvetovanj. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
- Pavovec, T. (2011). Tanja Novak, pilotka helikopterja v letalski policijski enoti: V nebo zazrta že od malih nog. *Club finance*, *Oglasna priloga časnika Finance*, 62, str. 6–9.
- Pečar, J. (1968). Ženska Policija. *Revija Varnost*, 19(4), str. 107–118.
- Pečar, J. (1975). Vodja varnostnega okoliša pri preprečevanju mladinskega prestopništva. *Revija Varnost*, 26, str. 298–301.
- Perušek, E. (2023). *Avtorji publikacije Kje so ženske? Prepoznavnost, vključenost in vidnost žensk ob 50-letnici systemskega zaposlovanja policistk, nekoč imenovanih miličnice, dr. Aleksander Koporec Oberčkal, Darinka Kolar Osvald, mag. Terezija Andreja Povše, Martina Stergar* [fotografija]. Tacen, Policijska akademija.
- Petelinšek, T. (2022a). *Ministrica za notranje zadeve od 1. 6. 2022 do 14. 12. 2022 mag. Tatjana Bobnar* [fotografija]. Slovenska tiskovna agencija. Vir: Arhiv službe za odnose z javnostmi, Ministrstvo za notranje zadeve.
- Petelinšek, T. (2022b). *Ministrica za notranje zadeve od 14.12.2022 do 21. 2. 2023 Sanja Ajanović Hovnik* [fotografija]. Slovenska tiskovna agencija. Vir: Arhiv službe za odnose z javnostmi,

- Ministrstvo za notranje zadeve.
- Pinter, N. (2022). *Policistkin pečat* [neobjavljena pesem].
- Podhraški, N. (2023). Intervju s Katjo Bašič. Občutek, da si naredil nekaj dobrega, je tisti, ki te nosi naprej. *Revija Varnost*, 74(1), str. 80–83.
- Policijska akademija, Center za izpopolnjevanje in usposabljanje (2023). *Evidenca usposabljanj ISCIU* [neobjavljen dokument].
- Puhar, A. (2005). Danica Melihar Lovrečič 1911–2005, Prva gospa postave. *Nekrolog. Delo*.
- Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS. (1960). Oddelek za kriminalistično službo. V: *Zgodovina ONZ RS 1945–1960*, št. II/17a [neobjavljen dokument], str. 16–55.
- Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS. (1973, 8. avgust). Razpis za sprejem več miličnic za delo na postajah milice. *Delo*, 15(213), str. 2.
- Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS. (1975). Besedo dajemo tovarišicama Ljubi Dovganovi in Darji Lapanja - Kadunc. *Revija Varnost*, 24(3), str. 85–86.
- Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS. (1976). Ob osmem marcu, Besedo dajemo tovarišicama Hildi Herzog in Zlati Gorup. *Revija Varnost*, 25(2), str. 37–39.
- Revello, A. (2020). *Rosa Scafa la prima poliziotta italiana [Rosa Scafa prva italijanska policistka]*. Ogliaastro Cilento: Licosia mnemosine.
- Robnik, S. (2016). *Enakost spolov – Še (ne)dokončana zgodba, pregled razvoja na področju enakosti spolov v Sloveniji, 1991–2016*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije.
- Robnik, S. (2020). Policistka Petra Tkalec: v nesreči si tisti človek, ki ga lahko nekdo prime za roke. *Ona*. Pridobljeno 11. 3. 2023 na <https://ona.slovenskenovice.si/kariera/policistka-petra->

tkalec-v-nesreci-si-ti-tisti-clovek-ki-ga-lahko-nekdo-prime-za-roko.

Royal Canadian Mounted Police. (29. december 2016). *Women in the RCMP*. Royal Canadian Mounted Police. Government of Canada. Pridobljeno 31. 5. 2023 s <https://www.rcmp-grc.gc.ca/en/women-rcmp>.

Sektor za mednarodne policijske operacije, Služba generalnega direktorja policije. (2022). *Prispevek SMPO SGDP za publikacijo o ženskah v Policiji*, št. 900-121/2022/68, 4. 3. 2022 [neobjavljen dokument], str. 1–1.

Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije. (2016a). *V 25 letih do sodobne in po evropskih merilih oblikovane policijske organizacije*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.

Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije (2016b). *Policijska akademija gostila srečanje Evropske mreže policistk*. Pridobljeno 20. 3. 2023 na <https://www.policija.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/sporocilaza-javnost-gpue/83653-pa-gostila-srecanje-evropske-mrezepolicistk-2016>.

Sektor za odnose z javnostmi, Služba generalnega direktorja policije. (2021). *Slovenska policija*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.

Seminar nasilje nad ženskami – zlasti v družini. (1990). *Revija Varnost*, 41(4/5), str. 8.

Slana, B. (2023). *Minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar* [fotografija]. Slovenska tiskovna agencija. Vir/URL: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-notranje-zadeve/o-ministrstvu/bostjan-poklukar/>.

Specialna enota (2022). *Zaprosilo za podatke*, št. 900-121/2022/68, 27. 1. 2022, [neobjavljen dokument].

- Stergar, M., Kolar Osvald, D., Koporec Oberčkal, A. in Povše Pesrl, T. (2023, 7. marec). *Razstava Kje so ženske?* Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija.
- Stergar, M., Kolar Osvald, D., Koporec Oberčkal, A. in Povše, T. A. (2023, 25. september). *Razstava Kje so ženske?* Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija.
- Šauperl, M., Dobrovoljc, H., Jeram, J., Gulič, M. (2018). *Smernice za spolno občutljivo rabo jezika*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
- Šelih, A., Antić Gaber, M., Puhar, A., Renner, T., Šuklje, R. in Verginella, M. (2017). *Pozabljena polovica, Portreti žensk 19. in 20. stoletja na Slovenskem*. Založba Tuma, d. o., in SAZU, str. 478–481.
- Štok, Z. (1992). Samozavestna komandirka poveljuje svojim kolegom. Delo.
- Šuler, B. (2021). Nataša Brajdič Žagar – pogovor ob svetovnem dnevu Romov. *Radio Brežice, Youtube*. Pridobljeno 4. 2. 2023 na <https://www.youtube.com/watch?v=1S2T8Aq0-OU>.
- Švajger, T. (2012). Policistka sama ujela roparja zlatarne. *Žurnal 24*. Pridobljeno 20. 3. 2023 na <https://www.zurnal24.si/slovenija/policistka-sama-ujela-roparja-zlatarne-178126>.
- T. K. (2013). V Mariboru bo odslej komandirala ženska. *Žurnal 24*. Pridobljeno 16. 3. 2022 na <https://www.zurnal24.si/slovenija/vmariboru-bo-odslej-komandirala-zenska-213883>.
- Tavčar, N. (1991). Policija v vojni. *Revija Varnost*, 42(14-15), str. 2–5.
- Telban, D. (1975). Ob 8. marcu. *Revija Varnost*, 26(1), str. 55.
- Tovariš. (1957). V novem poklicu. *Tovariš*, 13(3), str. 57.
- Turnšek, R. (2001). A zdaj nas bo pa baba komandirala. *Ona: ženski magazin Dela in Slovenskih novic*, 3(8), str. 21–22.
- Wallas, P. M. (2001). Tatjana Mušič: vodja oddelka za mladoletniško kriminaliteto, *Emzim: revija za kulturo*, 11(3/4), str. 52–54.

- Winkler, J. (2016). RTV-365. *Spomini, 3. del [avdio video posnetek]*. Pridobljeno 5. 10. 2022 na <https://365.rtvsl.si/arhiv/spomini/174433086>.
- Zakon o enakih možnostih žensk in moških (2002)*. Uradni list RS, št. 59/02, 61/07 – ZUNEO-A, 33/16 – ZVarD in 59/19). Dostopno na <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3418>.
- Zakon o javnih uslužbencih (2007)*. Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPDVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb. Dostopno na <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3177>.
- Zakon o kazenskem postopku (2021)*. Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US in 2/23 – odl. US). Dostopno na <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO362>.
- Zakon o notranjih zadevah. (1980)*. Uradni list SRS, št. 28/80, 38/88, 27/89, Uradni list RS, št. 8/90, 19/91, 4/92, 58/93, 87/97, 87/97 – ZPSDP in 49/98 – ZPol.
- Zakon o organiziranosti in delu v policiji (2013)*. Uradni list RS, št. 15/13, 11/14, 86/15, 77/16, 77/17, 36/19, 66/19 – ZDZ, 200/20, 172/21, 105/22 – ZZNŠPP in 141/22). Dostopno na <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6315>
- Završek, A (2018). *Generalna direktorica policije od 12. 12. 2018 do 13. 12. 2020 mag. Tatjana Bobnar* [fotografija]. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. Vir: Arhiv službe za odnose z javnostmi, Policije.
- Združeni narodi. (2000). *Resolucija 1325, sprejeta na 4213. zasedanju Varnostnega sveta 31. oktobra 2000*. Dostopno na <http://www.peacewomen.org/assets/file/TranslationInitiative/1325/1325slovenian.pdf>.

